

İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE TÜRKİYE ULUSAL İKİNCİ RAPORU

İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE TÜRKİYE ULUSAL İKİNCİ RAPORU

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52, 06650 Kızılay/ANKARA

Tel: +90 312 422 78 00

Faks: +90 312 422 78 99

www.tihek.gov.tr

baskanlik@tihek.gov.tr

© Raporda yayımlanan yazı, konu ve diğer verilerin her hakkı saklıdır, kaynak gösterilmeden hiçbir ortamda alıntı yapılamaz ve para ile satılamaz.

Ankara
2026

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

KISALTMALAR

TABLolar

I. GİRİŞ

A. Amaç	3
B. Yasal Dayanak	3
C. Kapsam	4
D. Yöntem ve Sınırlılıklar	4

II. TARİHSEL SÜREÇ VE ULUSAL RAPORTÖRLÜK FAALİYETLERİ

A. İnsan Ticaretiyle Mücadelede Tarihsel Süreç ve Türkiye	7
B. Ulusal Raportörlük Faaliyetleri	13
1. TİHEK'in İnsan Ticaretiyle Mücadele Alanındaki Temel Görevi	13
2. İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu	14
3. İnsan Ticaretiyle Mücadele Alanında Gerçekleştirilen Eğitimler	14
4. TİHEK Tarafından Yürütülen veya Katılım Sağlanan Sempozyum, Panel vb. Etkinlikler	18
5. Paydaşlarla Gerçekleştirilen İş Birliği Faaliyetleri	19

III. TÜRKİYE'DE İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE ALANINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

A. İnsan Ticaretiyle Mücadelede Ulusal Mevzuat	23
B. İnsan Ticaretiyle Mücadelede Eğitim Faaliyetleri	26
C. İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Eylem Planı	30
D. Farkındalık Oluşturma Tedbirleri ve İnsan Ticaretine Yönelik Talebi Azaltmaya İlişkin Faaliyetler	32
E. Veri Toplama ve Araştırma	34

F.	İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespiti	35
G.	Özel Politika Gerektiren Gruplar	43
H.	İnsan Ticareti Mağdurlarına Sağlanan Destekler	45
	1. Konaklama	45
	a. Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi Ziyareti	48
	b. Kırıkkale İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi Ziyareti	52
	2. İkamet İzni	55
	3. Çalışma İzni	56
	4. Adli Yardım ve Tazminat	57
	5. Güvenli Geri Dönüş ve Ülkelerine İade	59
I.	Soruşturma ve Kovuşturma	60
İ.	İş Birliği	62
	1. Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü	62
	2. Uluslararası Kuruluşlar	63
IV. GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER		
A.	Genel Değerlendirme	69
B.	Öneriler	69
KAYNAKÇA		73

TAKDİM

Prof. Dr. Fahrettin ALTUN

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı

İnsan ticareti, modern dönemde kişi hürriyeti, güvenliği ile insan onuruna yönelik gerçekleştirilen en ağır ihlallerdendir. Bu suç; cinsel sömürü, emek sömürsü, borç esareti, zorla dilendirme, ev içi hizmetlerde istismar, zorla evlendirme ve organ ticareti gibi farklı biçimlerde ortaya çıkabilmektedir. Küresel göç hareketleri, ekonomik eşitsizlikler ve sınır aşan suç ağlarının etkisiyle insan ticareti, uluslararası toplumun öncelikli mücadele alanlarından biri haline getirmiştir.

Bu çerçevede insan ticaretiyle mücadele, uluslararası hukukta güçlü bir normatif zemine kavuşmuştur. Birleşmiş Milletler Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Sözleşme'ye ek Palermo Protokolü ile Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi, bu alandaki temel uluslararası referansları oluşturmaktadır.

Ülkemizde de anılan uluslararası düzenlemelere taraf olmanın yanı sıra Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Türk Ceza Kanunu, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile ilgili ikincil mevzuat çerçevesinde güçlü bir iç hukuk altyapısı tesis edilmiştir. Bu kapsamda, insan ticaretinin önlenmesi, failerin cezalandırılması ve mağdurların korunmasına yönelik kapsamlı mekanizmalar hayata geçirilmiştir.

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 29'uncu maddesi, taraf Devletlere insan ticaretiyle mücadele çalışmalarını izlemek ve değerlendirmek üzere ulusal raportörlük mekanizmaları kurma yükümlülüğü getirmektedir. Bu kapsamda Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu'nun 10/12/2020 tarihli ve 2020/1.2 sayılı kararı ile ülkemizin "Ulusal Raportörlük Kurumu" olarak görevlendirilmiştir.

Kurumumuz tarafından bu görev kapsamında hazırlanan ilk Ulusal Rapor ile Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadele alanındaki hukuki ve kurumsal kapasitesine ilişkin kapsamlı bir değerlendirme sunulmuştur.

İşbu ikinci raporumuz da ulusal raportörlük görevinin icrası kapsamında izleme ve raporlama faaliyetinin sürekliliğini sağlamak ve insan ticaretiyle mücadele alanında kaydedilen gelişmeleri ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Bu kapsamda rapor, 2023 ve 2024 yıllarında yürütülen çalışmalar ile bu çalışmalara ilişkin verileri içermektedir.

Raporun hazırlanmasında, 6701 sayılı Kanun'un Kurumumuza verdiği yetkiler çerçevesinde, paydaş kurumlardan ve sivil toplum kuruluşlarından temin edilen bilgiler, yargı kararları, idari istatistikler ve saha incelemeleri esas alınmıştır. Raporda, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun insan ticaretiyle mücadele alanındaki görev ve faaliyetleri ile gerçekleştirilen eğitimler, etkinlikler ve paydaş iş birliklerine yer verilmiş; ülkemizde bu alanda yürütülen çalışmalar ulusal mevzuat, eylem planları, eğitim ve farkındalık faaliyetleri ile veri toplama ve araştırma süreçleri çerçevesinde ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, insan ticareti mağdurlarının tespiti, korunması ve desteklenmesine yönelik mekanizmalar, mağdurlara sunulan imkânlar ve güvenli geri dönüş süreçleri değerlendirilmiş; suçun soruşturma ve kovuşturma süreçleri ile ulusal ve uluslararası iş birliği faaliyetleri incelenmiştir.

Rapor, mevcut uygulamaların etkinliğine ilişkin bir değerlendirme sunmakta ve politika ile uygulamaların geliştirilmesine yönelik öneriler içermektedir. İnsan ticaretiyle mücadele, kamu kurumları, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum ve akademinin birlikte hareket etmesini gerektiren çok boyutlu bir süreçtir. Bu anlayışla hazırlanan ikinci raporun, ülkemizde yürütülen çalışmalara katkı sağlayacağı ve karşılaşılan sorunların giderilmesine ışık tutacağına inanıyorum.

Bu vesileyle, raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunar, raporun ülkemiz için faydalı olmasını temenni ederim.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ASHB	: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
AVRR	: Destekli, Gönüllü Geri Dönüş ve Yeniden Entegrasyon
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
GİB	: Göç İdaresi Başkanlığı
GGM	: Geri Gönderme Merkezi
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
GRETA	: İnsan Ticaretine Karşı Eylem Uzmanlar Grubu
ICMPD	: Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
İGİM	: İl Göç İdaresi Müdürlüğü
İHEP	: İnsan Hakları Eylem Planı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UN	: Birleşmiş Milletler
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNHCR	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YİMER	: Yabancılar İletişim Merkezi

TABLÖLAR

Tablo 1	TİHEK Tarafından İnsan Ticaretiyle Mücadele Alanında Yürütölen Eğitimi Faaliyetleri (2021-2024)	17
Tablo 2	Yıllar İtibariyle Tespit Edilen Mağdur Sayıları (2005-2024)	39
Tablo 3	İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevlerinin Kapasitesi (2024)	39
Tablo 4	İnsan Ticareti Mağdurlarının Sömürü Türleri (2017-2024)	40
Tablo 5	İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Dağılımı (2017-2024)	40
Tablo 6	İnsan Ticareti Mağdurlarının Cinsiyet Dağılımı (2017-2024)	41
Tablo 7	İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2017-2024)	41
Tablo 8	İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespit Edildikleri İllere Göre Dağılımı (2017-2024)	42
Tablo 9	İnsan Ticareti Mağdurları İle Gerçekleştirilen Mülakat/Mağdur Sayıları (2019-2024)	42
Tablo 10	Mağdurlara Yönelik Destek Hizmetleri (2019-2024)	43
Tablo 11	ASHB'ye Bağlı Konukevlerinden Yararlanan İnsan Ticareti Mağdurları (2019-2024)	46
Tablo 12	Cumhuriyet Başsavcılıklarında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Derdest, Açılan ve Kapanan Dosyalardaki İnsan Ticareti Mağdurlarına İlişkin Taraf Sifatına Göre Adli Yardım Sayıları	58
Tablo 13	Ceza Mahkemelerinde 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Derdest, Açılan ve Karara Çıkan Dosyalardaki İnsan Ticareti Mağdurlarına İlişkin Taraf Sifatına Göre Adli Yardım Sayıları	58
Tablo 14	Cumhuriyet Başsavcılıklarında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Açılan Soruşturma Dosya, Şüpheli ve Suç Sayıları (2024)	61
Tablo 15	Cumhuriyet Başsavcılıklarında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Kapanan Soruşturma Dosyalarındaki Karar Türüne Göre Dosya, Şüpheli ve Suç Sayıları-(2024)	61
Tablo 16	Ceza Mahkemelerinde 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 80'inci Maddesi Uyarınca Yıl İçerisinde Karara Çıkan Dosyalar, Dosyalardaki Sanık ve Suç Sayıları-(2024)	61
Tablo 17	Ceza Mahkemelerinde 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Yıl İçerisinde Karara Bağlanan Dosyalardaki Mahkûmiyet Karar Türü Ve Süresine Göre Dosya, Sanık ve Suç Sayıları (2024)	62

I. GİRİŞ

A. Amaç

1. 18'inci yüzyıldan itibaren gerçekleştirilen çalışmalar ile büyük ölçüde yasaklanan kölelik, İkinci Dünya Savaşıyla beraber dünya genelinde başlayan ve 20'nci yüzyılın sonlarından itibaren ivme kazanan göç hareketliliğinin etkisiyle form değiştirerek insan ticaretine dönüşmüş ve 21'inci yüzyılın en büyük insani sorunları arasında yer almıştır. Bu çerçevede insan ticareti modern kölelik olarak da nitelendirilmektedir. İnsanlığa karşı işlenen suçlar arasında yer alan ve insan onurunu zedeleyen insan ticareti suçunun en belirgin özelliği insanın bedeninin veya emeğinin sömürülmesine dayalı olmasıdır.¹
2. İnsan ticareti suçundan yüksek gelir elde edilebilmesi ve sınıraşan organize bir suç niteliğinde olması, suçla mücadelede etkin iş birliğini gerektirmektedir. Bu kapsamda hem uluslararası kuruluşların hem de ulusal kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının (STK) insan onurunu korumayı birincil hedef edinen mücadelesini zorunlu kılmaktadır. İnsan ticaretiyle mücadelenin temel amacı başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere özel politika gerektiren gruplara öncelik vererek suçu önlemek, insan haklarını gözeterek suçun mağduru olan kişileri korumak ve suçla mücadelede etkin iş birliğini sağlamaktır.²
3. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) tarafından insan ticaretiyle mücadele ulusal raportörlük görevi kapsamında hazırlanan bu ikinci rapor 2023-2024 yılı verilerini baz almakta olup; kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile STK'ların bu alandaki faaliyetlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi, konuya ilişkin mevzuatın incelenmesi ve varsa eksikliklerin tespit edilmesi ile bunlara ilişkin nesnel bir değerlendirme yapılarak kapsamlı tavsiyeler oluşturulmasını amaçlamaktadır.

B. Yasal Dayanak

4. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 29'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında *"Her bir taraf, kamu kurumlarının insan ticaretiyle mücadeledeki faaliyetlerini ve milli mevzuat hükümlerinin uygulanmasını denetlemek için Ulusal Raportörler veya diğer mekanizmalar tayin etme hususunu değerlendirir."* hükmü yer almaktadır.³
5. 30/1/2016 tarihli ve 6667 sayılı Kanun ile uygun bulunan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi ve 17/3/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 5'inci maddesi uyarınca kurulan İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu'nun 10/12/2020 tarihli toplantısında alınan 2020/1.2 sayılı karar ile TİHEK, insan ticaretiyle mücadele alanında yürütülen faaliyetleri izlemek ve

1 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 4'üncü Maddesine İlişkin Rehber, AİHM, C. İnsan Ticareti Özel Bağlamı, para. 9.

2 Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol, (2000), Genel Kurul, 2'nci madde.

3 Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi, (2005), 29'uncu madde.

raporlamak üzere Ulusal Raportörlük Kurumu olarak belirlenmiştir.⁴ Bu rapor, insan ticaretinin önlenmesi, insan ticareti mağdurlarının korunması, insan ticareti suçunun etkin soruşturulması ve kovuşturulması, insan ticaretiyle mücadele eden kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve STK'ların faaliyetlerine ilişkin olarak insan ticaretiyle mücadele ulusal raportörlüğü görevinin ifası kapsamında hazırlanmıştır.

C. Kapsam

- Raporun ilk bölümünde; raporun amacı, yasal dayanağı, yöntem ve kısıtlara ilişkin hususlar yer almaktadır. Raporun ikinci bölümünde; Türkiye'de insan ticaretiyle mücadelenin normatif ve kurumsal yapılanmasının tarihsel süreci ve ulusal raportör olarak TİHEK'in bu çerçevede yapmış olduğu faaliyetler ele alınmaktadır. Raporun üçüncü bölümünde; insan ticaretiyle mücadelenin dört sacayağı olarak kabul edilen önleme, koruma, soruşturma ve iş birliği başlıkları altında Türkiye'de insan ticaretiyle mücadele eden kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile STK'ların faaliyetlerine değinilmektedir. Raporun son bölümünde, insan ticaretiyle mücadele alanında gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin olarak ilgili ulusal ve uluslararası normlar çerçevesinde yapılan değerlendirmelere ve önerilere yer verilmektedir. Raporda ilgili kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve STK'lar tarafından 2023 ve 2024 yılları içerisinde insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin olarak gerçekleştirilmiş olan çalışmalar ve bu kapsamdaki veriler ile Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin Türkiye tarafından uygulanmasına ilişkin Raporlar kullanılmıştır.

D. Yöntem ve Sınırlılıklar

- Raporda yer alan ve değerlendirmeye esas teşkil eden veriler, bu alanda faaliyet gösteren çeşitli paydaşların sunmuş olduğu kaynaklardan edinilmiştir. Bu kapsamda TİHEK'in çalışmaları esnasında ilgili paydaşlardan edindiği bilgi ve belgeler, kamu kurum ve kuruluşlarından Resmî yazıyla edinilen bilgi ve dokümanlar, ulusal ve uluslararası nitelikteki STK'ların çalışmalarından derlenen veriler raporlama sürecinin referanslarını oluşturmuştur. Söz konusu bilgi ve belgelerin yanı sıra çeşitli paydaşlarla yapılan çevrimiçi ve yüz yüze görüşmeler, insan ticareti mağdurlarının konakladığı sığınmaevine gerçekleştirilen saha ziyareti ve bu ziyaret çerçevesinde merkez personeli ve mağdurlarla yapılan mülakatlar sonucu elde edilen bilgiler de raporun referansları arasında yer almıştır.⁵
- Raporda yer alan değerlendirmelere esas teşkil etmek üzere ilgili kamu kurumlarından konuya ilişkin değerlendirmeler ve sorun alanlarına dair çözüm önerileri ile bilgi, belge ve istatistikler talep edilmiştir. İnsan ticareti alanında çalışan STK'lardan görüş, öneri ve değerlendirmeler talep edilmekle birlikte yeterli katkı alınamamıştır.

4 Göç İdaresi Başkanlığının 25/5/2021 tarihli ve 22727 sayılı yazısı.

5 Raporlama çalışmaları kapsamında 22/2/2024 tarihinde Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi ziyaret edilmiş; Göç İdaresi Başkanlığı ve Uluslararası Göç Örgütü ile çeşitli tarihlerde görüşmeler yapılmıştır. Kırıkkale İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi tadilatı olduğundan ziyaret gerçekleştirilememiştir.

II. TARİHSEL SÜREÇ VE ULUSAL RAPORTÖRLÜK FAALİYETLERİ

A. İnsan Ticaretiyle Mücadelede Tarihsel Süreç ve Türkiye

9. Kölelik müessesesi ve onun esnek sosyo ekonomik yapısının sonucu olarak ortaya çıkan ve modern kölelik olarak adlandırılan insan ticareti, insan onurunu zedeleyen en ağır insan hakları ihlallerindendir. İnsan ticaretinin en belirgin özelliği insanın bedeninin veya emeğinin sömürülmesini hedef almasıdır. 19'uncu yüzyılın başlarına kadar dünyada yaygın olarak görülen kölelik uygulaması, en acımasız yüzünü trans-atlantik köle ticaretinde göstermiştir. 16'ncı yüzyıl ile 19'uncu yüzyıl arasında milyonlarca Afrikalı, Avrupalılar tarafından Atlas Okyanusu üzerinden Amerika'ya taşınarak burada köle pazarlarında satılmışlardır. 19'uncu yüzyıldan itibaren kölelik sisteminin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar başlamıştır. Bu kapsamda 1800-1950 yılları arasında pek çok uluslararası sözleşme aşamalı olarak hayata geçirilmiştir. Son olarak Birleşmiş Milletler (BM)'nin yaptığı saha ziyaretleri neticesinde kölelik benzeri uygulamaların devam ettiğinin tespit edilmesi üzerine 1956 tarihli Kölelik, Köle Ticareti, Köleliğe Benzer Uygulama ve Geleneklerin Ortadan Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme yayınlanmıştır. Bu sözleşme ile salt kölelik değil köleliğe benzer uygulamaların da önüne geçilmesi hedeflenmiştir.
10. İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan iç çatışmalar, savaşlar, kuraklıklar vb. sebepler pek çok kişinin yerini terk etmek zorunda kalmasına neden olmuştur. Vardıkları hedef ülkelerde pek çoğu savunmasız durumda kalan bu kişilerin bedenlerini veya emeklerini sömürerek gelir elde etmek isteyenler çeşitli yöntemler uygulamaya başlamıştır. Böylece özellikle 1990'lı yıllardan itibaren insan ticaretinin yeni görünüm biçimleri ortaya çıkmıştır.
11. İnsan ticareti hem ulusal hem de uluslararası alanda etkin mücadele gerektiren bir olgudur. Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesinde gerek normatif düzenlemeler gerekse de kurumsal yapılanmalar uluslararası gelişmelerle paralellik arz etmektedir. Özellikle 2000 yılında *Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi* ve Sözleşmenin eki olan *İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol*'ün (yaygın bilinen adıyla Palermo Protokolü) kabulüyle birlikte uluslararası alanla beraber Türkiye'de de insan ticaretiyle mücadelede yeni bir dönem başlamıştır.
12. 12/12/2000 tarihinde İtalya'nın Palermo kentinde taraf Devletlerin imzasına açılan Palermo Protokolü, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 30/1/2003 tarihli 4800 ve 4804 sayılı Kanunlarla uygun bulunmuş ve Kanun 4/2/2003 tarihli ve 25014 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Palermo Protokolü 18/3/2003 tarihli ve 25052 sayılı Resmî Gazetede yer alan 2003/5329 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmıştır. Palermo Protokolü ile üzerinde uluslararası konsensüs sağlanan insan ticareti tanımı yapılmıştır. Protokol ile taraf devletlere insan ticaretini önleme, mağdurlara yönelik yardım ve koruma ile gerektiğinde ülkelere güvenli ve gönüllü geri dönüş sağlanmasına ilişkin hususlar düzenlenmiştir.
13. Palermo Protokolü'nün en önemli düzenlemelerinden biri taraf devletlere insan ticaretini suç olarak düzenleme yükümlülüğünün getirilmiş olmasıdır. Protokol'ün 5'inci

maddesine göre; “1. Her Taraf Devlet bu Protokol’ün 3’üncü maddesinde belirtilen eylemlerin kasten gerçekleştirilmesi halinde cezalandırılmalarını teminen gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır. 2. Her Taraf Devlet, aşağıdaki eylemlerin de suç sayılmaları için gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır...” Protokol doğrultusunda insan ticareti ilk defa suç olarak mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda (TCK) 2002 yılında düzenlenmiştir. İnsan ticareti suçu bazı değişiklikler yapılmak suretiyle 1/6/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nın 80’inci maddesinde yeniden düzenlenmiştir.

14. İnsan ticaretiyle mücadelede bir diğer uluslararası sözleşme Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’dir. Sözleşme 16/5/2005’te imzaya açılmış ve 1/2/2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, Türkiye tarafından 19/3/2009 tarihinde imzalanmıştır. Sözleşme, TBMM tarafından 18/2/2016 tarihli ve 29628 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 30/1/2016 tarihli ve 6667 sayılı Kanun ile uygun bulunmuştur. Sözleşme 7/4/2016 Tarihli ve 29677 Sayılı Resmî Gazetede yer alan 2016/8668 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.
15. Türkiye’de insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin kurumsal yapılanma olarak 2002 yılında Dışişleri Bakanlığı bünyesinde insan ticaretiyle mücadeleyi koordine etmek üzere “İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Görev Gücü” oluşturulmuştur. 2014 yılına kadar çalışmalarına devam eden Ulusal Görev Gücü bu süreçte 20 kez toplanarak insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin hususları görüşmüştür. 2011 yılında başlayan Arap Baharı sonucunda yerini terk etmek zorunda kalan milyonlarca Suriyeli ilerleyen süreçte ülkemize sığınmak durumunda kalmıştır. 31/12/2024 tarihinde ülkemizde geçici koruma statüsünde bulunan Suriyeli sayısı 2.901.478 olarak açıklanmıştır.⁶ 2011 yılında başlayan göçü yönetmek üzere 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu yayımlanmış ve bu kanunla İçişleri Bakanlığı bağlı kuruluşu olarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) kurulmuştur. GİGM bünyesinde İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Daire Başkanlığı oluşturulmuştur. 2014 yılında ulusal koordinatörlük görevi Dışişleri Bakanlığı’ndan GİGM’e geçmiştir. GİGM’in statüsü 2021 yılında Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nde yapılan değişiklikle yeniden düzenlenmiş ve statüsü Başkanlığa yükseltilerek Göç İdaresi Başkanlığı (GİB) adını almıştır.
16. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’ne dayanılarak hazırlanan İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik, İçişleri Bakanlığı tarafından 17/3/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik’in “Amaç ve Kapsam” başlıklı 1’inci maddesi “Bu Yönetmeliğin amacı ve kapsamı; insan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, insan hakları kapsamında Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Bu Yönetmelik, Türk vatandaşı veya

6 GİB, “Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler”, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (E. T. 17/1/2025).

yabancı ayrımı gözetmeksizin insan ticaretine konu olmuş gerçek kişileri kapsar.” şeklinde düzenlenmiştir.

17. İlgili Yönetmelik'in 5'inci maddesinde düzenlendiği üzere insan ticareti suçunu önlemek ve bu suçla mücadeleye ilişkin politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek, eylem planı hazırlamak, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile STK'lar arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 117'nci maddesine istinaden 2016 yılında İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu oluşturulmuştur. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne 29/10/2021 tarihinde eklenen hükümle ilgili Komisyon yapılan değişiklikle İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulu olarak yeniden düzenlenmiştir. Komisyonun yapısı ile ilgili herhangi bir değişiklik yapılmamış, sadece *Komisyon* ibaresi *Kurul* olarak revize edilmiştir.
18. İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulu, ilgili Yönetmelik gereğince İçişleri Bakan Yardımcısının başkanlığında Yargıtay Başkanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı temsilcisi, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ile TİHEK, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Türkiye Barolar Birliği'nin üst düzey temsilcileri ve GİB temsilcilerinden oluşmaktadır. Kurulun doğal üyeleri arasında STK ve uluslararası kuruluşların Türkiye temsilcilikleri yer almamakla beraber ilgili Yönetmelik gereğince Kurul toplantılarına davet edilebilmektedirler.
19. Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre Kurul toplantılarına, ilgili diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez ve taşra birimlerinin temsilcileri ile konuyla ilgili akademisyenler, uzmanlar ve STK'lar davet edilebilmektedir. Uluslararası veya hükümetler arası kuruluş temsilcileri de gözlemci olarak davet edilebilmektedir. Kurul, insan ticaretiyle mücadele ulusal koordinatörlük görevini de yerine getirmektedir ve Kurul başkanı ulusal koordinatördür. Kurul alt çalışma grupları oluşturmaya yetkilidir. Kurul, insan ticareti konusunda yıllık olarak durum analizi yapmak amacıyla uzman görevlendirebilmekte veya akademisyen görevlendirilmesini yetkili kurum ve kuruluşlardan talep edebilmektedir.
20. Yönetmelik gereğince Kurulun her yılın şubat ayında olağan toplantısını yapması gerekmektedir. Ayrıca Kurul, gerekli görüldüğü hallerde Başkanın çağrısı üzerine olağanüstü toplantı da yapabilmektedir. Kurul en son toplantısını 14/12/2021 tarihinde GİB'te gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede 2022, 2023 ve 2024 yıllarına dair toplantıların gerçekleştirilmediği görülmektedir. Kurulun her yıl olağan toplantısını yapması, insan ticaretiyle mücadelenin etkinliği açısından bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

21. İnsan Ticaretine Karşı Eylem Uzmanlar Grubu (GRETA)'nın 2019 Yılı Türkiye Raporu'nda yer alan Türkiye'de ulusal koordinatör yardımcılığı müessesesinin kurulmasına yönelik tavsiyesi GİB'e sorulmuş olup GİB'ten alınan cevabi yazıda *"GRETA ile yapılan istişareler neticesinde asıl belirtilmek istenen ifadenin insan ticaretiyle mücadele faaliyetlerinin koordinasyonundan sorumlu ve sekreteryaya hizmetlerini yürütecek bir birimin ifade edilmek istendiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla hali hazırda İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulu bu görevi yerine getirmektedir ve Kurulun sekreteryaya ve destek hizmetleri, İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir."*⁷ hususları yer almaktadır.
22. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin Türkiye tarafından uygulanmasına ilişkin GRETA tarafından ilk değerlendirme, 2018-2019 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme kapsamında 5-12/10/2018 tarihleri arasında Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeye dair nihai rapor GRETA tarafından 8-12/8/2019 tarihlerinde kabul edildikten sonra 8/10/2019 tarihinde yayımlanmıştır. GRETA ikinci tur değerlendirmesine 27/1/2023 tarihinde soru formunu Türk makamlarına göndererek başlamış ve devamında 18-22/9/2023 tarihleri arasında Türkiye'ye bir değerlendirme ziyareti gerçekleştirilmiştir.
23. 2023 yılı ikinci tur değerlendirme ziyareti kapsamında ilgili kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar ve uluslararası kuruluşların Türkiye temsilcilikleriyle görüşmeler gerçekleştiren GRETA Heyeti, Ankara ve Kırıkkale'de bulunan ve İl Göç İdaresi Müdürlükleri tarafından işletilen insan ticareti mağdurlarına yönelik iki sığınma evini, Ankara'daki Şiddet Önleme ve İzleme Merkezini, Pursaklar İhtisaslaşmış Çocuk Evleri'ni ve Gaziantep Geri Gönderme Merkezi'ni ziyaret etmiştir. İkinci tur değerlendirmeye ilişkin Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin Türkiye Tarafından Uygulanmasına İlişkin İkinci Dönem Rapor 2/7/2024 tarihinde GRETA tarafından kabul edildikten sonra 22/10/2024 tarihinde yayımlanmıştır.⁸
24. GRETA, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin Türkiye Tarafından Uygulanmasına İlişkin İkinci Raporunda; TİHEK'in insan ticareti konusunda Ulusal Raportör olarak atanmasını, insan ticareti konusunda meslek gruplarına verilen eğitimler ile insan ticareti suçu ve suçtan korunma noktasında kamuoyunu aydınlatıcı ve farkındalık artırıcı çalışmaların artmasını, çocuk işçiliği ile mücadele ve çocukların korunmasına yönelik çabaların artmasını, sığınmaevi koşullarının iyileştirilmesini, birçok adliyede özel politika gerektiren gruplar için görüşme odalarının ve özel mağdur destek hizmetlerinin kurulmasını büyük bir memnuniyetle karşıladığını ifade etmektedir.⁹

7 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

8 GRETA, Report Concerning the Implementation of the Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings by Türkiye, Second Evaluation Round, 2024, <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe/1680b20b66> (E. T. 17/3/2025).

9 GRETA, Report Concerning the Implementation of the Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings by Türkiye, Second Evaluation Round, s. 59.

25. GRETA, ilgili raporda insan ticaretiyle mücadele konusunda başta kurumsal anlamda yaşanan ilerlemelerin yanında kapsayıcı bir eylem planının acil bir şekilde uygulamaya konulmasını, emek sömürüsüne dayalı insan ticaretinin önlenmesine yönelik çabaların yoğunlaştırılmasını, çocuk ticaretinin önlenmesi için daha fazla tedbir alınmasını, göç bağlamında sınır kontrol tedbirleri yoluyla insan ticareti mağdurlarını tespit etme ve insan ticareti suçunu önleme çabalarının güçlendirilmesini, insan ticareti mağduru tespit çalışmalarının iyileştirilmesini, insan ticareti mağdurlarına sağlanan yardımların artırılmasını, insan ticareti mağdurlarının tazminata erişimini kolaylaştırmaya yönelik çabaların artırılmasını, insan ticareti suçunun caydırılığını sağlamak amacıyla etkin soruşturma ve kovuşturma yapılmasını, STK'ların insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması noktasında teşvik edilmesi ve desteklenmesi hususlarını tavsiye etmektedir.¹⁰
26. ABD Dışişleri Bakanlığına bağlı İnsan Ticareti İzleme ve Mücadele Ofisi tarafından 2023 ve 2024 Yılı İnsan Ticareti Raporları yayımlanmıştır. ABD İnsan Ticareti Raporu, ABD Dışişleri Bakanlığına bağlı İnsan Ticareti İzleme ve Mücadele Ofisi tarafından 2001 yılından itibaren her yıl yayımlanan bir belgedir. Rapor kapsamında, ülkelerin insan ticaretiyle mücadele alanında yürüttüğü normatif ve kurumsal çalışmalar ele alınarak tespit edilen sorunlara ilişkin öneriler sunulmaktadır. Raporlama süreci kapsamında, ülkeler insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin performanslarına göre üç gruba ayrılmakta olup, ikinci grup da kendi içinde ikiye ayrılmaktadır.¹¹ Türkiye, yapılan gruplandırmada İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Yasası'nın asgari standartlarını tam olarak yerine getirmeyen ancak yasaya uymak için somut çaba gösteren ülkelerin yer aldığı ikinci grubun ilk basamağında yer almaktadır.
27. ABD 2023 ve 2024 Yılı İnsan Ticareti Raporları kapsamında, genel olarak; Türkiye'nin insan ticaretinin ortadan kaldırılmasına yönelik asgari standartları tam olarak karşılayamadığı ancak bunun için önemli çabalar gösterdiği ifade edilmiştir. Raporlarda; Türkiye'nin önceki raporlama dönemine kıyasla genel olarak artan çabalar gösterdiği; dolayısıyla Türkiye'nin ikinci grupta kalmaya devam ettiği belirtilmiştir. 2023 yılı Raporu'nda olumlu

10 GRETA, Report Concerning the Implementation of the Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings by Türkiye, Second Evaluation Round, s. 60-63.

11 U.S. Department of State, Tier Process, <https://www.state.gov/report-to-congress-on-2021-trafficking-in-persons-interim-assessment-pursuant-to-the-trafficking-victims-protection-act> (E.T. 29/9/2025)

- Grup 1: İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Yasası'nın asgari standartlarına uyan ülkeler,
- Grup 2: İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Yasası'nın asgari standartlarını tam olarak sağlamayan ancak standartlara uyum sağlamak için kayda değer bir çaba gösteren ülkeler,
- İnceleme Altındaki Grup 2 Ülkeleri: İlgili Yasa'nın belirlediği asgari standartlara tam olarak uyum sağlamayan ancak bu standartlara ulaşmak için çaba gösteren ülkeler ve bölgeler, aşağıdaki koşullardan birini veya her ikisini karşılamaları halinde bu grupta değerlendirilmektedir:
 - a) Ülkede ağır insan ticareti mağdurlarının tahmini sayısının oldukça yüksek olması veya önemli ölçüde artış göstermesi; ancak soruna karşı orantılı ve somut önlemler alınmaması,
 - b) Bir önceki raporlama dönemine kıyasla, insan ticaretiyle mücadeleye yönelik çabaların artırıldığına dair yeterli ve inandırıcı kanıtların sunulmaması.
- Grup 3: Asgari standartlara tam olarak uymayan ve söz konusu standartlara uyum sağlamak için kayda değer bir çaba göstermeyen ülkeler ve bölgeler.

gelişmeler olarak; daha fazla insan ticareti vakasının soruşturulması, daha fazla sanığın yargılanması ve GİB'in mağdurlarla hizmet sağlayıcılar arasındaki koordinasyonu artırmak amacıyla mağdurların korunmasına yönelik bir çalışma grubu oluşturması, insan ticaretiyle mücadele il koordinasyon kurullarının yılda en az bir kez toplanması, TİHEK'in insan ticaretiyle mücadele ulusal raportörü olarak görevini sürdürmesi ve ilk raporunu yayımlaması yer almıştır.¹² 2024 Yılı Raporu'nda ise adliyelerde adli görüşme odalarının sayısını artırıldığı, insan ticaretiyle mücadeleye yönelik sığınma evlerine ayrılan fonun artırıldığı ve TİHEK tarafından sığınma evlerinin operasyonlarının denetlendiği belirtilmiştir.¹³

28. Bununla birlikte, ilgili raporlarda Türkiye'de insan ticaretiyle mücadeleye dair bazı kilit alanlarda asgari standartların karşılanamadığı belirtilerek bazı tavsiyeler yöneltmiştir. Bu kapsamda, insan ticareti suçunun etkin bir şekilde soruşturulması ve kovuşturulması, insan ticareti davalarında mağdur merkezli yaklaşımlar konusunda hakimlere ve savcılara yönelik eğitimlerin artırılması, özel politika gerektiren gruplar için proaktif mağdur tespiti çalışmalarının artırılması, mağdur tespitini güçlendirmek üzere sivil toplumla iş birliği yapılması, koordinasyon mekanizmalarının etkinleştirilmesi ve ulusal eylem planının güncellenmesi, alana ilişkin etkin istatistiki verilerin etkin biçimde toplanması öncelikli tavsiyeler arasında yer almıştır.¹⁴
29. İnsan ticaretiyle mücadele ulusal raportör Kurum olarak TİHEK, ABD İnsan Ticareti Raporlarında yer alan iddiaların birçoğuna temelsiz oldukları ve yetersiz inceleme neticesinde yazıldıkları için katılmamaktadır. Kurumumuzca Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadeleye yönelik çalışmaları ve alana ilişkin ulusal mevzuatın uygulanması etkin bir şekilde izlenmekte ve raporlanmaktadır. Bu kapsamda yapılan saha ziyaretleri, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve STK'lar dan elde edilen bilgi ve belgeler, gerçekleştirilen görüşmeler ABD Raporunda belirtilen iddiaların gerçeği yansıtmadığını ortaya koymaktadır.
30. Bu çerçevede, ABD 2023 Yılı Raporu'nun Türkiye kısmı ile ilgili olarak ulusal koordinatör Kurum GİB'ten görüş istenmiş ve bu doğrultuda GİB tarafından detaylı bir değerlendirme yapılmıştır. GİB; Türk Ceza Hukuku ve Ceza Muhakemesi ilkeleri kapsamında, suçtan zarar görenler, şikayetçi olanlar, mağdurlar, katılanlar lehine ceza hakimi tarafından bir tazminat tayin edilmesinin mümkün olmadığını, zira ceza yargılamasının konusunun kamu adına işlenen bir suçun soruşturulması ve kovuşturulması ve neticesinde aleyhinde hüküm kurulan ve kamu düzeninin bozulmasına sebep olan sanığın cezalandırılması ve kamu düzeninin korunması olduğunu belirterek mağdurların tazmini konusunun

12 U.S. Department of State, 2023 Trafficking in Persons Report: Türkiye <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/> (E.T. 30/8/2024)

13 U.S. Department of State, 2024 Trafficking in Persons Report: Türkiye <https://2021-2025.state.gov/reports/2024-trafficking-in-persons-report/turkey/> (E.T. 7/10/2025).

14 U.S. Department of State, 2023 Trafficking in Persons Report: Türkiye <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/> (E.T. 30/8/2024)

hukuk mahkemelerince yürütülen yargılamaların konusu olduğunu belirtmektedir.¹⁵ GİB; çalışma izni başvurularının e-izin sistemi üzerinden online olarak yapıldığını, diğer taraftan ülkemizde bulunan geçici koruma altındaki yabancıların yasal yollarla istihdama erişiminin arttırılması için çalışma izni harç miktarlarının 2019 yılından bu yana 1/3 oranına düşürülerek uygulandığını belirtmiştir. Bu kapsamda, geçici koruma sağlanan Suriyelilerin işgücü piyasasına yasal yollardan erişiminin arttırılması için gerekli kolaylıkların sağlandığı ve mevcut çabalara raporda gerektiği gibi yer verilmemiş olduğu iletilmiştir.¹⁶ GİB; mağdurlara talep etmeleri halinde GİB ve ASHB'ye bağlı sığınmaevlerinde barınma imkânı sağlandığını, bunun yanı sıra uluslararası kuruluşlar ve STK'ların destekleri ile mağdurlara yönelik barınma ve ihtiyaç duyulan destek hizmetlerinin sunulduğunu ayrıca sosyal çalışmacı ve psikologlar da dâhil edilerek mağdur kişiye kendisini ifade edecek ve yaşadıklarının etkisinden kurtulmasını sağlayacak her türlü desteğin sağlandığını ifade etmiştir.¹⁷

31. Sonuç olarak, ABD İnsan Ticareti Raporu'nun incelenmesi neticesinde, Türkiye'nin 2000 yılından itibaren insan ticaretiyle mücadele alanında gerçekleştirdiği normatif düzenlemeler ile kurumsal kapasite artırıcı çalışmaların önemli bir bölümüne raporda yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu durum, raporun kapsam ve bütünlüğü açısından eksiklik teşkil etmekte olup, söz konusu gelişmelerin uluslararası kamuoyuna doğru ve eksiksiz aktarılmasını engellemektedir.
32. Buna ilaveten, raporda yer alan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği açısından, kaynağı belirsiz veya doğrulanmamış verilerin raporda yer almaması ve raporda kullanılan tüm bilgilerin kaynaklarına ilişkin şeffaf bir biçimde atıfların yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, raporun hazırlık sürecinde, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile etkin ve düzenli iş birliği mekanizmalarının tesis edilmesinin büyük önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

B. Ulusal Raportörlük Faaliyetleri

1. TİHEK'in İnsan Ticaretiyle Mücadele Alanındaki Temel Görevi

33. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 29'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında *"Her bir taraf, kamu kurumlarının insan ticaretiyle mücadeledeki faaliyetlerini ve milli mevzuat hükümlerinin uygulanmasını denetlemek için Ulusal Raportörler veya diğer mekanizmalar tayin etme hususunu değerlendirir."* hükmü yer almaktadır. Sözleşme kapsamında ulusal raportörlükle ilgili harici herhangi bir hükme yer verilmediği görülmektedir.
34. İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonunun (güncel adı İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulu) 10/12/2020 tarihli toplantısında alınan 2020/1.2 karar

15 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

16 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

17 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

gereği TİHEK insan ticaretiyle mücadele alanında yürütülen faaliyetleri incelemek ve raporlamak amacıyla Ulusal Raportörlük Kurumu olarak belirlenmiştir.¹⁸ Bu kapsamda TİHEK, İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Eylem Planının uygulanmasını içerecek şekilde kamu kurum ve kuruluşlarının insan ticaretiyle mücadele faaliyetlerinin uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek, konuya ilişkin mevzuatla ilgili eksiklikleri tespit etmek ve gerekli tavsiyelerde bulunmak üzere rapor hazırlamakla yetkilendirilmiştir. Ulusal raportörlük görevinin Kurul kararına ek olarak 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nda düzenlenmesinin ulusal raportörlük görevinin etkinliğini arttıracak ve yasal güvenceye kavuşturacağı değerlendirilmektedir.

TİHEK, ulusal raportörlük görevi kapsamında 3 ana çerçevede faaliyet yürütmektedir:

- Raporlama faaliyetleri
- Eğitim faaliyetleri
- Paydaşlarla Toplantılar ve Etkinlikler

2. İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu

35. TİHEK bünyesinde ulusal raportörlük görevi kapsamında 2021 yılında İnsan Ticaretiyle Mücadele Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunca İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu hazırlıkları kapsamında kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşların Türkiye temsilcilikleri ve STK'lardan yazılı bilgi ve belge talep edilmiştir. Uluslararası kuruluşların Türkiye temsilcilikleriyle çevrim içi ve fiziki toplantılar gerçekleştirilmiştir. Rapor hazırlıkları kapsamında GİB tarafından işletilen ve Ankara ile Kırıkkale'de bulunan insan ticareti mağdurları sığınmaevine ziyaretler düzenlenmiştir. İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu insan ticaretiyle mücadele görevi kapsamında hazırlanan ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu kararı sonucunda yayımlanan ilk ulusal rapordur.¹⁹ Raporun İngilizce çevirisi de TİHEK resmi internet sitesinde yayımlanmıştır.²⁰

3. İnsan Ticaretiyle Mücadele Alanında Gerçekleştirilen Eğitimler

Doğrudan İnsan Ticaretiyle Mücadeleye Yönelik Eğitimler;

36. TİHEK tarafından 2021-2024 yılları arasında doğrudan insan ticaretiyle mücadeleye yönelik eğitimler çerçevesinde 528 kişi; insan ticaretiyle mücadeleyle bağlantılı insan hakları eğitimleri kapsamında 385 kişi olmak üzere toplam 913 kişiye yönelik eğitim gerçekleştirilmiştir.

18 GİB'in 25/5/2021 tarihli ve 22727 sayılı yazısı.

19 TİHEK, "İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu", Ankara, 2023, <https://www.tihek.gov.tr/kategori/pages/insan-ticaretiyle-mucadele-turkiye-ulusal-raporu>(E. T. 30/9/2024).

20 HREIT, "National Report of Türkiye on Combating Human Trafficking", Ankara, 2023, <https://www.tihek.gov.tr/en/pages/National-Report-of-Turkiye-on-Combating-Human-Trafficking>(E.T. 30/9/2024).

37. Ulusal raportörlük görevinin ifası amacıyla GİB tarafından, Uluslararası Göç Örgütü (IOM)'ın katkılarıyla insan ticaretiyle mücadeleyle ilişkin olarak TİHEK personeline yönelik insan ticaretiyle mücadele eğitimi düzenlenmiştir. 26-27/1/2021 ve 28-29/1/2021 tarihlerinde iki grup halinde gerçekleştirilen eğitime İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları, Uzman Yardımcıları ve diğer kurum personelinin katılımı sağlanmıştır.²¹
38. GİB ile IOM iş birliğinde yürütülen Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi Projesi kapsamında 24-26/9/2021 tarihinde İl Göç Uzman/Uzman Yardımcılarına, 27-28/9/2021 tarihinde psikolog, sosyolog ve sosyal çalışmacılara yönelik 30 kişiye İnsan Ticaretiyle Mücadeleyle Yönelik Mülakat Teknikleri Eğitimi İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. TİHEK İnsan Ticaretiyle Mücadele Çalışma Grubu da programa katılım sağlamıştır. Eğitim çerçevesinde TİHEK personeline "İnsan Hakları Bağlamında Mülteciliğin Sosyolojik Boyutu: Ötekilik, Kimlik ve Vatandaşlık" konulu bir sunum gerçekleştirilmiştir.
39. 18 Aralık Uluslararası Göçmenler Günü münasebetiyle, Üsküdar Üniversitesi İnsan Hakları Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi aracılığıyla 18/12/2022 tarihinde çevrim içi olarak 40 üniversite öğrencisine TİHEK tarafından İnsan Hakları Bağlamında Göçmen Hakları ve İnsan Ticareti konulu bilgilendirme konferansı gerçekleştirilmiştir.²²
40. TİHEK tarafından 24/7/2023 tarihinde Dünya İnsan Ticaretiyle Mücadele Günü etkinlikleri kapsamında illerde valilikler bünyesinde bulunan il insan hakları kurulu üyelerine İnsan Ticaretiyle Mücadele konulu çevrimiçi bir eğitim düzenlenmiştir. Eğitime 100 kurul üyesi katılım sağlamıştır.²³
41. TİHEK tarafından, 2023 yılından beri üniversite öğrencilerine yönelik olarak düzenlenen İnsan Hakları ve Eşitlik Kampüsü Projesi kapsamındaki eğitimlerde Ulusal ve Uluslararası Hukuk Bağlamında İnsan Ticaretiyle Mücadele başlıklı bir modül bulunmaktadır. İlgili eğitim programı 2023 ve 2024 yıllarında 10 defa düzenlenmiş olup program kapsamında insan ticaretiyle mücadele eğitimi verilen üniversite öğrencisi sayısı 258'dir.²⁴
42. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü ve IOM iş birliği ile yürütülen Türkiye'nin Doğu, Güney ve Güneydoğu Sınırlarında Sınır Yönetimi Kapasitesinin Arttırılması Projesi kapsamında 22-24/8/2023 tarihlerinde İzmir'de²⁵ ve 7-9/11/2023

21 TİHEK, "İnsan Ticaretiyle Mücadele Eğitimi", <https://www.tihek.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-egitimi/> (E. T. 30/8/2024).

22 TİHEK, "Üsküdar Üniversitesinde İnsan Hakları Bağlamında Göçmen Hakları ve İnsan Ticareti Konulu Bilgilendirme Konferansı Gerçekleştirildi", <https://www.tihek.gov.tr/uskudar-universitesinde-insan-haklari-baglaminda-gocmen-haklari-ve-insan-ticareti-konulu-bilgilendirme-konferansi-gerceklestirildi> (E. T. 27/8/2024).

23 TİHEK, "İl İnsan Hakları Kurulları Üyelerine Yönelik İnsan Ticaretiyle Mücadele Eğitimi Gerçekleştirildi", <https://www.tihek.gov.tr/il-insan-haklari-kurullari-uyelerine-yonelik-insan-ticaretiyle-mucadele-egitimi-gerceklestirildi> (E. T. 1/9/2024).

24 TİHEK, "İnsan Hakları Eşitlik Hukuku Seminerleri Sertifika Programı", <https://www.tihek.gov.tr/insan-haklari-esitlik-hukuku-seminerleri-sertifika-programi> (E.T. 3/8/2024).

25 TİHEK, "Türkiye'nin Doğu, Güney ve Güneydoğu Sınırlarında Sınır Yönetimi Kapasitesinin Arttırılması Projesine Katılım Sağlandı", <https://www.tihek.gov.tr/turkiyenin-dogu-guney-ve-guneydogu-sinirlarinda-sinir-yonetimi-kapasitesinin-arttirilmasi-projesine-katilim-saglandi> (E. T. 3/9/2024).

tarihlerinde Gaziantep'te²⁶ Sınır Yönetimi Alanında Temel İnsan Hakları Üzerine Eğitim gerçekleştirilmiştir. Eğitim kapsamında TİHEK personeli tarafından kolluk personeline yönelik Türkiye'de İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Sığınmacılar ve Düzensiz Göçmenlere Yönelik Geri İtme Eylemlerinin İnsan Hakları Perspektifinden Değerlendirilmesi konularında sunumlar yapılmıştır. Eğitimlere toplamda 40 kişi katılım sağlamıştır.

İnsan Ticaretiyle Mücadeleyle Bağlantılı İnsan Hakları Eğitimleri;

43. IOM'ın GİB iş birliğinde yürüttüğü Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Geri Gönderme Merkezleri Kapasitesini Uluslararası İnsan Hakları Standartları Çerçevesinde Güçlendirmesine Destek Projesi Faz-II projesi kapsamında 7-9/4/2021 tarihlerinde Ankara'da Geri Gönderme Merkezi (GGM) Müdürlerine yönelik İnsan Hakları Eğitimi gerçekleştirilmiştir.²⁷ Programa TİHEK ulusal önleme mekanizmasında görev yapan İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları da katılım sağlamıştır. Program kapsamında Ulusal Önleme Mekanizması ve Bu Kapsamda Geri Gönderme Merkezlerinin İzlenmesi konularında sunum yapılmıştır. Eğitime 30 kişi katılım sağlamıştır.
44. GİB'te görev yapan Göç Uzman Yardımcılarına, Uzman Yardımcısı Yetiştirme Programı kapsamında İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları tarafından 21/4/2021 tarihinde insan hakları ve ulusal önleme mekanizması eğitimi verilmiştir. Eğitime 20 Göç Uzman Yardımcısı katılmıştır.²⁸ İnsan Hakları Alanındaki Çalışmalar ve Uygulamalar konulu eğitim kapsamında insan hakları kavramının kadim medeniyetlerdeki yeri ve tarihsel gelişimi, hak arama mekanizmaları, ayrımcılık yasağı ve TİHEK kararları ele alınmıştır. Ulusal Önleme Mekanizması konulu eğitim kapsamında da ulusal önleme mekanizmasının tarihsel gelişimi, ilkeleri, ülkemizdeki durumu ve TİHEK'in bu kapsamda gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin bilgi verilmiştir.
45. Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi tarafından TİHEK personeline yönelik olarak 23-24/6/2022 ve 18-19/8/2022 tarihlerinde Ankara'da İnsan Hakları ve Göç Eğitimi gerçekleştirilmiştir. Eğitime 70 personel katılım sağlamıştır. Eğitim kapsamında; Göçmenlere Yönelik Ulusal ve Uluslararası Hukuki Çerçeve; İşkence, Aşağılayıcı ya da İnsanlık Dışı Muamele veya Ceza Yasağı; Geri Göndermeme İlkesi (Geri İtme); Özgürlük ve Güvenlik Hakkı; İdari Gözetim/Tutulma Koşulları; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasında Sınırdışı ve İdari Gözetim; Göç Bağlamında Özel Hayat ve Aile Hayatının Korunması konularında sunumlar gerçekleştirilmiştir.²⁹

26 TİHEK, "Türkiye'nin Doğu ve Güney Sınırlarında Sınır Yönetimi Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesine Katılım Sağlandı", <https://www.tihek.gov.tr/turkiyenin-dogu-ve-guney-sinirlarinda-sinir-yonetimi-kapasitesinin-gelistirilmesi-projesine-katilim-saglandi> (E. T. 25/8/2024).

27 TİHEK, "Geri Gönderme Merkezi Müdürlüğüne İnsan Hakları Eğitimi Verildi", <https://www.tihek.gov.tr/geri-gonderme-merkezi-mudurlugune-insan-haklari-egitimi-verildi> (E. T. 30/7/2024).

28 TİHEK, "Göç İdaresi Genel Müdürlüğünde İnsan Hakları Eğitimi Gerçekleştirildi", <https://www.tihek.gov.tr/goc-idaresi-genel-mudurlugunde-insan-haklari-egitimi-gerceklestirildi> (E. T. 12/9/2024).

29 TİHEK, "İnsan Hakları ve Göç Eğitimi", <https://www.tihek.gov.tr/insan-haklari-ve-goc-egitimi> (E.T. 30/8/2024).

46. Maltepe Üniversitesi İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi iş birliğinde 2022 yılında TİHEK tarafından kolluk kuvvetlerine ve GİGM personeline insan hakları eğitimi verilmiştir. Eğitim kapsamında, Türkiye'nin çeşitli illerinde Jandarma İl Komutanlıklarından 109 personel, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden 90 personel ve Sahil Güvenlik Komutanlığı'ndan 11 personel, GGM'lerden 5 uzman olmak üzere toplam 215 personel eğitim programına katılım sağlamıştır.³⁰

Eğitim Türü	Eğitim Adı	Eğitim Verilenler	Eğitim Alan Kişi Sayısı
Doğrudan İnsan Ticaretiyle Mücadeleye Yönelik Eğitimler	İnsan Ticaretiyle Mücadele Eğitimi (2021)	TİHEK Uzman ve Uzman Yardımcıları	70
	İnsan Ticaretiyle Mücadelede Mülakat Teknikleri Eğitimi (2021)	Kolluk Personeli, GİB Personeli	30
	İnsan Hakları Bağlamında Göçmen Hakları ve İnsan Ticaretiyle Mücadele Eğitimi (2022)	Üniversite Öğrencileri	30
	İnsan Ticaretiyle Mücadele Eğitimi (2023)	İl/İlçe İnsan Hakları Kurulu Üyeleri	100
	İnsan Hakları ve Eşitlik Kampüsü Projesi Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitimler (2023)	Üniversite Öğrencileri	28
	Türkiye'nin Doğu, Güney ve Güneydoğu Sınırlarında Sınır Yönetimi Kapasitesinin Arttırılması Projesi Çerçevesinde Verilen Eğitimler (2023)	Kolluk Personeli	40
	İnsan Hakları ve Eşitlik Kampüsü Projesi Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitimler (2024)	Üniversite Öğrencileri	230
	Toplam		528
İnsan Ticaretiyle Mücadeleyle Bağlantılı İnsan Hakları Eğitimleri	Geri Gönderme Merkezi Müdürlerine İnsan Hakları Eğitimi (2021)	GİB Personeli	70
	İnsan Hakları Eğitimi (2021)	GİB Personeli	30
	İnsan Hakları ve Göç Eğitimleri (2022)	TİHEK Personeli	70
	İnsan Hakları Eğitim Programı (2022)	Kamu Personeli	215
	Toplam		385
Genel Toplam			913

Tablo 1: TİHEK Tarafından İnsan Ticaretiyle Mücadele Alanında Yürütülen Eğitim Faaliyetleri (2021-2024)³¹

30 TİHEK, "İnsan Hakları Eğitim Programı Tanıtım Toplantısı Gerçekleştirildi", <https://www.tihek.gov.tr/insan-haklari-egitim-programi-tanitim-toplantisi-gerceklestirildi> (E.T. 30/8/2024).

31 TİHEK resmi internet sitesi, faaliyet raporları ve Kurumsal çalışmalarından derlenmiştir.

4. TİHEK Tarafından Yürütülen veya Katılım Sağlanan Sempozyum, Panel vb. Etkinlikler

47. Türkiye'deki Göçmenlerin ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Hakları Açısından Korunmasının Güçlendirilmesi Projesi kapsamında 29-30/7/2021 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi'ne Kurum temsilcilerimiz katılmıştır.³²
48. Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığınca 16/6/2022 tarihinde düzenlenen Vatandaşlık ve İnsan Hakları Bağlamında Göç Çalıştayı'na TİHEK tarafından katılım sağlanmıştır. Çalıştayı İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı oturumunda İnsan Hakları ve Göç Bağlamında İnsan Ticaretiyle Mücadelede Ulusal Raportörlük Müessesesi konusunda sunum gerçekleştirilmiştir.³³
49. TİHEK, GİB ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği iş birliği ile 30 Temmuz Dünya İnsan Ticaretiyle Mücadele Günü vesilesiyle 28/7/2022 tarihinde Ankara'da Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi düzenlenmiştir. Zirve katılımcıları arasında; TİHEK, GİB, Bakanlıklar, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Yargıtay, Türkiye Barolar Birliği ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nden uzman ve görevliler ile uluslararası kuruluşlar ve STK'lardan temsilciler yer almıştır. Kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri, hakim ve savcılar, akademisyenler, uygulayıcılar, uluslararası kuruluşlar ve bu alanda çalışan STK'lardan uzmanların bir araya geldiği Zirvede, insan ticaretiyle mücadelede önleme ve soruşturma mekanizmalarının güçlendirilmesi, mağdurların haklarının korunmasının iyileştirilmesi ve alandaki ortaklıkların desteklenmesine yönelik öneriler konuşulmuştur.³⁴ Zirvede gerçekleştirilen konuşmalar TİHEK tarafından kitaplaştırılmıştır.³⁵
50. Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi Batı Balkanlar ve Türkiye'ye Yönelik Yatay Destek- Faz II Bölgesel Kapanış Konferansı 27-28/9/2022 tarihlerinde Karadağ'da gerçekleştirilmiştir. Konferans kapsamında TİHEK tarafından yürütülen faaliyetler ve göç alanında gerçekleştirilen çalışmalar hakkında sunum gerçekleştirilmiştir.³⁶
51. Batı Balkanlar ve Türkiye'ye yönelik Yatay Destek (2019-2022) programı kapsamında yürütülen Türkiye'deki Göçmenler ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Hakları Açısından Korunmasının Güçlendirilmesi Avrupa Birliği - Avrupa Konseyi Ortak Projesi Kapanış Konferansı 8/12/2022 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Uluslararası

32 TİHEK, "İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi", <https://www.tihek.gov.tr/baskan-prof-dr-muharrem-kilic-insan-ticaretiyle-mucadele-zirvesine-katildi> (E. T. 12/9/2024).

33 TİHEK, "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Bağlamında Göç Çalıştayı", <https://www.tihek.gov.tr/vatandaslik-ve-insan-haklari-baglaminda-goc-calistayi> (E. T. 12/9/2024).

34 TİHEK, "İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi Gerçekleştirildi", <https://www.tihek.gov.tr/turkiye-insan-ticaretiyle-mucadele-zirvesi-gerceklestirildi> (E.T. 12/9/2024).

35 TİHEK, "İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi", <https://www.tihek.gov.tr/kategori/pages/turkiye-insan-ticareti-ile-mucadele-zirvesi> (E. T. 12/9/2024).

36 TİHEK, "Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi Batı Balkanlar ve Türkiye'ye Yönelik Yatay Destek Faz II Bölgesel Kapanış Konferansı" <https://www.tihek.gov.tr/avrupa-birligi-avrupa-konseyi-bati-balkanlar-ve-turkiyeye-yonelik-yatay-destek-faz-ii-bolgesel-kapanis-konferansi> (E. T. 15/9/2024).

kuruluşlar, kamu kurum ve kuruluşları ile STK'ların temsilcileri ve akademisyenlerin iştirak ettiği Konferansa TİHEK temsilcileri katılım sağlayarak "İnsan Hakları ve TİHEK'in Görev ve Yetkileri Bağlamında İdari Gözetime Alternatif Tedbirler" ve "Proje Faydalanıcısı Olarak TİHEK'in Görüş ve Kazanımları" konulu sunumları gerçekleştirmiştir.³⁷

52. GİB ve IOM iş birliği ile 30 Temmuz Dünya İnsan Ticaretiyle Mücadele Günü etkinlikleri çerçevesinde 2/8/2023 tarihinde Ankara'da İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi gerçekleştirilmiştir. Zirveye insan ticaretiyle mücadele alanında faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve STK'lar katılım sağlamıştır.³⁸ Zirve kapsamında, TİHEK tarafından hazırlanan ve bu alanda bir ilk olma özelliğini taşıyan İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporuna ilişkin bir sunum gerçekleştirmiştir. Sunumda; söz konusu Raporda yer alan tespit ve öneriler, TİHEK tarafından insan ticaretiyle mücadele alanında gerçekleştirilen etkinlikler, yapılan sığınmaevi ziyaretleri ve iş birliği toplantılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

5. Paydaşlarla Gerçekleştirilen İş Birliği Faaliyetleri

53. TİHEK heyeti ile Koordinatör Kurum olan GİB heyeti arasında 22/8/2021 tarihinde bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda TİHEK tarafından periyodik olarak hazırlanacak İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu ile ilgili esaslar görüşülmüştür.³⁹
54. TİHEK heyetince 24/11/2021 tarihinde Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) temsilcileri ile bir görüşme gerçekleştirilerek Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesine yönelik fikir alış verişinde bulunulmuştur.
55. TİHEK heyetince 3/12/2021 tarihinde IOM temsilcileri ile bir görüşme gerçekleştirilerek insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin hususlar ele alınmıştır. Görüşmede IOM heyetince Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesinden duyulan memnuniyet iletilmiştir.
56. 29/10/2021 tarihli ve 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonunun yerine oluşturulan İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulu İçişleri Bakan Yardımcısı başkanlığında ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla 10/12/2021 tarihinde yıllık toplantısını gerçekleştirmiştir. TİHEK heyetince

37 TİHEK, "Türkiye'deki Göçmenler ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Hakları Açısından Korunmasının Güçlendirilmesi Avrupa Birliği-Avrupa Konseyi Ortak Projesi Kapanış Konferansı", <https://www.tihek.gov.tr/turkiyedeki-gocmenler-ve-insan-ticareti-magdurlarinin-insan-haklari-acisindan-korunmasinin-guclendirilmesi-avrupa-birligi-avrupa-konseyi-ortak-projesi-kapanis-konferansi> (E. T. 15/9/2024).

38 TİHEK, "Türkiye'deki Göçmenler ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Hakları Açısından Korunmasının Güçlendirilmesi Avrupa Birliği-Avrupa Konseyi Ortak Projesi Kapanış Konferansı", <https://www.tihek.gov.tr/turkiyedeki-gocmenler-ve-insan-ticareti-magdurlarinin-insan-haklari-acisindan-korunmasinin-guclendirilmesi-avrupa-birligi---avrupa-konseyi-ortak-projesi-kapanis-konferansi> (E. T. 15/9/2024).

39 TİHEK, Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle Teknik Toplantı" <https://www.tihek.gov.tr/goc-idaresi-genel-mudurluguyle-teknik-toplanti> (E. T. 15/9/2024).

Kurul toplantısına katılım sağlanarak gerçekleştirilen çalışmalar hakkında bilgilendirme yapılmıştır.⁴⁰

57. CARE Türkiye Temsilciliği heyetince 27/7/2022 tarihinde TİHEK'e bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, insan ticaretiyle mücadele kapsamında gerçekleştirilebilecek iş birliği olanakları ele alınmıştır.⁴¹
58. TİHEK heyetince, 6-7/6/2023 tarihlerinde Avrupa Konseyi tarafından gerçekleştirilen Ulusal İnsan Ticareti ile Mücadele Koordinatörleri ve Raportörleri toplantısına çevrimiçi katılım sağlanmıştır.
59. TİHEK heyeti ile IOM temsilcileri, 12/9/2023 tarihinde bir toplantı gerçekleştirmiştir. Toplantı kapsamında, Türkiye'de insan ticaretiyle mücadele konusunda yapılan kurumsal ve normatif çalışmalar, TİHEK'in insan ticaretiyle mücadele görevi kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetler ele alınarak iş birliği yapılabilecek alanlar istişare edilmiştir.⁴²
60. TİHEK heyeti, Türkiye'ye ikinci ziyaretini gerçekleştiren GRETA Heyeti ile 22/9/2023 tarihinde bir görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmede TİHEK tarafından insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin yürütülen çalışmalar, eğitim faaliyetleri, TİHEK tarafından hazırlanan İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu, Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesine yönelik hususlar ele alınmıştır.⁴³
61. TİHEK tarafından 30/7/2024 tarihinde Dünya İnsan Ticaretiyle Mücadele Günü etkinlikleri kapsamında TİHEK konferans salonunda İnsan Onurunu Korumak: İnsan Ticaretiyle Mücadele Paneli gerçekleştirilmiştir. Panel kapsamında akademisyenler, insan hakları uzmanları ve iş müfettişi tarafından Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesi ve ulusal raportörlük faaliyetleri, insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin normatif düzenlemeler, emek sömürüsü bağlamında insan ticareti suçu ve suçla mücadelede iş müfettişlerinin rolü konularında sunumlar gerçekleştirilmiştir.⁴⁴
62. TİHEK tarafından hazırlanan "Çocuk İşçiliği ile Mücadele Rehberi" ilgili makamlarla paylaşılmış ve düzenlenen etkinliklerde dağıtmıştır.

40 GİB, "İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulu 2021 Yılı Toplantısı Gerçekleştirildi", <https://www.goc.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-kurulu-2021-yili-toplantisi-gercekleştirildi> (E. T. 15/9/2024).

41 TİHEK, "CARE International Türkiye Temsilciliği'nden Kurumumuza Ziyaret", <https://www.tihek.gov.tr/care-international-turkiye-temsilciliginden-kurumumuza-ziyaret> (E. T. 20/9/2024).

42 TİHEK, "Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü İle Toplantı Gerçekleştirildi", <https://www.tihek.gov.tr/birlesmis-milletler-uluslararası-goc-orgutu-ile-toplantı-gerçekleştirildi> (E. T. 20/9/2024).

43 TİHEK, "Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Uzmanlar Grubu (GRETA) ile Görüşme Gerçekleştirildi", <https://www.tihek.gov.tr/avrupa-konseyi-insan-ticaretine-karsi-eylem-uzmanlar-grubu-greta-ile-gorusme-gerçekleştirildi> (E. T. 20/9/2024).

44 TİHEK, "İnsan Onurunu Korumak: İnsan Ticaretiyle Mücadele Paneli Düzenleniyor", <https://www.tihek.gov.tr/insan-onurunu-korumak--insan-ticaretiyle-mucadele-paneli-duzenleniyor> (E. T. 25/9/2024).

III. TÜRKİYE'DE İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE ALANINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

A. İnsan Ticaretiyle Mücadelede Ulusal Mevzuat

63. Normlar hiyerarşisinde ulusal mevzuatta en üstte yer alan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda doğrudan insan ticaretiyle ilgili hüküm bulunmamaktadır. Ancak Anayasa'da temel haklar ve özgürlükler bağlamında insan ticaretine yol açabilecek durumların ortaya çıkmasını engelleyici hükümlere yer verilmiştir. Bu bağlamda ihlal edilmesi halinde insan ticareti suçunun vücut bulmasına sebebiyet verecek hususlara dair düzenlemeler Anayasa'nın 17, 18, 19, 20, 38, 41, 48, 49, 50 ve 61'inci maddelerinde yer almaktadır.
64. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinde; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*" hükmü, Anayasa'nın "*Zorla çalıştırma*" başlıklı 18'inci maddesinde "*Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya yasaktır...*" hükmü düzenlenmiştir. Anayasa'nın "*Kişinin hürriyeti ve güvenliği*"ni düzenleyen 19'uncu maddesi ise "*Herkes, kişiliği, hürriyeti ve güvenliğine sahiptir...*" hükmünü amirdir. Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20'nci maddesinde "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz...*" hükmüne yer verilmiştir.
65. Anayasa'nın 38'inci maddesinde suç ve cezalara ilişkin hususlara yer verilmiştir. Bu çerçevede insan ticareti suçunun soruşturulması ve kovuşturulmasında da geçerli olan temel esaslar düzenlenmiştir. Bu kapsamda ilgili maddede "*...Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz... İdare, kişiliğinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez...*" hükmüne yer verilmiştir.
66. Anayasa'nın 41'inci maddesinde ailenin korunması ve bununla bağlantılı olarak 2010 yılında Anayasa'ya eklenen hükümle çocuk haklarına yer verilmiştir. Bu kapsamda ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasında eşitliğe dayandığı, özellikle anne ve çocukların korunarak ailenin huzur ve refahının sağlanmasında, aile planlamasının sağlanmasında Devletin tedbir alma ve teşkilat kurmakla görevli olduğu hüküm altına alınmıştır. 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle de Devletin, her türlü istismar ve şiddete karşı çocuklara ilişkin koruyucu tedbirleri almakla yükümlü olduğu hususu düzenlenmiştir.
67. Anayasa'nın 48'inci maddesinde çalışma ve sözleşme hürriyetine dair esaslara yer verilmiştir. Bu çerçevede herkesin sözleşme hürriyetine ve istediği alanda çalışma özgürlüğüne sahip olduğu hüküm altına alınmıştır. Anayasa'nın 49'uncu maddesinde çalışma hakkı ve ödevi düzenlenmiştir. Bu kapsamda; "*Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.*" hükümleri yer almaktadır. Anayasa'nın 50'nci maddesinde çalışma şartları ve dinlenme hakkına yer verilmiştir. Bu kapsamda küçükler, kadınlar, bedeni ve ruhi yetersizliği olanların çalışma şartları

bakımından özel olarak korunacağı belirtilmiştir. Kimsenin yaşına, cinsiyetine ve gücüne uygun olmayan işlerde çalıştırılmayacağı düzenlenmiştir.

68. Anayasa'da insan ticaretiyle mücadele ile ilişkilendirilebilecek bir diğer husus sosyal güvenlik hususudur. Anayasa'nın 61'inci maddesinde sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gereken özel politika gerektiren gruplara dair hususlar yer almaktadır: *"Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır. Yaşlılar, Devletçe korunur, Yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir. Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur."* Her ne kadar Anayasa'da insan ticareti suçu ve bu suçla mücadeleye dair doğrudan hükümler bulunmasa da temel haklar ve özgürlüklerin detaylı bir şekilde düzenlendiği görülmektedir.
69. 5237 sayılı TCK'da insan ticareti suçu 80'inci maddede düzenlenmiştir. Anılan madde; (1)*"Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir. (2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir. (3) Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hallerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir. (4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur."* hükümlerini ihtiva etmektedir.
70. 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun (CMK) 100'üncü maddesinde tutuklama nedenleri sayılmıştır. Bu kapsamda kuvvetli suç şüphesinin varlığına işaret eden somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebileceği belirtilmiştir. 6/12/2019 tarihinde CMK'nın 100'üncü maddesine eklenen hüküm ile insan ticareti veya göçmen kaçakçılığı suçunun işlendiği konusunda kuvvetli şüphe bulunması halinde tutuklama verilebileceği hükme bağlanmıştır. Bu düzenlemeyle katalog suçlar arasına insan ticareti suçu ve göçmen kaçakçılığı suçu da eklenmiştir.
71. CMK'nın 133'üncü maddesinde şirket yönetimi için kayyum tayinine ilişkin hususlar düzenlenmiştir: *"Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyum atayabilir."* Bu kapsamda insan ticareti suçunun bir şirket faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda şirkete kayyum atanma işlemi

gerçekleştirilebilecektir. CMK'nın 135'inci maddesinde detaylarına yer verilen dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümlerin ancak belli suçlar kapsamında uygulanabileceği belirtilmiş olup sayılan suçlar arasında insan ticareti suçuna da yer verilmiştir.

72. CMK'nın 148'inci maddesinde insan ticareti suçunun işlendiği hususunda somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebepleri bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi hâlinde, şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyerinin teknik araçlarla izlenebileceği, ses veya görüntü kaydı alınabileceği belirtilmiştir. CMK'nın 248'inci maddesinde insan ticareti suçu kaçağının Cumhuriyet savcısına başvurmasını veya duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi veya mahkeme kararıyla amaçla orantılı olarak elkonulabileceği ve gerektiğinde idaresi için kayyım atanabileceği belirtilmiştir.
73. 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 88'inci maddesinde insan ticareti mağduru yabancılara ikamet tezkeresinin harçsız olarak verileceği belirtilmiştir.
74. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 121'inci maddesine ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'ne dayanılarak hazırlanan İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik 17/3/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik'in amacı ve kapsamı; 1'inci maddede *"insan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, insan hakları kapsamında Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir."* şeklinde düzenlenmiştir. Yönetmelik Türk vatandaşı veya yabancı ayrımı olmaksızın insan ticaretine konu olan gerçek kişileri kapsamaktadır.
75. 6/4/2010 tarihli ve 27544 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in 72'nci maddesi ile insan ticareti suçu işleyenlere vatandaşlık kazanma yolları kapatılmıştır: *"... insan ticareti yaptığı veya bunlarla ilişki içerisinde bulunduğu tespit edilenler ... Türk vatandaşlığını kazanamaz."*
76. 2/3/2021 tarihli tanıtım toplantısı ile Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından *"Özgür Birey, Güçlü Toplum; Daha Demokratik Bir Türkiye"* vizyonu doğrultusunda kamuoyuna açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı (İHEP)'in uygulama sürecine ilişkin olarak 30/4/2021 tarihli Resmî Gazete'de Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır. Planın uygulama takvimi Adalet Bakanlığı internet sitesinde yayınlanmıştır. İHEP'te 11 temel ilke altında 9 amaç, 50 hedef ve 393 faaliyet yer almaktadır. Eylem Planı'nın 8'inci amacı Kırılgan Kesimlerin Korunması ve Toplumsal Refahın Güçlendirilmesi olarak belirtilmiştir. Hedef 8.5: Uluslararası Koruma ve Geçici Koruma Kapsamındaki Yabancıların Rehabilitasyonu ve Adalete Erişimlerinin Güçlendirilmesi başlığı altında gerçekleştirilecek faaliyetlerden biri *"Uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki yabancılar ile insan ticareti mağdurlarının sağlık, barınma, eğitim gibi temel ihtiyaçlarına"*

yönelik stratejiler geliştirilecek, toplumsal uyumlarını kolaylaştırmak için sivil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yürütülecektir.” olarak belirlenmiştir. Hedef 8.6 ise İnsan Ticaretiyle Etkili Şekilde Mücadele Edilmesi olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilecek faaliyetler şu şekilde belirtilmiştir: “İnsan ticaretine ilişkin suç ve cezalar, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi ve GRETA tavsiyeleri dikkate alınarak gözden geçirilecektir. İnsan ticaretine ilişkin suçlara bakmakla görevli hâkim, savcı ve kolluğa yönelik olarak düzenli eğitim verilecek ve bu suçlara ilişkin kılavuz rehber ilkeler hazırlanacaktır. İnsan ticareti mağdurları ve olay tanıklarının korunabilmesi için gerekli tedbirler etkili bir şekilde alınacak, kişilerin insan ticareti mağduru olmalarının önlenmesi amacıyla kayıt dışı çalışmaya ilişkin denetimlerin etkinliği artırılacaktır.”

77. İHEP kapsamında 6 aylık süre içerisinde Adalet Bakanlığınca insan ticaretine ilişkin suç ve cezaların, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi ve GRETA tavsiyeleri dikkate alınarak gözden geçirileceği belirtilmiştir. TCK’nın insan ticareti suçunu düzenleyen 80’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ülkeye sokma” ve “ülke dışına çıkarma” fiilleri, üçüncü fıkra da çocuklarla ilgili olarak belirtilen fiiller arasında yer almamaktadır. Ayrıca TCK’nın 80’inci maddesinde; Palermo Protokolü’nde yer alan “başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama” ifadesine de yer verilmemiştir. Adalet Bakanlığından alınan cevabi yazılarda İnsan Hakları Eylem Planında yer verilen bu hedeflerle ilgili olarak 2024 yılı itibariyle herhangi bir çalışmanın sonuçlanmadığı görülmektedir.⁴⁵
78. Türkiye’de insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin pek çok hukuk normunda düzenlemeler yer almakla beraber insan ticaretiyle mücadele ve insan ticareti mağdurlarına ilişkin hususların tek bir kanunla düzenlenmesi, bu çerçevede müstakil bir kanun çıkarılmasının insan ticaretiyle mücadelenin daha etkili olması ve hukuki korumanın daha üst düzeyde sağlanması açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

B. İnsan Ticaretiyle Mücadelede Eğitim Faaliyetleri

79. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’nin temel esaslarından biri insan ticaretiyle mücadelenin önleme, koruma, soruşturma ve iş birliği olarak dört aşamada gerçekleştirilmesidir. Bu kapsamda önleme mekanizması proaktif bir nitelik taşımaktadır. Suçun önlenmesinde kilit unsur, suçla mücadele eden profesyonellerce suçun en iyi şekilde bilinmesinin sağlanmasıdır. İnsan ticareti suçu, sosyo ekonomik hayatın her alanında vuku bulabilecek bir suç türü olduğundan ancak ilgili profesyonellerin etkin ve sistematik bir eğitime tabi tutulması ile suçla etkin mücadele ve önleme mümkün olacaktır.
80. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’nin 5’inci maddesinde insan ticaretinin önlenmesi çerçevesinde taraf devletlerce bilgilendirme, bilinçlendirme,

45 Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğü’nün 31/1/2024 tarihli ve 826 sayılı yazısı.

eğitim kampanyaları ve programları yoluyla insan ticareti alanında çalışanlara yönelik etkili politika ve programlar oluşturulması düzenlenmiştir.⁴⁶

81. Palermo Protokolü'nün 10'uncu maddesinin ikinci fıkrasında; *"Taraf Devletler, insan ticaretinin önlenmesinde kanun uygulayıcı makamlar, göçmenlikten sorumlu görevliler ve ilgili diğer görevlileri eğitecek ve verilen eğitimi güçlendireceklerdir. Eğitim, mağdurların insan tacirlerinden korunması dâhil, bu tür ticaretin önlenmesinde, insan tacirleri hakkında kanunî takipte bulunulmasında ve mağdurların haklarının korunmasında kullanılan yöntemler üzerinde odaklanmalıdır. Eğitim, insan hakları ile çocuk ve kadınlara özgü sorunları gözönüne alma gereğini de hesaba katmalı ve sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla iş birliğini teşvik etmelidir."* hükmüne yer verilmiştir.
82. GRETA 2019 ve 2024 Türkiye Raporu'nda insan ticaretiyle mücadele eğitimlerinin genel olarak uluslararası kuruluşların sağladığı projelerle gerçekleştirildiği, bunun da eğitimlerde süreklilik sorununu ortaya çıkardığı belirtilmiştir. Bununla birlikte ülkemizde son yıllarda insan ticareti suçunun tanınması ve profesyonellerin eğitilmesi yönünde müspet gelişmeler olmuştur. Projelerle desteklenen eğitimlerin yanı sıra kurumlarca düzenli bir şekilde eğitimler de gerçekleştirilmektedir. GİB tarafından 2023 yılında 4.076 kişiye eğitim verildiği belirtilmiştir. Eğitim verilen meslek gruplarının; hâkim ve savcılar, kolluk birimleri, sosyal güvenlik denetmenleri, iş müfettişleri, GGM personeli, koruma masası personeli, avukatlar, belediye çalışanları, sosyal hizmet alanı çalışanları, doktorlar, üniversite öğrencileri, zabıta görevlileri, öğretmenler ve sivil toplum çalışanları olduğu ifade edilmiştir. Palermo Protokolü'ne uygun olarak salt kamu personeline değil, suçla mücadele eden toplumun her kesiminden profesyonellere yönelik eğitimler gerçekleştirildiği görülmektedir.⁴⁷
83. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığınca Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) iş birliğinde mültecilerin adalete erişiminin güçlendirilmesi ve adalet kurumlarının kapasitesinin artırılması amacıyla yürütülen Mültecilerin Adalete Erişimlerinin Kolaylaştırılması Projesi kapsamında 7 pilot bölgenin belirlendiği ve çalışma ziyaretleri gerçekleştirilerek mülteciler ile temas eden kurumlarla görüşüldüğü ve ihtiyaç analizi raporu hazırlandığı ifade edilmiştir. İhtiyaç analizi doğrultusunda hâkim ve Cumhuriyet savcıları başta olmak üzere ilgili profesyonellere yönelik, içerisinde mülteciler hukuku, mağdur mültecilere yaklaşım gibi özel konuların da yer aldığı eğitim programları gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda 210 hâkim ve Cumhuriyet savcısı, 70 avukat ve 165 uzmana insan ticaretiyle mücadele eğitimi verildiği, yaklaşık 1.200 mültecinin ise Türk hukuk sistemi ve adli süreçte mağdur hakları konusunda bilgilendirildiği belirtilmiştir.⁴⁸
84. Ankara 1 No'lu Barosu tarafından İnsan Ticareti ile Mücadele İl Koordinasyon Kurulu toplantılarına baro üyelerinin iştirak ettiği, Ankara ilinde yapılan çalışmalara

46 Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 5'inci maddesi.

47 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

48 Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nın 24/1/2024 tarihli ve 189 sayılı yazısı.

katkı sağladıkları, muhtemel mağdurlarla en çok karşılaşma ihtimali bulunan kamu görevlilerine, insan ticareti mağdurlarını tanımaya dönük eğitimler yapılması planlandığı, yapılacak eğitimlerde hukuki destek alınmasının gerektiği durumlarda, Ankara 1 No'lu Barosundan destek alınmasına Kurulca karar verildiği bildirilmiştir.⁴⁹

85. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan (ASHB) alınan cevabi yazıda, Kırklareli Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nce 9-10/11/2023 tarihlerinde ortak eğitim programı düzenlendiği ve eğitim kapsamında Uluslararası Koruma ve Genel Prensipler, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Geçici Koruma Yönetmeliği'nde Mültecilerin Hak ve Ödevleri, Ulusal ve Uluslararası Mevzuatta Mülteci Çocuklar, Refakatsiz ve Ayrı Düşmüş Çocuklarla İlgili İş ve İşlemler, Kadın Hakları ve Mülteci Kadınlar, Sahadaki Zorluklar ve Çözüm Önerileri konularında bilgilendirmeler yapıldığı bildirilmiştir.⁵⁰
86. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından uluslararası iş birliği kapsamında insan ticaretiyle mücadele konusunda paydaş kurum çalışanlarına eğitimler düzenlenerek kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ve farkındalığın artırılmasının sağlandığı bildirilmiştir. AB ve Avrupa Konseyi'nin finanse ettiği, Batı Balkanlar bölgesi ve Türkiye'ye yönelik bir iş birliği girişimi olan Batı Balkanlar ve Türkiye'ye Yönelik Yatay Destek (Horizontal Facility) programı çerçevesindeki Türkiye'deki Göçmenlerin ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Hakları Açısından Korunmasının Güçlendirilmesi Projesi kapsamında Avrupa Konseyi ile iş birliği içerisinde Türkiye'de emek sömürsüne dayalı insan ticareti konusunda 2023 yılında 140 iş müfettişine yönelik olarak eğitim faaliyeti gerçekleştirildiği bildirilmiştir. Bununla birlikte 2023 yılında iş müfettişlerinin tamamına yönelik olarak "Emek Sömürsü Amaçlı İnsan Ticaretiyle Mücadelede İş Müfettişlerinin Rolü" başlıklı online eğitim düzenlendiği, eğitim modülü üzerinden iş müfettişlerinin tamamına erişimin sağlandığı belirtilmiştir. Mesleğe yeni başlayacak olan iş müfettişi yardımcılarında emek sömürsü amaçlı insan ticareti ve iş teftişinin rolü üzerine eğitim verilmesinin planlandığı belirtilmiştir.⁵¹
87. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından ulusal ve uluslararası proje ve iş birlikleri ile göçmen politikaları doğrultusunda sosyal entegrasyon çalışmaları yürütüldüğü, örgün eğitim dışında kalmış kişilerin sosyal uyumunu ve eğitim kurumlarına adaptasyon sürecini kolaylaştırmak amacıyla özelleştirilmiş kurs programları ile temel düzeyde Türkçe dil eğitimleri verildiği belirtilmiştir. Genel Müdürlükçe insan ticaretine yönelik olarak doğrudan yürütülen bir çalışma mevcut olmamakla birlikte ülkemizde bulunan yabancıların eğitime erişimlerinin sağlanması amacıyla yürütülen etkin çalışmaların dolaylı olarak bu kapsamda değerlendirilebileceği ifade edilmiştir.⁵²

49 Ankara 1 No'lu Baro'nun 1/3/2024 tarihli ve 8322 sayılı yazısı.

50 ASHB'nin 23/2/2024 tarihli ve 10585807 sayılı yazısı.

51 ÇSGB, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın 26/1/2024 tarihli ve 334965 sayılı yazısı.

52 Milli Eğitim Bakanlığı'nın 19/2/2024 tarihli ve 9738657 sayılı yazısı.

88. ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından BM'nin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin 8.7 sayılı hedefi doğrultusunda, zorla çalıştırma, modern kölelik, insan kaçakçılığı ve çocuk işçiliğini yok etmek amacıyla kurum çalışanları, sosyal taraflar ve STK'ların katılımı ile Kasım 2023 döneminde Bolu ilinde eğitim ve farkındalık programı gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.⁵³
89. Adalet Bakanlığı tarafından adaylık eğitimleri ve meslek içi eğitim programları kapsamında insan ticaretine yönelik eğitimler düzenlendiği bildirilmiştir. 24/2/2023 tarihinde gerçekleştirilen Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenlere İlişkin İdari Davalar konusunda 169 kişiye, 20/10/2023 tarihinde gerçekleştirilen Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Suçları konusunda 197 kişiye eğitim verildiği bildirilmiştir. 294 savcı adayına 6 saat İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı eğitimi verildiği, 91 hâkim adayına 9 saat Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunundan Kaynaklanan Davalar konusunda eğitim verildiği bildirilmiştir.⁵⁴
90. Jandarma Genel Komutanlığınca 2023 yılı Mesleki Gelişim Planı kapsamında, 10-14/4/2023 tarihleri arasında 30 personele İnsan Ticareti ile Mücadele Etkinliğinin Artırılması konulu eğitim verildiği; 2023 yılında il jandarma komutanlıklarının göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti ile mücadele birimlerinde görevli 51 personele İnsan Ticareti ile Mücadele Etkinliğinin Artırılması eğitimi verildiği; 27/7/2023 tarihinde göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti ile mücadelede görevli 388 personele çevrimiçi video konferans sistemi üzerinden İnsan Ticareti ile Mücadele Faaliyetlerinde Etkinliğin Artırılması ve Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Suçları ile Terörün Finansmanı ilişkisi konulu eğitim verildiği bildirilmiştir. Jandarma Genel Komutanlığınca Avrupa Konseyi ile müştereken yürütülmekte olan Türkiye'deki Göçmenlerin ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Hakları Açısından Korunmasının Güçlendirilmesi Projesi kapsamında; 2023 yılında 173 personele İnsan Hakları ve Göç ve İdari Gözetim Alternatifler eğitimi verildiği belirtilmiştir. Jandarma Genel Komutanlığınca insan ticareti suçunun ve sömürü biçimlerinin eğitimlerde görsel açıdan anlatılması maksadıyla, zorla çalıştırma/hizmet ettirmek ve zorla fuhuş yaptırmak konularında 3 adet animasyon filminin hazırlandığı, söz konusu filmlerin kurumsal platformda dijital olarak da yayınlandığı belirtilmiştir.⁵⁵
91. Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığınca 81 ilde kurulu bulunan Ahlak Büro Amirliklerinde görevli personele yönelik olarak 2023 yılında 60 personele 5 günlük toplam 30 saat süreli eğitim verildiği, verilen eğitimlerde, fuhşa teşvik, aracılık ve yer temin etmek ve insan ticareti suçları arasındaki farklar, benzerlikler, mevzuattaki yerleri, mağdurlar ile mülakatta dikkat edilecek hususlar, projeli dosya hazırlama teknikleri gibi konularda personelin bilgi ve becerisinin artırılarak belirtilen suçlarla mücadelede etkinliğin artırılmasının hedeflendiği bildirilmiştir. Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığınca, 2023 yılı içerisinde insan ticaretine karşı eylemde

53 ÇSGB'nin 6/2/2024 tarihli ve 332839 sayılı yazısı.

54 Adalet Bakanlığı Türkiye Adalet Akademisi'nin /2/2024 tarihli ve 436 sayılı yazısı.

55 Jandarma Genel Komutanlığı'nın 13/2/2024 tarihli ve 26260524 sayılı yazısı.

bulunan kurum personeline yönelik düzenlenen eğitimler ile merkez ve taşra teşkilatı personeline yönelik İnsan Ticareti ile Mücadele Temel Eğitimi ve İnsan Ticareti ile Mücadele Soruşturma Teknikleri başlıklı iki ayrı eğitime 135 personelin katılım sağladığı belirtilmiştir.⁵⁶

92. Suçla mücadele eden kolluk güçleri ile hakim ve savcılarının başarısı, insan ticareti suçunun tanınması ve suçla mücadele, mağdurların tanımlanması ve mağdurlara yaklaşım konularında verilen eğitim faaliyetleri ile yakından ilişkilidir. Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Türkiye Adalet Akademisince periyodik olarak hakim ve savcılara yönelik gerek proje bazlı gerekse de sistematik ve düzenli eğitimler düzenlendiği görülmektedir. TİHEK İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu'nda⁵⁷ insan ticareti hakkındaki eğitimlerin büyük ölçüde proje odaklı olduğu ve ilgili meslek mensuplarının başlangıç ya da devam eden eğitimlere entegre olmadığına yönelik tespitte bulunmuştur. İkinci raporlama hazırlık sürecinde kamu kurumlarının insan ticaretiyle mücadele konusunda sistematik eğitimlerin de yapılmaya başlandığı görülmüştür.
93. Okullarda uygulanan eğitim müfredatında göç ve göçmen haklarına yönelik düzenlemeler mevcut olmakla beraber doğrudan insan ticareti suçu ve suçla mücadeleye yönelik hususlar yer almamaktadır. Çocukların suçu tanınması, suçun görünüm biçimleri konusunda farkındalık kazanması ve bu çerçevede korunma refleksine sahip olması, ülkemizde tespit edilen her üç mağdurun çocuk olması bakımından son derece önemlidir. Bu çerçevede eğitim müfredatında suçla ilgili düzenlemelerin yer almasının suçun önlenmesi açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

C. İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Eylem Planı

94. Türkiye'de 2003 ve 2009 yıllarında olmak üzere iki İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Eylem Planı kabul edilmiştir. Teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak insan ticaretinde yeni görünüm biçimlerinin ortaya çıkması, özellikle 2011 yılından itibaren başta Suriye'den olmak üzere ülkemize yönelik gerçekleşen kitlesel göç ve buna bağlı olarak insan ticareti suçuna karşı savunmasız durumda kalabilecek kişi sayısında artış yaşanması gibi nedenlerle insan ticareti suçunun ve suçla mücadelenin tüm unsurlarını kapsayacak etkin bir yeni ulusal eylem planının gerekliliği ve aciliyeti açıktır. TİHEK İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu'nda yeni bir eylem planının acilen yürürlüğe konulması gerekliliği vurgulanmış ve tavsiye edilmiştir.⁵⁸
95. Ulusal Eylem Planı ile ilgili hususlar Kurumumuzca GİB'e iletilmiş olup; cevabi Resmî yazıda ülkemizin ihtiyacını karşılayacak kapsamlı bir ulusal eylem planının hazırlığının devam ettiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda ihtiyaç analizleri, saha araştırmaları, çalıştaylar, iyi ülke uygulamalarının izlenmesi ve ilgili eylem planlarının incelenmesi olmak üzere

56 Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 6/2/2024 tarihli ve 2024020514061283396 sayılı yazısı.

57 TİHEK, İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu, Ankara, 2023, para. 63.

58 TİHEK, İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu, para. 55.

çeşitli çalışmaların gerçekleştirildiği iletilmiştir. İhtiyaç analizleri kapsamında Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi ile müştereken Türkiye’de İnsan Ticareti Davalarının Soruşturulması ve Kovuşturulmasında Karşılaşılan Boşlukların Analizi, Çocuk Ticareti ve Çocukların Korunması Konulu İhtiyaç Analizi, İnsan Ticareti Eğilimleri: Analiz ve Eylem Önerileri; IOM ile müştereken Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçuna İlişkin Hukuksal Çerçeve çalışmasının gerçekleştirildiği iletilmiştir. Saha araştırmaları kapsamında IOM ile Yerinden Edilme Takip Matrisi Anketleri: İnsan Ticareti ile Mücadele Temalı Anket ile Türkiye’nin Göç Yönetimi Çalışmalarının Desteklenmesi Projesi: İşgücü Sömürüsünün Tespitini Amaçlayan Saha Araştırmasının on ilde gerçekleştirildiği; ICMPD ile Türkiye’de Çocuk Ticareti ve Emek Sömürüsüne Dayalı İnsan Ticareti Konulu Araştırma yapıldığı belirtilmiştir.⁵⁹

96. GİB tarafından eylem planı hazırlıkları çerçevesinde 30-31/5/2023 tarihlerinde Çocuk Ticareti çalıştay, 20-21/6/2023 tarihlerinde İş Gücü Sömürüsü ve Tedarik Zincirleri çalıştay, 2/8/2023 tarihinde III. Ulusal Eylem Planının Desteklenmesi ve İnsan Ticareti Bağlamında Ukrayna Krizi temalı program, 4-8/9/2023 tarihleri arasında İstanbul ve Edirne’de il bazında toplantılar, 20-21/12/2023 Yargı Çalıştay: Türk Ceza Kanununda İnsan Ticareti Suçunun Analizi ve Taslak 3. Ulusal Eylem Planının Soruşturma Bölümündeki Faaliyetlerin Tartışılması, 8-11/1/2024 tarihlerinde Taslak 3. Ulusal Eylem Planının Önleme ve Koruma Bölümlerinin Faaliyetlerinin Tartışılması, 28-29/2/2024 tarihlerinde Taslak 3. Ulusal Eylem Planının Akademisyenler ve Sivil Toplum Örgütleri ile Tartışılması etkinliklerinin gerçekleştirildiği bildirilmiştir.⁶⁰
97. GİB tarafından eylem planı hazırlıkları çerçevesinde iyi ülke uygulamalarının izlenmesi amacıyla Türkiye’deki çocuk ticareti ve emek sömürüsüne dayalı insan ticareti konulu araştırma kapsamında ICMPD ile iş birliğiyle (Hollanda, İngiltere, İtalya, Fransa, Almanya, Romanya, Yunanistan, İsveç) ulusal yönlendirme mekanizmalarının işleyişine yönelik ülke raporlarının izlendiği, 5-8/6/2023 tarihinde aktif bir ulusal eylem planına sahip olan Avusturya’ya, 24-28/10/2023 tarihinde İspanya’ya çalışma ziyareti gerçekleştirildiği iletilmiştir.⁶¹
98. İnsan ticaretiyle mücadele eylem planı hazırlıkları kapsamında geniş ölçekte çalışmalar yapıldığı, tüm paydaşların katılımı ile çalıştaylar düzenlendiği, iyi ülke uygulamalarının izlendiği ve yerinde görüldüğü ve ilgili tüm mercilerden görüş alındığı görülmektedir. TİHEK olarak bu kapsamda gerçekleştirilen çalıştaylara katılım sağlanmış ve eylem planı ile ilgili yazılı görüşler GİB’e iletilmiştir. Bu çerçevede kolektif bir sürecin ürünü olan yeni eylem planının ülkemizin insan ticaretiyle mücadelesine ivme kazandıracığı değerlendirilmektedir.

59 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

60 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

61 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

D. Farkındalık Oluşturma Tedbirleri ve İnsan Ticaretine Yönelik Talebi Azaltmaya İlişkin Faaliyetler

99. Palermo Protokolü; insan ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek, insan ticareti mağdurlarını özellikle kadınları ve çocukları yeni mağduriyetlerden korumak, bu kapsamda araştırma, bilgi ve kitle iletişim kampanyaları, sosyal ve ekonomik girişimler gibi önlemleri uygulamak için çaba ortaya koyma yükümlülüğünü düzenleyerek sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla iş birliğinin önemine vurgu yapmaktadır. Bu çerçevede başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere insan ticaretine karşı savunmasız duruma getiren ekonomik yetersizlikler, yoksulluk ve fırsat eşitsizliği gibi olguları gidermek için önlemler almak gerekmektedir. İnsanların istismarının artmasına sebep olan talebi önleyici, eğitici, sosyal ve kültürel çalışmalar farkındalık artırıcı eylemlerle güçlendirilebilir.⁶²
100. Farkındalık faaliyetleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarınca pek çok etkinlik düzenlendiği iletilmiştir. Bu kapsamda GİB tarafından billboard çalışmaları, bilgilendirme kitapçığı ve broşür dağıtım çalışmaları, kamu spotları ve 81 ilde fotoğraf yarışmaları gerçekleştirildiği bildirilmiştir.⁶³
101. Emniyet Genel Müdürlüğünce insan ticaretiyle mücadele çerçevesinde farklı istismar türlerinin tanınması ve ortadan kaldırılması ile insan ticaretine olan talebi caydırmaya yönelik gerek ulusal gerekse uluslararası alanda yürütülen farkındalık oluşturma çalışmaları kapsamında; Polis Akademisi Başkanlığı tarafından 18/12/2023 tarihinde Göç Yolunda Kadın ve Çocuk Çalıştayı düzenlendiği, akademisyenlerin ve alanında uzman araştırmacıların bir araya geldiği Çalıştayda, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması başlıklı sunum gerçekleştirildiği iletilmiştir.⁶⁴
102. Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığınca; 2023 yılı içerisinde fuhşa teşvik, aracılık ve yer temin etmek ile fuhuş amaçlı insan ticareti suçları kapsamında 49 planlı operasyon yapıldığı, bu operasyonlarda 222'si yabancı uyruklu olmak üzere 476 mağdur kadının kurtarıldığı iletilmiştir. Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığınca; polis sorumluluk bölgelerinde insan ticareti suçuna yönelik talebi azaltmak üzere proaktif ve aktif çalışmalar yürütüldüğü bu kapsamda tacirler tarafından talep oluşturmaya yönelik internet ve sosyal medya hesapları üzerinden yapılan paylaşımların incelenmekte olduğu ve suçun oluşmasını engellemeye yönelik olarak ilgili birimlere gerekli çalışmalar yapılmak üzere gönderildiği iletilmiştir.⁶⁵
103. Jandarma Genel Komutanlığınca Polis Radyosu'nda yayınlanan Jandarma Saati adlı programda, İnsan Ticareti Mağduru Çocuklar konulu program yapıldığı, icra edilen operasyonlarda insan ticareti mağduru olduğu/olabileceği değerlendirilen kişilerle

62 Sıniraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol, (2000), Genel Kurul, 9'uncu madde.

63 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

64 Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 6/2/2024 tarihli ve 2024020514061283396 sayılı yazısı.

65 Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 6/2/2024 tarihli ve 2024020514061283396 sayılı yazısı.

mülakat yapılması konusunda personelde farkındalık oluşturulması maksadıyla; 485 adet İnsan Ticareti Mağdurlarına İlişkin Mülakat Kılavuzu ve ikişer adet İnsan Ticareti Göstergeleri ve Mağdurlara Yaklaşım Yöntemleri Broşürü'nün basımının yapılarak 81 il jandarma komutanlığına gönderildiği iletilmiştir. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde eğitim gören öğrencilerin müfredatında göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti konularının ders olarak bulunduğu, düzensiz göçmenlerin ve insan ticareti mağdurlarının hikayelerini ve kullanılan yöntemleri ele almak için Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Yöntemleri Broşürü hazırlandığı ve personelin istifadesine sunulmak üzere elektronik kütüphanede yayınlandığı belirtilmiştir. İnsan ticareti ile mücadele kapsamında ilgili kurumlarla koordinasyon sağlamak maksadıyla, tüm il komutanlıklarında insan ticareti ile mücadele irtibat görevlisi belirlendiği, insan ticareti olaylarının yoğun olarak gerçekleşebileceği değerlendirilen bölgelerde, istihbarat, araştırma, soruşturma ve denetim faaliyetleri icra etmek, insan ticareti suçuna yönelik ihbarları araştırmak, adli makamlar ve diğer birimlerle koordine edilmek suretiyle soruşturmayı yürütmek, yönlendirmek ve destek vermek amacıyla 33 il komutanlığında en az iki personelden teşkil edilen İnsan Ticareti ile Mücadele Çalışma Grubu oluşturulduğu iletilmiştir.⁶⁶

104. Jandarma Genel Komutanlığınca, 6/10/2023 tarihinde BM 78'inci Genel Kurulu çalışmaları çerçevesinde Belarus tarafından III. Komite'ye sunulan Improving the Coordination of Efforts Against Trafficking in Persons (İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı ile Mücadeledeki Koordinasyonun Geliştirilmesi) başlıklı karar tasarısına ilişkin görüş ve öneriler kapsamında, Komiteye sunulan karar tasarısının 43/17'nci maddesinde yer alan bölüme *"Çocukların; kandırmak, kaçırmak, tehdit ve baskı ile terör örgütlerinin amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere silahlı çatışmalara sokulmasının önlenmesi, terör örgütlerinin aynı zamanda insan ticareti suçundan da cezalandırılması ve çocukların her türlü istismar amacıyla kullanılmasının önlenerek insan ticaretine maruz kalan kişilerin adaletle etkin erişiminin sağlanması amacıyla, uluslararası insancıl hukuk, uluslararası ceza hukuku ve uluslararası insan hakları hukukunun uygulanmasının sağlanması"* kısmının eklenmesinin sağlandığı bildirilmiştir.
105. Jandarma Genel Komutanlığınca, çocukları kandırarak veya kaçırarak tehdit ve baskı ile örgüt amaçları doğrultusunda kullanıp sömüren terör örgütleri ve iş birlikçilerinin TCK'nın 80'inci maddesinde düzenlenen insan ticareti suçundan da yargılanmalarına yönelik olarak 2021 yılında başlatılan İnsan Ticareti Suçunu İşleyen Terör Örgütü konulu çalışma kapsamında; 31/12/2023 tarihi itibarıyla 24 operasyon düzenlendiği, bu çerçevede 25 mağdurun kurtarılarak örgütün üst düzey yöneticileri dâhil 149 insan taciri hakkında yasal işlem yapıldığı bildirilmiştir.⁶⁷
106. Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığınca, suç mağdurlarına hizmet sunan başta kolluk, sağlık ve yargı çalışanları olmak üzere, uygulayıcıların bir rehber olarak kullanmaları amacıyla Mağdura Yaklaşım Kılavuzu'nun hazırlanarak adliyelerde

66 Jandarma Genel Komutanlığı'nın 13/2/2024 tarihli ve 26260524 sayılı yazısı.

67 Jandarma Genel Komutanlığı'nın 13/2/2024 tarihli ve 26260524 sayılı yazısı.

dağıtımının yapıldığı ve dijital ortamda erişime açıldığı; bu Kılavuzla, suç mağdurlarına yönelik temel yaklaşım standartlarını ve ilkelerini tek bir belgede toplama, suç mağdurları ile temas halinde olan hizmet sağlayıcılara uygulamalarında yol gösterme, mağdurların haklarına saygılı ve duyarlı bir yaklaşım sergilemelerine destek vermenin hedeflendiği bildirilmiştir. Bunun yanında tanıklara yönelik temel yaklaşım standartları ve ilkeleri bir araya getirilmek suretiyle tanığın önem ve değerinin arttırılması, tanıklarla temas halinde olan hizmet sağlayıcılara uygulamalarında yol gösterilmesi, tanıkların haklarına saygılı ve duyarlı bir yaklaşım sergilenmesine destek verilmesi ve hizmet kalitesinin arttırılması amacıyla Başkanlıkça Tanığa Yaklaşım Kılavuzu'nun hazırlandığı, özel gereksinimli kişilere yaklaşım başlığı altında düzenlenen özel olarak yabancı uyruklu tanıklara yaklaşım bölümünde söz konusu tanıklara temas edecek görevlilerin farkındalığının arttırılması ve dolayısıyla da hizmet kalitesinin yükseltilmesinin hedeflendiği bildirilmiştir.⁶⁸

- 107.** GİB, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığınca çeşitli broşürler ve kılavuzlar hazırlandığı ve farkındalık arttırıcı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. İnsan ticaretiyle mücadelede farkındalık oluşturmak, kişileri suç ve suçla mücadele konusunda bilinçlendirmek amacıyla sosyal medya ve kurumsal internet sitelerinin etkin kullanımı son derece önemlidir. Bilgi talep edilen kurumların cevabi yazılarında insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin olarak sosyal medyanın etkin bir şekilde kullanıldığına dair bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte tespit edilen insan ticareti mağdurlarının üçte birinin çocuk olması sebebiyle Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından farkındalık arttırıcı çalışmalar yapılması, eğitim müfredatına insan ticareti suçuna yönelik önleyici mahiyette hükümler konulması gerektiği değerlendirilmektedir.

E. Veri Toplama ve Araştırma

- 108.** GİB tarafından muhtemel insan ticareti mağdurları hakkında ihbar, şikayet, bildirim yoluyla İGİM'ne bildirilen kişilerle Göç Uzmanları tarafından gerçekleştirilen detaylı mülakat neticesinde insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen kişilerin Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin yapılan idari işlem ile insan ticareti mağduru olarak tanımlandığı bildirilmiştir. Muhtemel insan ticareti mağdurları ile gerçekleştirilen mülakat ve tanımlanan mağdur sayılarının, sömürü türlerine göre dağılımı, yaş gruplarına göre dağılımı, uyruk dağılımı ve mağdur destek hizmetlerine ilişkin istatistiklerin GİB tarafından tutulduğu, insan ticareti suçuna ilişkin adli sicil istatistiklerinin ise Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından tutulduğu bildirilmiştir.⁶⁹
- 109.** ÇSGB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca, kullanmakta oldukları iş teftişi otomasyon sistemine insan ticareti modülünün 2023 yılı içerisinde eklendiği, iş müfettişlerince gerçekleştirilen teftişlerde ayrıştırılmış verilerin iş teftişi otomasyon sistemine işlendiği, bundan sonraki süreçlerde teftişin içerisinde muhtemel insan ticareti mağdurunun ihbar

⁶⁸ Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nın 24/1/2024 tarihli ve 189 sayılı yazısı.

⁶⁹ GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

edilmesi veya teftişin konusunda muhtemel insan ticareti mağduru olup olmadığının kontrol edilmesi durumlarında da kapsamlı ve ayrıştırılmış verilerin otomasyon sistemine işleneceği bildirilmiştir. Başkanlıkça teftişin dijital dönüşümü için çalışmalara başlandığı, dijital dönüşümle birlikte veri analizi ve istatistik sisteminin daha da geliştirileceği iletilmiştir.⁷⁰

- 110.** Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığınca; Fuhşa Teşvik, Aracılık ve Yer Temin Etmek ve Fuhuş Amaçlı İnsan Ticareti suçları kapsamında Başkanlığa bağlı taşra teşkilatı birimlerince yapılan işlemlere ilişkin olarak sisteme girilen ayrıntılı verilere sistem üzerinden erişim sağlanabildiği iletilmiştir. Polis Akademisi Başkanlığınca; Polis Akademisi Yayınları adı altında basılan Göç ve Sınır Yönetimi isimli kitapta Modern Zamanlar Köleliği: İnsan Ticareti başlığı altında insan ticareti mağdurlarının sömürü türleri; cinsel sömürü, iş gücü sömürüsü, zorla dilendirme, zorla evlendirme, çocuk satışı, organ-doku ticareti ve çocuk asker konularında suç ve mağdurlara yönelik güvenilir ve kapsamlı ayrıştırılmış sayısal verilere yer verildiği bildirilmiştir. Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığınca; 81 ilde bulunan Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Şube Müdürlüklerince insan ticareti suçuna yönelik gerçekleştirilen operasyonlara ilişkin verilerin (yaş, cinsiyet, sömürü türü vb.) tasnifinin istatistik birimlerince yapıldığı belirtilmiştir.⁷¹

F. İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespiti

- 111.** Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi, taraf Devletlerin insan ticareti mağdurlarının tespit edilmesine yönelik tedbirleri kabul etmesi yükümlülüğünü düzenlemektedir. Buna göre taraflar *"insan ticaretini önleme ve mücadele etme, çocuklarla birlikte mağdurları tespit etme ve yardımda bulunmaya yönelik eğitilmiş ve nitelikli insanların çalıştığı yetkili makamlarını oluşturmakla"* görevlidir. İnsan ticareti mağdurunun tespiti kolay bir süreç olmadığından bazen tespit süresinin uzunluğu bu kişilerin haklarında alınacak sınır dışı etme gibi kararların varlığına neden olarak ek mağduriyetlere yolaçabilmektedir. Bu nedenle Sözleşme, bir kişinin insan ticareti mağduru olabileceğini gösteren emarelerin olması durumunda, tespit süreci tamamlanana kadar söz konusu kişinin sınır dışı edilmemesini ve Sözleşme'nin şart koştuğu desteği almasını sağlayacak şekilde potansiyel mağdurların haklarının korunmasını da düzenlemiştir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu da Sözleşme'ye paralel olarak 55'inci maddesinde hakkında sınır dışı kararı alınamayacak kimseler arasında *"insan ticareti mağdurlarına"* yer vermiştir.
- 112.** İnsan ticareti mağdurlarının tespitine yönelik usul, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 16, 17, 18'inci maddelerinde düzenlenmiştir. 16'ncı madde; *"Mağdur olduğunu beyan eden veya insan ticareti suçundan haberdar olan herkes durumu yazılı, sözlü veya elektronik olarak, acil yardım ve"*

70 ÇSGB, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın 26/1/2024 tarihli ve 334965 sayılı yazısı.

71 Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 6/2/2024 tarihli ve 2024020514061283396 sayılı yazısı.

ihbar hattına, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa ihbar eder.” hükmüne yer vererek muhtemel insan ticareti vakalarının bildirim usulünü tanımlamıştır. İnsan ticareti vakasına tanıklık eden, herhangi bir biçimde haberdar olan ya da mağdur olduğunu beyan eden kişiler şikayetlerini acil yardım hattı Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER) 157, kolluk kuvvetlerine veya il Cumhuriyet Başsavcılığına iletebilmektedir.⁷² ASHB ve Sağlık Bakanlığı gibi devlet kurumları, mağdur olduklarından şüphelendikleri kişiyi Acil Yardım ve İhbar Hattına ve ayrıca ivedilikle İGİM’e, kolluğa veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmekle yükümlüdür. Yine Yönetmelik’in 16’ncı maddesi uyarınca STK’lar kendilerine yapılan insan ticareti suçuyla ilgili ihbarları İGİM’e, kolluğa ve Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmekle yükümlüdür.

- 113.** İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik ile mağdurların tespiti ve tespit işlemleri sonrasında nasıl bir usul işleneceğine dair ilgili tüm kurumlar arasında iş birliğini düzenleyen Ulusal Yönlendirme Mekanizması kurulmuştur. Ulusal Yönlendirme Mekanizması insan ticaretiyle mücadelenin çok kurumlu yapısının en önemli göstergesidir. Türkiye’de Ulusal Yönlendirme Mekanizması genellikle iki yöntem ile harekete geçmektedir. Bunlardan ilki kolluk birimleri üzerinden gelen ihbar ve çağrıların değerlendirilmesi iken ikinci yöntem ise İGİM’lerin görevlerini ifa sırasında karşılaştıkları vakaları bildirmesidir. İlk olarak; kolluk, yapılan operasyonlarda kişilerin zorla çalıştırılması, fuhşa konu olmaları, zorla hizmet ettirme, zorla evlendirme, organ ve dokularından yararlanma, çocuk işçiliği, çocukların suçta kullanılmaları ve çocukların dilendirilmesi, evlatlık verilmesi gibi insan ticareti suçu kapsamında değerlendirilebilecek vakalarda İGİM ile irtibata geçmektedir. İGİM’lerce uygun görülen yerde şahıs mülakata alınmaktadır. Mülakat yeri genellikle il İGİM olarak belirlenmektedir. Yapılan mülakatta yabancı mağdur olarak tanımlanırsa kişi bilgilendirilerek tanımlama işlemleri yapılmaktadır.
- 114.** Mağdur tespit işlemleri yetişkin ve çocuk ayrımı gözetmeksizin İGİM tarafından gerçekleştirilmektedir. Mağdur destek hizmetlerinin sunumunda ise yabancı yetişkin mağdurlar için GİB, çocuklar ve Türk vatandaşları için ASHB yetkilidir.
- 115.** GİB tarafından 2023 yılında tespit edilen mağdur sayısının 223, devlet yardımı alan mağdur sayısının 123 olduğu bildirilmiştir. GİB’e bağlı sığınmaevlerinde 2023 yılında 33 yetişkin ile 38 refakatinde bulunan çocuk olmak üzere toplam 71 kişinin kaldığı ifade edilmiştir. YİMER’e 2015-2023 yıllarında toplam 1.515 insan ticareti ihbarı alındığı, toplam 93 ihbar üzerine 161 kişinin kurtarıldığı ve 56 kişi hakkında adli işlem yapıldığı belirtilmiştir.⁷³
- 116.** 20/12/2020 tarihli İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyon Toplantısı’nda mağdur tanımlamalarına ilişkin olarak çocuklarda ikincil örselenmenin önüne geçilebilmesi ve travmatik deneyimlerin dikkate alınması amacıyla “*Terör örgütleri*

72 Bkz. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’nin Türkiye tarafından Uygulanmasına İlişkin Rapor.

73 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

tarafından çeşitli yöntemlerle (tehdit, kaçırma, kandırma, çaresizliğinden yararlanma vb.) terör örgütleri lehine hizmet etmeye zorlanan çocukların dosyaları, ilgili kolluğun konu hakkındaki tespiti ile birlikte İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik uyarınca insan ticareti mağduru olup olmadıklarının idari yönden değerlendirilmesi amacıyla il göç idaresi müdürlüklerine gönderilir. İnsan ticareti mağduru tanımlamaları 15 yaşın altındaki (15 yaş dâhil) çocuklarda dosya üzerinden, diğer (16-18 yaş arası) çocuklarda ise il göç idaresi müdürlüklerince gerçekleştirilecek mülakatlara göre yapılır.” kararı alınmıştır. Alınan karar sonrasında ilk defa Batman İGİM 6/7/2021 tarihinde bir çocuğu insan ticareti suçunun görülme biçimlerinden biri olan çocuk savaşçı kapsamında insan ticareti mağduru olarak tanımlamıştır. Bu kararın alınmasından bu yana 31/12/2023 tarihi itibarıyla toplam 36 kişinin çocuk savaşçı kategorisinde insan ticareti mağduru olarak tanımlandığı görülmektedir.⁷⁴

- 117.** 2023 yılında Türkiye’de insan tacirlerinin ortalama profilinde yaşanan değişiklikler ve ortaya çıkan yeni metotlara ilişkin olarak GİB tarafından tanımlanan gruplar incelendiğinde daha çok Suriye, Özbekistan, Afganistan, Endonezya ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanların mağdur tanımlamasının fazla olduğu, Afganistan uyruklu mağdurların çoğunluğunun düzensiz göçmen olmakla birlikte mağdur profiline bakıldığında daha çok düzenli göçmenlerin bu suça konu oldukları, tanımlanan mağdurların %84’ünü kadınların oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda kadınların mağdur olma risklerinin fazla olduğu ifade edilmiştir.⁷⁵
- 118.** ÇSGB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı bünyesinde 2024 yılı Ocak ayı itibarıyla 900 iş müfettişi bulunmaktadır. İnsan ticareti suçu ulusal mevzuatta 5237 sayılı TCK’nın “İnsan Ticareti” başlıklı 80’inci maddesinde tanımlanmıştır. Aynı Kanun’un 279’uncu maddesi gereğince de kamu görevlileri görevleriyle alakalı olarak kamu adına soruşturulması ve kovuşturulması gereken suçları öğrendiklerinde bu suçları ilgili makamlara bildirmekle yükümlüdürler. Diğer taraftan İnsan Ticareti ile Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik’in 16/7’nci maddesinde “Mağdur olduğunu beyan eden veya insan ticareti suçundan haberdar olan herkes durumu yazılı, sözlü veya elektronik olarak, acil yardım ve ihbar hattına, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa ihbar eder.” hükmü yer almaktadır. Bu hükümler uyarınca denetimden sorumlu olan kamu görevlileri muhtemel insan ticareti mağduruna rastlaması durumunda gerekli bildirimlerde bulunmaktadır. Ancak mevzuatta insan ticaretinin önlenmesine yönelik olarak denetim elemanlarının münhasıran insan ticareti konusunu denetleme yetkisi düzenlenmemiştir. Ancak iş müfettişlerince, emek sömürüsü amaçlı insan ticaretine yönelik intikal eden şikayet ve başvurularda iş mevzuatına aykırılık iddiaları da olduğu için bu ihbarların programa alınarak gerekli teftişin gerçekleştirildiği bildirilmiştir.⁷⁶

74 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

75 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

76 ÇSGB, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı’nın 26/1/2024 tarihli ve 334965 sayılı yazısı.

- 119.** GİB'den elde edilen bilgilere göre GGM'lerde bulunan düzensiz göçmenler arasından insan ticareti mağdurunun tespiti Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54'üncü maddesinin birinci fıkrası hükümleri kapsamında yapılmaktadır. Buna göre, Türkiye'de bulunduğu süre zarfında geçimini meşru olmayan yollardan sağlayanlar ve çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler ile hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancılarla İGİM tarafından insan ticareti göstergelerine yönelik mülakat gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Bu hususa ek olarak geri gönderme merkezlerinde bulunan kişilerde insan ticareti mağdurlarına ilişkin göstergelerin mevcut olduğu durumlarda il müdürlüklerinde bulunan uzman personel tarafından insan ticareti mülakatı da gerçekleştirildiği bildirilmiştir.
- 120.** Özellikle refakatsiz ve birbirinden ayrılmış göçmen ve mülteci çocuklar, tarım sektöründe çalışan veya sokakta kalan çocuklara yönelik alınan proaktif önlemlerle ilgili olarak GİB tarafından yapılan açıklamada kanunen ya da örf ve adet gereği kendisinden sorumlu bir yetişkinin refakati bulunmaksızın Türkiye'ye gelen veya Türkiye'ye giriş yaptıktan sonra sorumlu bir kişinin etkin bakımını yitiren çocukların refakatsiz çocuk olarak tanımlandığı ve refakatsiz çocuklara ilişkin işlemlerin aşağıdaki şekilde yürütüldüğü belirtilmiştir.⁷⁷
- Refakatsizliğin tespiti kolluk birimleri tarafından yapılmaktadır.
 - Kolluk birimlerince çocuğun kimlik bilgileri tespit edilmekte ve aile araştırma tutanakları hazırlanmaktadır.
 - Çocuğun 7 yaşından büyük olması halinde parmak izi kayıtları alınmaktadır.
 - Çocuğun yaşı ile ilgili bir şüphe olması halinde sol el bileğinin filmi çekilerek tahmini yaş tespiti yapılmaktadır.
 - Çocuk daha sonra yabancı kimlik numarası işlemleri için İGİM'e götürülmektedir.
 - Çocuk ile detaylı mülakat gerçekleştirilerek insan ticareti suçuna konu olup olmadığının tespiti yapılmaktadır.
 - Çocuğa yabancı kimlik numarası atama işlemleri yapıldıktan sonra çocuk Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne götürülmek üzere kolluk birimlerine teslim edilmektedir.
- 121.** Tablo 2'de belirtildiği üzere Türkiye'de düzenli istatistiki verilerin tutulmaya başlandığı 2005 yılından 2024 yılı sonuna kadar toplam 3.508 insan ticareti mağduru tespiti edilmiştir.⁷⁸ Gerek Avrupa Konseyi GRETA 2019 ve 2024 Türkiye Raporu'nda, gerekse diğer uluslararası raporlarda Türkiye'de tespit edilen insan ticareti mağduru sayısının az oluşu eleştirilmektedir. Esasında tespit edilen mağdur sayısı insan ticaretiyle mücadelenin etkinliği açısından tek başına bir ölçüt olarak baz alınamaz. Bu noktada suçu önleme ve mağdurları koruma noktasında etkin bir mücadelenin varlığı önemlidir. Gerek GİB, gerekse kolluk güçleri tarafından kimseyi arkada bırakmayacak şekilde yoğun bir çalışmanın yürütülmekte olduğu vurgulanmaktadır.

77 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

78 GİB'in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

Yıl	Mağdur Sayısı	Yıl	Mağdur Sayısı
2005	256	2015	108
2006	246	2016	181
2007	148	2017	303
2008	120	2018	133
2009	102	2019	217
2010	58	2020	281
2011	82	2021	402
2012	55	2022	343
2013	21	2023	223
2014	50	2024	179
GENEL TOPLAM	3.508		

Tablo 2: Yıllar İtibariyle Tespit Edilen Mağdur Sayıları (2005-2024)

122. Tablo 3'ten anlaşıldığı üzere sığınmaevlerinden yararlanan sayısı bakımından kapasitenin yeterli olduğu görülmekle beraber, pek çok mağdurun çocuğuyla beraber sığınmaevinde kalıyor olması, ihtisaslaşmış sığınmaevleri ihtiyacını ortaya koymaktadır.⁷⁹

Adı	Kapasitesi
Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi	30
Kırıkkale İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi	12
GENEL TOPLAM	42

Tablo 3: İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevlerinin Kapasitesi (2024)

123. Tablo 4'teyar aldığı gibi suç türlerine göre insan ticareti mağdurlarının %52,6 ile yarısından fazlasının cinsel sömürüye maruz kaldığı, ikinci sırada ise %27,9 ile emek sömürüsünün olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle her 5 mağdurdan 4'ü cinsel sömürüye veya emek sömürüsüne maruz kalmıştır.⁸⁰ GİB tarafından esarete tabi kılma, suçta kullanma, hizmet ettirme ve karma sömürü türlerinin 2024 yılından itibaren tasnife alındığı, önceki yıllara ait verilerde bu tasniflerin kullanılmadığı, mağdurların diğer sömürü türlerine dağıtıldığı belirtilmiştir.

Sömürü Türü	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam	%
Cinsel Sömürü	186	94	146	159	200	160	93	54	1092	52,6
İşgücü Sömürüsü	52	39	55	73	111	106	96	49	581	27,9

79 GİB'in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

80 GİB'in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

Zorla Dilendirme	65	-	4	43	22	16	3	2	155	7,4
Zorla Evlendirme	-	-	11	4	54	41	22	7	139	6,7
Çocuk Satışı	-	-	1	1	1	2	-	-	5	0,2
Çocuk Savaşçı	-	-	-	-	14	16	6	2	36	1,7
Organ Doku Ticareti	-	-	-	1	-	2	3	-	6	0,3
Esarete Tabi Kılma	-	-	-	-	-	-	-	29	29	1,4
Suçta Kullanma	-	-	-	-	-	-	-	24	24	1,2
Hizmet Ettirme	-	-	-	-	-	-	-	6	6	0,3
Karma	-	-	-	-	-	-	-	6	6	0,3
Toplam	303	133	217	281	402	343	223	179	2081	100

Tablo 4: İnsan Ticareti Mağdurlarının Sömürü Türleri (2017-2024)

124. Tablo 5'te ifade edildiği üzere tanımlanan insan ticareti mağdurlarının yaş aralığına bakıldığında, 2017-2024 yıllarında mağdurların yaklaşık %30'unun çocuk olduğu, yaklaşık %60'ının ise 18-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir.⁸¹ 2017-2024 yılları arasında çocuk oranı %33 olarak gerçekleşmiştir.⁸²

Yaş	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam	%
(-) 18	98	17	30	162	118	72	40	76	613	29,5
18-25	88	61	85	47	119	113	68	31	612	29,4
26-35	91	44	70	54	128	110	67	42	606	29,1
36 (+)	26	11	32	18	37	48	48	30	250	12
Toplam	303	133	217	281	402	343	223	179	2081	100

Tablo 5: İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Dağılımı (2017-2024)

125. Tablo 6'da belirtildiği üzere insan ticareti mağdurlarının çoğunluğunun cinsel sömürü maksatlı insan ticaretine maruz kalan kadınlardan oluştuğu, 2017-2024 yılları arasında tespit edilen mağdurların %80'inin kadın olduğu görülmektedir.⁸³

81 GİB'in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

82 TİHEK, İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu, Ankara, 2023, s. 36.

83 GİB'in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

Cinsiyet	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam	%
Erkek	91	23	20	61	81	62	34	42	414	19,9
Kadın	212	110	197	220	321	281	189	137	1667	80,1
Toplam	303	133	217	281	402	343	223	179	2081	100

Tablo 6: İnsan Ticareti Mağdurlarının Cinsiyet Dağılımı (2017-2024)

126. Tablo 7’de yer aldığı üzere 2017-2021 yılları arasında uyruklu bazında insan ticareti mağduru sıralamasında ilk beş sıra Suriye, Özbekistan, Kırgızistan, Afganistan ve Fas uyruklu yabancılardan oluşmakta iken; 2017-2024 yılları arasında ilk beş sıra Suriye, Özbekistan, Afganistan, Türkiye ve Kırgızistan olarak gerçekleşmiştir.⁸⁴

Uyruk	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam	%
Suriye	86	15	38	159	158	107	50	68	681	32,6
Özbekistan	19	28	44	38	63	57	34	14	297	14,3
Afganistan	21	21	15	11	22	33	27	21	171	8,2
Türkiye	9	-	2	11	42	33	10	28	135	6,5
Kırgızistan	31	14	32	14	12	15	3	3	124	6
Fas	26	18	28	5	5	11	7	4	104	5
Endonezya	3	6	11	2	5	5	26	2	60	2,9
Türkmenistan	11	3	5	4	11	6	3	6	49	2,4
Azerbaycan	11	3	6	8	9	6	0	2	45	2,2
Ukrayna	16	3	10	2	5	2	1	1	40	1,9
Rusya	16	1	4	3	6	1	2	1	34	1,6
Moldova	20	1	4	1	-	3	1	1	31	1,5
Kazakistan	9	7	4	4	3	2	-	-	29	1,4
Gürcistan	10	1	2	2	-	-	3	-	18	0,9
Diğer	15	12	12	17	61	62	56	28	263	12,6
Toplam	303	133	217	281	402	343	223	179	2081	100

Tablo 7: İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2017-2024)

127. Tablo 8’den anlaşıldığı üzere insan ticareti mağdurlarının tespit edildiği illere bakıldığında İstanbul ve Antalya gibi yabancı nüfusun yoğun olduğu illerin ön plana çıktığı görülmektedir.⁸⁵ 2017-2024 arasında en fazla insan ticareti mağdurunun tespit edildiği ilk beş il sıralamasının 1.116 kişi ile İstanbul, Antalya, Şanlıurfa, Gaziantep ve İzmir olduğu ve ilk beş il sıralamasının TIHEK’in ilk raporuna göre değişmediği görülmektedir.⁸⁶

84 GİB’in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

85 GİB’in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

86 TIHEK, İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu, s. 38.

İl	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam	%
İstanbul	48	42	48	98	130	58	72	41	537	25,8
Antalya	66	32	30	17	12	15	17	-	189	9,1
Şanlıurfa	22	-	3	71	34	9	4	6	149	7,2
Gaziantep	-	1	17	5	52	41	21	1	138	6,6
İzmir	20	14	28	16	14	7	2	2	103	4,8
Hatay	24	7	19	7	13	27	3	2	102	4,8
Ankara	28	8	4	3	16	11	11	7	88	4,1
Bursa	8	2	3	14	6	17	10	43	103	4,8
Mersin	18	-	3	2	17	9	1	4	54	2,5
Eskişehir	-	-	-	-	9	29	7	-	45	2,7
Muğla	15	-	6	2	18	2	-	-	43	2,1
Diğer	54	27	56	46	81	118	75	73	530	25,5
Toplam	303	133	217	281	402	343	223	179	2081	100

Tablo 8: İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespit Edildikleri İllere Göre Dağılımı (2017-2024)

128. Tablo 9'da görüldüğü üzere 2022 ve 2023 yıllarında yapılan mülakat sayısında artış olduğu görülürken, 2024 yılında ciddi bir düşüş olduğu görülmektedir. Tespit edilen mağdur sayısında ise 2021 yılından itibaren düşüş görülmektedir.⁸⁷

Yıl	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam
Mülakat Sayısı	3738	4919	8077	21.236	20.335	8.251	66.556
Mağdur Sayısı	215	282	402	344	226	179	1.648

Tablo 9: İnsan Ticareti Mağdurları İle Gerçekleştirilen Mülakat/Mağdur Sayıları (2019-2024)

129. Tablo 10'da yer aldığı gibi 2019-2024 yılları arasında 5 yıllık süreçte mağdur destek programından yararlanan sayısı 650, güvenli ve gönüllü geri dönüş sağlanan yabancı sayısı 442, mağdur destek hizmetlerinden yararlanmak istemeyen sayısı 546 olarak iletilmiştir.⁸⁸

Yıl	Mağdur Destek Programından Yararlanan Sayısı	Güvenli ve Gönüllü Geri Dönüş Sağlanan Yabancı Sayısı	Mağdur Destek Hizmetlerinden Yararlanmak İstemeyen sayısı	Toplam
2019	40	146	29	215
2020	209	47	16	282
2021	156	83	163	402

87 GİB'in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

88 GİB'in 8/4/2025 tarihli ve 354295 sayılı yazısı.

2022	97	71	176	344
2023	51	79	96	226
2024	97	16	66	179
Toplam	650	442	546	1.638

Tablo 10: Mağdurlara Yönelik Destek Hizmetleri (2019-2024)

G. Özel Politika Gerektiren Gruplar

- 130.** Suç mağdurlarına sunulacak hak ve hizmetler konusunda çalışmalar yaparak adli süreçte mağdurlara ve özellikle özel gereksinimli kişilere yönelik onarıcı adalet ve sosyal hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde etkin, sürdürülebilir ve ulaşılabilir mağdur destek sistemi kurulmasına katkı sağlamak üzere 10/6/2020 tarihli ve 31276 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Adalet Bakanlığı ana hizmet birimi olarak Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı teşkilatlandırılmıştır. Daire Başkanlığının başlıca görevleri arasında; mağdurlara adli süreçteki hak ve yükümlülükleri ile kendilerini bekleyen süreç hakkında bilgilendirme yapılmasının yanı sıra özel politika gerektiren gruplar dâhil mağdurlara yönelik hak ve hizmetlerin geliştirilmesi, tekrarlanan mağduriyetleri önleyici tedbirler alınması, tanıklara yönelik hizmetlerin geliştirilmesi, adli yardım hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde işleyişine yönelik tedbirler alınması ile birlikte mağdurların hak arama mekanizmalarının ve adalete erişimlerinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması yer almaktadır. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından 2/9/2022 tarihinde alınan karar ile Başkanlık bünyesinde çocuk, kadın, yaşlı, engelli ve tanıklara yönelik politikalar geliştirilmesi ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerince sunulan hizmetlerin etkinliğini sağlamaya yönelik çalışmalar yürütmek üzere Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığı, Kadın Hizmetleri Daire Başkanlığı ile Adli Destek ve Yardım Hizmetleri Daire Başkanlığı olmak üzere üç daire başkanlığı altında şube müdürlükleri kurulduğu belirtilmiştir. Halihazırda 81 ilde 167 adliyede, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri faaliyet göstermektedir.⁸⁹
- 131.** Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından belirtildiği üzere son dönemde ülkemizde mağdur odaklı uygulamaların yaygınlaştırılmasıyla beraber ceza adalet sistemi içerisinde mağdurlara yönelik başta adalete erişim, adli yardım, bilgilendirilme ve destek gibi hakların güçlendirilmesi, adli süreçte destek sunacak birimlerin oluşturulması ve etkinliğinin artırılması, mağdurların adli süreçte ikincil mağduriyetlerinin giderilmesi olmak üzere çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Birçok ilde adliyeler bünyesinde kurulan ve tüm ülke çapına yaygınlaştırılması planlanan Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinde; mağdurları hakları konusunda bilgilendirme ve ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirme ile özel politika gerektiren gruplara yönelik hizmetler sunan uzmanlar görevlendirme şeklinde faaliyetler yürütülmektedir. Müdürlüklerde, adli süreçte yer alan kişilerin adalete erişimlerinin güçlendirilmesi

89 Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nın 24/1/2024 tarihli ve 189 sayılı yazısı.

amacıyla çalışmalar yapıldığı, bireysel özellikleri nedeniyle suçtan daha fazla etkilendiği tespit edilen çocuk, kadın, yaşlı, engelli, mülteci, göçmen, insan ticareti mağduru gibi özel politika gerektiren gruplara dâhil mağdurlara çeşitli hizmetler sunulduğu, ayrıca mağdurların tekrarlanan mağduriyetler yaşamasını engellemek amacıyla çeşitli tedbirler alınması ve bu durumun hâkime ve Cumhuriyet savcılarına iletilmesi, duruşmalar esnasında mahkeme sürecini anlamalarını sağlamak ve kaygı düzeylerini düşürmek amacıyla kendilerine uzmanlarca eşlik edilmesi, adli süreç sonrasında psiko-sosyal desteğe ihtiyacı olduğu anlaşılanların ilgili kurumlara yönlendirilmesi ve takip edilmesi gibi hizmetler verildiği iletilmiştir.

132. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığınca ifade ve beyanlarının özel ortamda alınması gerektiği veya fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen; mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocukların, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile insan ticareti mağdurları gibi özel politika gerektiren gruplar dâhil mağdurların ifade ve beyanlarının alınması ile maddi hakikatin ortaya çıkarılmasına katkı sağlamak üzere hâlihazırda 81 ilde 171 adli görüşme odasının faaliyet gösterdiği belirtilmiştir. Ayrıca Daire Başkanlığınca suç mağdurlarına hizmet sunan başta kolluk, sağlık ve yargı çalışanları olmak üzere, uygulayıcıların bir rehber olarak kullanmaları amacıyla *Mağdura Yaklaşım Kılavuzu* hazırlandığı iletilmiştir. Ayrıca tanıklara yönelik temel yaklaşım standartları ve ilkeleri bir araya getirilmek suretiyle tanığın önem ve değerinin arttırılması, tanıklarla temas halinde olan hizmet sağlayıcılara uygulamalarında yol gösterilmesi, tanıkların haklarına saygılı ve duyarlı bir yaklaşım sergilenmesine destek verilmesi ve hizmet kalitesinin arttırılması amacıyla *Tanığa Yaklaşım Kılavuzu* hazırlandığı belirtilmiştir.
133. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığınca suç mağdurlarının bilgilendirilmesine yönelik olarak yürütülen çalışmalar kapsamında, mağdurların sahip oldukları haklar ile kendilerine sunulan hizmetlere dair bilgilerin yer aldığı bir internet sitesi hazırlandığı; suç mağdurlarının kolay erişilebilir, sade ve anlaşılır bir şekilde tasarlanan, üç dilde erişime açılan “magdurbilgi.adalet.gov.tr” alan adıyla hizmet sunan internet sitesini ziyaret ettiklerinde yaşadıkları mağduriyet türüne göre hangi haklara sahip olduklarını, hangi hizmeti hangi kurumlardan alabileceklerini ve bunun için nasıl bir prosedür izlemeleri gerektiğini kolaylıkla öğrenebildikleri belirtilmiştir.⁹⁰
134. Daire Başkanlığınca mağdurlara ve adli desteğe ihtiyaç duyan kişilere bilgilendirme, yönlendirme ve psiko-sosyal destek hizmetlerinin müdürlükler bünyesinde kurulan bürolar aracılığıyla sistemli ve etkin bir şekilde tüm suç mağdurlarına yönelik sunulduğu belirtilmiştir. Bürolarda alanında uzman personelin çalıştığı, bireysel değerlendirme, adli destek planı ve vaka yönetimi gibi yeni hizmet ve kavramların adli sürece katıldığı belirtilmiştir. Ceza yargılaması destek bürosu ile daha önce sadece çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerine yönelik olarak sağlanan uzman desteğinin Cumhuriyet başsavcılıkları ile tüm ceza mahkemelerini kapsayacak şekilde genişletildiği; hukuk

90 Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nın 24/1/2024 tarihli ve 189 sayılı yazısı.

yargılaması destek bürosu ile daha önce sadece aile mahkemelerine yönelik olarak sağlanan uzman desteğinin, ihtiyaç duyulan tüm hukuk mahkemelerini kapsayacak şekilde genişletildiği belirtilmiştir.⁹¹

135. ASHB ile UNHCR arasında daha önceden imzalanmış olan başta göçmenler olmak üzere hedef gruplara (kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, yoksullar) verilen hizmetler konusundaki iş birliği protokolünün süresinin 2025 yılına kadar uzatıldığı belirtilmiştir.⁹²
136. ÇSGB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca 4857 sayılı İş Kanunu çerçevesinde mevzuata aykırı çocuk işçi çalıştırılıp çalıştırılmadığının iş müfettişlerince denetlendiği, çocuk işçiliğinin daha etkili şekilde izlenmesini sağlamak amacıyla; iş teftiş, sosyal koruma ve meslek kuruluşlarının teftişi ve eğitime ilişkin mekanizmalar arasındaki bağlantıların güçlendirilmesi için Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına yönelik kurumsal kapasite geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ile birlikte 2017-2023 yıllarında faaliyetler yürütüldüğü belirtilmiştir. Çalışma programı kapsamında, özellikle sanayide en kötü biçimde çocuk işçiliği olarak tanımlanan küçük ve orta ölçekli işyerlerinde çocuk işçiliğinin tespit edilmesine yönelik olarak saha araştırma faaliyetleri, ÇSGB'nin ilgili birimleri, Milli Eğitim Bakanlığı, ASHB, GİB ve TESK başta olmak üzere Valilikler ve Belediyeler ile kurumlar arası iş birliği faaliyetleri yürütüldüğü, yürütülen araştırma faaliyetleri kapsamında tespit edilen çocuk ve genç işçilerin, kanuni düzenlemeler uyarınca işlem yapılması amacıyla ilgili İl Milli Eğitim Müdürlükleri ve Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine bildirildiği belirtilmiştir.⁹³
137. Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında özel politika gerektiren grupların korunmasına yönelik olarak geliştirilen iş ve işlemlerin, insan ticareti mağdurlarının da korunmasını sağlayan yerinde uygulamalar ortaya koyduğu değerlendirilmektedir.

H. İnsan Ticareti Mağdurlarına Sağlanan Destekler

1. Konaklama

138. İnsan ticareti mağdurlarının barındırılmasına dair hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'le düzenlenmiştir. Bu çerçevede insan ticareti mağdurlarının yabancı olması durumunda GİB görevli ve yetkili kılınmıştır. Mağdurun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya çocuk olması durumunda görevli ve yetkili merci ise ASHB'dir.
139. ASHB tarafından, Bakanlığa bağlı kadın konukevlerinde, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında şiddet mağduru olan kadınlara ırk, dil, din, tabiiyet ve benzeri durumlarına ilişkin hiçbir ayırım yapılmaksızın

91 Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nın 24/1/2024 tarihli ve 189 sayılı yazısı.

92 ASHB'nin 23/2/2024 tarihli ve 10585807 sayılı yazısı.

93 ÇSGB, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın 26/1/2024 tarihli ve 334965 sayılı yazısı.

hizmet sunulduğu belirtilmiştir. Kadın konukevinden hizmet alan yabancı uyruklu şiddet mağduru kadınların, insan ticareti mağduru olarak tanımlanması durumunda GİB'e bağlı kadın konukevlerine yönlendirildiği ve orada hizmet aldığı bildirilmiştir.⁹⁴

- 140.** ASHB tarafından ülkemizde çocuk koruma hizmetlerinin, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi uyarınca çocuğun üstün yararı ilkesi doğrultusunda, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında uygulandığı; çocuğun tüm haklarının korunması için gerekli yasal ve idari önlemlerin alındığı; ırk, dil, din, mezhep ya da etnik farklılık gözetilmeksizin tüm çocukların eğitim, sağlık, sosyal yardım ve hizmetlerden eşit ve ücretsiz yararlandırıldığı belirtilmiştir. Çocuğun insan ticareti mağduru ve korunmaya ihtiyacının olduğunun belirlenmesi halinde 5395 sayılı Kanun kapsamında koruyucu ve destekleyici tedbirler uygulandığı ve böylece hiçbir çocuğun risk altında bırakılmamasının sağlandığı; insan ticareti mağduru çocuğa yönelik koruma ve bakım hizmetlerinin; çocuğun yaşı, cinsiyeti ve mağduriyet türüne göre planlandığı belirtilmiştir. ASHB'ye bağlı kuruluşlar arasında refakatsiz ve ailesinden ayrı düşme, madde bağımlılığı, suça sürüklenme, sokakta yaşama/zorla çalıştırma, cinsel istismar alanlarında hizmet veren çocuk bakım kuruluşlarının da bulunduğu iletilmiştir.⁹⁵
- 141.** ASHB'ye bağlı kadın konukevlerinden insan ticareti mağduru olarak tanımlanana kadar hizmet alan insan ticareti mağdurlarına dair 2019-2024 yıllarına ilişkin istatistiklere Tablo 11'de yer verilmiştir: ⁹⁶

Yıl	Türk Vatandaşı İnsan Ticareti Mağduru (Tanımlanan)	Yabancı Uyruklu İnsan Ticareti Mağduru (Tanımlanan)	Toplam
2019	0	11	11
2020	3	24	27
2021	0	0	0
2022	2	1	3
2023	2	17	19
2024	0	3	3
Toplam	7	56	63

Tablo 11: ASHB'ye Bağlı Konukevlerinden Yararlanan İnsan Ticareti Mağdurları (2019-2024)

- 142.** ASHB tarafından Türk vatandaşı insan ticareti mağdurlarının, tıpkı yabancı insan ticareti mağdurları gibi GİB'e bağlı açılan konukevlerinden hizmet alması gerektiği görüşü iletilmiştir. Konuyla ilgili; GİB Uluslararası Koruma Genel Müdürlüğünün ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına gönderdiği İnsan Ticaretiyle Mücadelede Taslak 3. Ulusal Eylem Planı'nda da bu yönde hedef ve faaliyet yer aldığı belirtilmiştir. Gerekçe olarak Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması ve bu

94 ASHB'nin 23/2/2024 tarihli ve 10585807 sayılı yazısı.

95 ASHB'nin 23/2/2024 tarihli ve 10585807 sayılı yazısı.

96 ASHB'nin 10/4/2025 tarihli ve 15646398 sayılı yazısı.

kapsamda insan ticareti mağdurlarına yönelik sığınmaevi açmak ve işletmek hususunun GİB'in görevi olduğunun değerlendirildiği, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in amaç ve kapsamının 1'inci maddesinde *"insan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, insan hakları kapsamında Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek"* olarak belirtilmiş olduğu ve Yönetmelik'in Türk vatandaşı veya yabancı ayrımı gözetmeksizin insan ticaretine konu olmuş gerçek kişileri kapsadığı belirtilmiştir. Ayrıca Yönetmelik'in *"Sığınmaevleri"* başlıklı 25'inci maddesinde GİB'in *"uzman personelin görev yaptığı, mağdurların fiziki, psikolojik tedavilerine erişimi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmaları yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütülen sığınmaevleri kuracağı, işleteceği veya tamamını ya da bir kısım hizmetlerini protokol yaparak işlettirebileceği"* hususunun düzenlendiği iletilmiştir. Bakanlıkça insan ticareti suçunun, dünyada uyuşturucu ve silah kaçakçılığından sonra en çok kâr getiren organize suçlardan biri olarak kabul edildiği, tacirler tarafından tehdit ve takip edilme riski yüksek olan insan ticareti mağdurlarının Bakanlığa bağlı konukevlerinden hizmet almasının insan ticareti mağdurları yönünden risk teşkil edeceği de ayrıca belirtilmiştir. Dolayısıyla insan ticareti mağdurlarının barınma hizmetinin İçişleri Bakanlığı bünyesindeki GİB tarafından yaygınlaştırılarak verilmeye devam edilmesinin hem kolluk tarafından güvenliğin sağlanması hem de hizmet bütünlüğü açısından daha isabetli olacağı belirtilmiştir.⁹⁷

- 143.** İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in *"İnsan ticareti mağduru Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları"* başlıklı 23'üncü maddesinde; *"(1) Mağdur olarak tanımlanan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı aile bireyleri, kadınlar ve beraberindeki çocukların tanımlama sonrasındaki iş ve işlemleri 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre yürütülür. Yurtdışında insan ticareti suçuna maruz kalan Türk vatandaşları ile ilgili işlemler de aynı Kanun kapsamında yürütülür. (2) Mağdur olarak tespit edilen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve çocuk mağdurlara sunulacak destek hizmetleriyle ilgili usul ve esasların belirlenmesi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile protokol yapılır."* hükmü bulunmaktadır. Konu ile ilgili olarak halen ASHB ile İçişleri Bakanlığı arasında imzalanmış bir protokol bulunmadığı belirtilmiştir.⁹⁸
- 144.** GİB'e bağlı 12 kişi kapasiteli Kırıkkale Sığınmaevi ve 30 kişi kapasiteli Ankara Sığınmaevi olmak üzere toplamda 42 kişi kapasiteli 2 sığınmaevi bulunduğu belirtilmiştir. Kırıkkale Sığınmaevinin erkek mağdurlar için tahsis edilmiş olduğu ancak mevcut ihtiyaca yönelik olarak Ankara Sığınmaevi ile birlikte kadın mağdurlar için hizmet verdiği belirtilmiştir.

97 ASHB'nin 23/2/2024 tarihli ve 10585807 sayılı yazısı.

98 ASHB'nin 23/2/2024 tarihli ve 10585807 sayılı yazısı.

GİB'e bağlı sığınmaevlerinde 2019-2023 yılları arasında 149 yetişkin, 102 refakatinde bulunan çocuk olmak üzere toplamda 251 kişinin kaldığı iletilmiştir.⁹⁹

145. 28/2/2024 tarihinde Kırıkkale'de bulunan sığınmaevi için planlanan ziyaret sığınmaevinin tadilatla olması ve barınan mağdur bulunmaması nedeniyle gerçekleştirilememiştir.
146. 22/2/2024 tarihinde TİHEK heyeti¹⁰⁰ tarafından Ankara ilinde bulunan insan ticareti mağdurları sığınmaevine ziyaret gerçekleştirilmiştir.

a. Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi Ziyareti

147. Ziyaret heyetince önce Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi yönetimi ve idari personel ile görüşmeler yapılmış, ardından insan ticareti mağdurları ile birebir mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler sığınmaevi personeli olmadan, mağdurlarla birebir veya talebe göre ikiye bölünmüş gruplar halinde psikolog eşliğinde yapılmıştır. Mağdurların refakatinde bulunan çocuklarla da görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ziyarete ayrıca mağdurların kullandığı ortak alanlar ve yatakhanelerde incelemelerde bulunulmuştur.
148. Merkez idaresince Sığınmaevinin 2018 yılından beri faaliyette olduğu, taşınmazın mülkiyetinin Ankara Büyükşehir Belediyesine ait olduğu, binanın Belediye ile yapılan protokol ile 5 yıldan uzun bir süredir GİB tarafından kiralandığı, kapasitenin 30 kişilik olduğu ifade edilmiştir. İdarece, ziyaret tarihinde merkezde 5'i kadın mağdur, 10'u mağdurların çocukları olmak üzere 15 kişinin kaldığı; kadınların 2'sinin Afgan, 1'inin Fas, 1'inin Suriye ve 1'inin Alman uyruklu olduğu; mağdurların refakatinde kalan çocukların 2'sinin Afgan, 2'sinin Fas, 3'ünün Suriye ve 3'ünün Türk uyruklu olduğu belirtilmiştir. Tespit edilen mağdurlara Ankara İGİM tarafından Mağdur Destek Programı'na ilişkin bilgi verildiği, ardından bu programdan yararlanmak isteyenlerin sığınmaevlerinde kalabildiği, mağdurların gönüllülük esasına göre sığınmaevinde kaldığı bilgisi verilmiştir.
149. Sığınmaevinden yararlanmak isteyen mağdurların tamamının kadın olduğu belirtilmiştir.
150. İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkındaki Yönetmelik gereği mağdurların sığınmaevinde 3 yıla kadar kalabildiği, mağdurların ortalama kalma süresinin ise 6 ay ile 1 yıl arası olduğu ifade edilmiştir. Mağdurun kurallara uymaması, tacirle görüşmesi, yalan beyanda bulunması, iş birliği yapmaması, uyuşturucu ve alkol kullanması, diğer mağdurlara zarar vermesi durumlarında mağdur destek programının

99 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

100 6701 sayılı TİHEK Kanunu'nun 14'üncü maddesinde yer alan "Başkanlık, Başkan Yardımcıları, hizmet birimleri ve çalışma gruplarından oluşur." hükmü doğrultusunda 6/9/2021 tarihli ve 3828 sayılı Başkanlık Olur'u ile İnsan Ticareti Çalışma Grubu oluşturulmuştur.

sonlandırıldığı belirtilmiştir. Sığınmaevinden ayrıldıktan sonra tekrar başka bir vakadan mağdur olan kişilerin sığınmaevinde yeniden kalma hakkının olduğu ifade edilmiştir.¹⁰¹

151. Merkez idaresi tarafından verilen bilgiye göre, mağdurlarda var olan sığınmaevlerinde özgürlüklerinin kısıtlanacağı düşüncesi ile sığınmaevinin aile için uygun olmadığı fikri sığınmaevinde kalmak istememe nedenleri olarak belirtilmiştir.
152. Merkezde, 1 kurum müdürü, 1 sosyal çalışmacı, 1 sosyolog (IOM proje sorumlusu), 1 veri hazırlama ve kontrol işletmeni, 4 güvenlik görevlisi, 1 temizlik görevlisi olmak üzere toplam 9 personel görev yapmaktadır.¹⁰² İdare tarafından Sığınmaevinde çalışan personelin mesai saatlerinin 08:00-17:00 arası olduğu ancak Kurumda 12/36 saatlik vardiya şeklinde çalışan 4 kadın güvenlik görevlisinin bulunduğu belirtilmiştir. Merkezde görev yapan personelden hakkında soruşturma açılan olmadığı belirtilmiştir. Merkezde ilk yardım eğitimi olan personel olmadığı belirtilmiştir.
153. İdare tarafından Merkezde çocuk gelişim uzmanı, psikolog ve sağlık görevlisi olmadığı ancak mağdurların içinde bulundukları psikolojik durum dikkate alınarak IOM'den vaka odaklı personel desteği alındığı, mağdurların talebiyle de Kızılay ve IOM'den psikiyatr desteği alınarak görüşmelerin hastanelerde yapıldığı ifade edilmiştir. Merkez personelinin, işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme için özel bir eğitim almadığı, personele insan hakları eğitimi verilmediği bildirilmiştir.¹⁰³
154. Proje kapsamında çocuklarla etkinlik yapmak için daha önce bir uzmanın geldiği ancak projenin sonlamasıyla birlikte çocuklarla etkinlik yapmak için gelen kimsenin olmadığı ifade edilmiştir. Çocuklar için ders, etkinlik vb. konularda dışardan destek veren kimsenin olmadığı, çocukların okul kaydı konusunda Milli Eğitim Bakanlığının değişikliğe giderek yabancılar için de adrese dayalı sisteme göre kayıt zorunluluğu getirdiği, mağdurların adresinin İGİM'in bulunduğu adres olarak görünmesi sebebiyle çocukları sığınmaevine yakın okullara kayıt yaptıрма hususunda sorunlar yaşandığı ifade edilmiştir. Bu tür durumlarda vaka bazlı çözüme gidildiği belirtilmiş ancak Milli Eğitim Bakanlığı kayıt

101 İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkındaki Yönetmelik'in "Mağdur destek programının sona ermesi" başlıklı 29'uncu maddesi şöyledir:

- "Mağdurun;
- a) Destek programından faydalanmak istememesi,
- b) İradeyi sakatlayan haller dışında, özgür iradesiyle suçun failleriyle bağlantı kurduğunun tespit edilmesi,
- c) Sığınmaevinden haber vermeden ayrılması,
- ç) Destek programında alınan tedbirlere uymaması,
- d) Yetkililerle iş birliği yapmaması,
- e) Mağdur olmadığının anlaşılması,
- f) Gerçek dışı beyanda bulunduğuunun anlaşılması, durumlarında Müdürlük uzman personeli tarafından düzenlenen değerlendirme raporuna istinaden destek programı sonlandırılabilir.
- (2) Değerlendirme raporuna istinaden, yabancı mağdura düzenlenmiş olan ikamet izni uzatılmaz veya iptal edilir.
- (3) Destek programından gönüllü olarak ayrılmak isteyen mağdur, gönüllü ve güvenli geri dönüş programı ile kişisel güvenliği konusunda Müdürlük tarafından bilgilendirilir.
- (4) Mağdur, destek programı sırasında programdan ayrılmak istediğini yazılı veya sözlü olarak sığınmaevi görevlilerine bildirdiği takdirde, bu bildirim Müdürlüğe iletilir."

102 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

103 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

sisteminde yer alan istisnalar butonlarına insan ticareti mağdurları için de buton eklenmesiyle sorunun çözülebileceği belirtilmiştir.

155. İdarece verilen bilgiye göre yalnızca bir mağdurun çalıştığı, çalışanlar için giriş-çıkış saatinin daha esnek olduğu ifade edilmiştir. Çalışma iznine ancak işveren tarafından başvuru yapılabilirdiği, mağdur tarafından başvuru yapılamadığı belirtilmiştir. Çalışmak isteyen mağdurların Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)'a yönlendirildiği ve bu şekilde istihdam sağlanmaya çalışıldığı ifade edilmiştir. Mağdurlar yabancı oldukları için iş bulmakta zorlandıkları, çalışma izni harç işlemlerinin masraflı olması sebebiyle işverenlerin çalışma izni çıkarma konusunda isteksiz olduğu ve bu sebeple mağdurlara iş vermek istemedikleri ifade edilmiştir. Ayrıca mağdurların sosyal yardımların kesileceği endişesi ile çalışmaya mesafeli baktıkları idarece belirtilmiştir. Mağdurlarla yapılan görüşmelerde bazı mağdurlar çalışmak istediklerini ancak çocukları sebebiyle bunun çok mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.
156. İdare tarafından mağdurların meslek edinme kurslarına yönlendirildikleri, halk eğitim merkezinden bir hocanın el sanatları, yemek yapma ve Türkçe kursları verdiği, belli aralıklarla kahvaltılık programı, kültürel gezi ve özel gün kutlamaları yapıldığı ifade edilmiştir. Mağdurlarla yapılan görüşmelerde sadece yemek yapma konusunda düzenli kursun olduğu ifade edilmiştir.
157. İdare tarafından, yemeklerin Ankara İGİM'in hizmet aldığı şirket vasıtasıyla dışardan üç öğün olarak geldiği ifade edilmiştir. Çocuklar için üç aydır ara öğün verilmediği, sorunun IOM desteği ile çözülmesine çalışıldığı ifade edilmiştir. 2 mutfak ve yemekhanenin mağdurların kullanımına açık olduğu görülmüştür. Mutfaklardan bir tanesinin atölye mutfak olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Mağdurlarla yapılan görüşmelerde yemeklerin miktar olarak yeterli ve genel olarak lezzetli olduğu ifade edilmiştir.
158. İdarece, Merkezde kalan yabancı kişilerin genel olarak Türkçe bildikleri, Merkezde çalışan tercüman bulunmadığı, Türkçe bilmeyenler için dışarıdan tercüman desteği istendiği, acil durumlarda tercümanlarla görüntülü görüşme yapılarak mağdurla iletişim kurulduğu bilgisi verilmiştir.¹⁰⁴
159. İdare tarafından mağdurların çocuklarının örgün eğitime devam ettiği, çocuklar için kırtasiye malzemesi temin edildiği, bu konuda IOM'den yardım alındığı ifade edilmiştir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde; kırtasiyeye erişim konusunda bazı sıkıntılar yaşadıkları ifade edilmiştir.
160. Ankara Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca 2023 yılında her bir kadın için aylık 600 TL, her bir çocuk için aylık 150 TL; 2024 yılında her bir kadın mağdur için 1.000 TL, her bir çocuk için aylık 250 TL nakit desteği sağlandığı idare tarafından belirtilmiştir. Mağdurlarla yapılan görüşmelerde aylık olarak kişi başı verilen desteğin yetersiz olduğu ayrıca bir ihtiyaçları olduğunda idareden destek talebinde bulundukları, talebin mümkün olduğunda karşılandığını ancak zaman zaman karşılanmadığını ifade edilmiştir. Ayrıca

104 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

Sığınmaevinden ayrılıp çocuklarıyla beraber yaşamak isteyen mağdurlar, yüksek ev kiralari nedeniyle uygun ev bulamadıklarını ifade etmişlerdir. İdareyle yapılan görüşmede mağdurlara imkanlar çerçevesinde ilave nakit desteği sağlandığı, Sığınmaevi imkanlarının yetmediği durumlarda özellikle IOM vasıtasıyla destek sağlandığı belirtilmiştir.

- 161.** İdare tarafından en büyük sorunun sağlık hizmetlerine erişim konusunda yaşandığı bilgisi verilmiştir. Bunun sebebi olarak da; uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamında olan mağdurlar sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilirken, kapsam dışında olan ve insan ticareti mağduru ikamet izni alan mağdurların, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'te yer almasına rağmen sağlık provizyonu alamadıkları, bu nedenle muayene ve ilaç için ücret ödemek zorunda kaldıkları, bu mağdurlara yardımcı olabilmek için sağlık masraflarının IOM aracılığıyla karşılanmaya çalışıldığı belirtilmiştir. İlaç konusunda anlaşmalı eczanelerin olduğu, diğer eczanelerden ilaç temini durumunda indirimsiz fiyattan ilaç alınabildiği, ilaç kullanan mağdurlar için ilaç defterine kayıt yapıldığı ve saati geldiğinde ilaçların mağdurlara verildiği, ilaçların ayrı yerde tutulduğu, ağır psikiyatrik durumlarda hastaların hastaneye yatışlarının yapıldığı ifade edilmiştir. Merkezde 1 revir olduğu ancak personelinin bulunmadığı görülmüştür. Mağdurlar ile görüşmelerde özellikle sağlık (ilaç-tetkik-muayene) giderlerinin çok olmasından ve aldıkları yardımların tedavilerini karşılayamadığından yakınmışlardır. Mağdurlar hastane randevularında ödemeyi kendilerinin yaptığını, sonrasında fatura üzerinden ödediklerini geri alabildiklerini, ilaç konusunda sıkıntılar yaşadıklarını, ilaç ödemelerini kendilerinin karşılamak durumunda kaldıklarını ancak bazı ilaçların pahalı olması sebebiyle karşılamakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir.¹⁰⁵
- 162.** GİB tarafından da mağdurların Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) aracılığı ile sağlık hizmetlerine erişiminin sağlandığı ancak uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamı dışında kalan mağdurların sağlık hizmetlerine ücretsiz erişim sağlamaları ile ilgili sorun yaşandığı belirtilmiştir.¹⁰⁶
- 163.** Mağdurların ihtiyaçları doğrultusunda sığınmaevi personeli aracılığıyla veya direkt olarak kendilerinin STK'larla görüşebildiği, son 1 yıl içerisinde 12 mağdurun STK'larla görüşme sağladığı bildirilmiştir. Ziyaretçi kabulü yapılmadığı için sığınmaevinde avukat görüşme odası bulunmadığı, mağdurların, avukatları ile birlikte belirledikleri ve sığınmaevi dışında bulunan yerlerde görüşmelerini yapabildiği iletilmiştir. Mağdurların dava süreçlerinin

105 İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkındaki Yönetmelik'in "Sağlık Giderleri" başlıklı 32'nci maddesi:

"Resmî sağlık kurum ve kuruluşlarınca sunulan sağlık hizmetleri, insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen ve sağlık hizmetleri giderlerini karşılayacak durumda olmayan yabancı uyruklu hastalara, 5/12/2003 tarihli ve 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1'inci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaf olarak ücretsiz verilir.

(2) İnsan ticareti mağduru olup, ayakta tedavilerine yönelik ilaç ihtiyacının mağdur tarafından karşılanamaması durumunda mağdurun ikametinin bulunduğu ildeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanır."

106 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

gerektirdiği şekilde, avukatlarının ve kendilerinin istediği her an, gerek yüz yüze gerek telefon üzerinden avukatları ile görüşme sağlayabildiği bildirilmiştir.¹⁰⁷

164. Ev içerisinde ihtiyaç duyulan hijyen malzemesi, pijama takımı ile bebek mamasının temin edildiği, deterjanların İGİM’ce karşılandığı ancak kıyafet temini konusunda sıkıntıların olduğu, İGİM ya da IOM aracılığıyla kıyafet temin edilmeye çalışıldığı idarece ifade edilmiştir. Mağdurlarla yapılan görüşmelerde kıyafet ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığı, pijama ve eşofman takımı verildiği ancak günlük ve özellikle kışlık kıyafet yardımı yapılmadığı ifade edilmiştir. İdarece her bir mağdur için çamaşır yıkama günü belirlendiği belirtilmiştir. Merkezin genel temizliğinden temizlik personelinin sorumlu olduğu, kişisel alanların temizliğinden ise mağdurların sorumlu olduğu belirtilmiştir. İdarece sığınmaevinde 24 saat sıcak su kullanma imkânı bulunduğu ifade edilmiştir.
165. Sığınmaevinde yapılan incelemelerde; ortak alanlarda kamera bulunduğu, televizyon odası, çocuk oyun odası, etüt odası, küçük bir kütüphane, 1 engelli tuvaleti, 1 etkinlik odası olduğu gözlemlenmiştir. Kamera kayıtlarının 25 gün süreyle tutulduğu ifade edilmiştir. Yatakhanelerin 1, 2 veya 3 kişilik olduğu ve bu odalarda kişisel eşyaların konabileceği dolapların mevcut olduğu görülmüştür. Çocuklar için yeterli sayıda ve nitelikte kitap, dergi, vb. materyal bulunmadığı görülmüştür. Kütüphanede yabancı yayının çok az olduğu, az sayıda İngilizce yayın bulunduğu görülmüştür. Özellikle Farsça ve Arapça yayın ihtiyacı olduğu idarece ifade edilmiştir.
166. Sığınmaevinin fiziki koşulları ve farklı dine mensup yabancıların bulunması nedeniyle ibadethane bulunmadığı idare tarafından ifade edilmiş, her mağdurun ibadetini kendi odasında yapabildiği Ziyaret Heyetince görülmüştür.¹⁰⁸
167. Yetişkin mağdurlarla yapılan görüşmelerde; mağdurların sığınmaevinde çalışan personelin tutumundan ve evdeki şartlardan genel olarak memnun oldukları ifade edilmiştir.
168. Çocuklarla yapılan görüşmelerde; merkezde bulunan oyuncakların değişmediği ve hep aynı oyuncaklarla oynamak durumunda kaldıkları, özgürlüklerinin çok kısıtlanmış olduğunu hissettikleri, bununla birlikte çalışanların kendilerine iyi davrandığı ve kibar oldukları bilgisi alınmıştır. İdarece, çocukların yaşanan mağduriyetler ve mahkeme sürecinden olumsuz etkilendiği, bu nedenle düzenli psikolog desteği almaları gerektiği belirtilmiştir.

b. Kırıkkale İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi Ziyareti

169. Rapor hazırlık sürecinde Kırıkkale İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi tadilatı olduğundan ve ikamet eden mağdur bulunmadığından buraya ziyaret gerçekleştirilememiştir. Bu nedenle ilgili sığınmaevi idaresinden GİB vasıtasıyla bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur.

107 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

108 GİB’in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

- 170.** Sığınmaevinin 2016 yılında açıldığı, 837 metrekare alanda 12 kişi kapasite ile faaliyet gösterdiği belirtilmiştir. Isınma sisteminde yaşanan arıza nedeniyle Sığınmaevinin 22/1/2024 tarihinden itibaren tadilata girdiği ve mağdur kabulü yapılmadığı bildirilmiştir.
- 171.** Sığınmaevinde 1 müdür vekili ile 5 güvenlik görevlisinin hizmet verdiği, kadrolu bir tercüman bulunmamakla beraber ihtiyaç olduğunda İGİM’de çalışmakta olan tercümanlardan faydalandığı belirtilmiştir. Ancak belli aralıklarla ya da ihtiyaç duyulduğunda Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü veya Kırıkkale’de faaliyet gösteren bir STK ile irtibata geçilerek mağdurlara psikolojik destek sağlandığı bildirilmiştir. Personelin, işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme için özel bir eğitim ve insan hakları eğitimi almadığı; İnsan Ticaretiyle Mücadele Farkındalık Eğitimi, Etik Eğitimi, İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerini aldığı bildirilmiştir.
- 172.** Sığınmaevinde psikolog, sosyolog ve sosyal çalışmacıya ihtiyaç duyulduğu ancak uluslararası kuruluşlar ve STK’larla ihtiyaç duyulduğunda iş birliği yapılarak bu hizmetin sağlandığı belirtilmiştir. Kabulü yapılan mağdurlarla sürekli ya da belli aralıklarla görüşme yapılmasının hem yaşadıkları travmaların etkisinden kurtulabilmeleri hem de toplumsal hayata uyum sağlayabilmeleri için büyük önem taşıdığı bildirilmiştir. Sığınmaevinde kadrolu temizlik görevlisi bulunmadığı bu durumun uluslararası kuruluşlarca yürütülen projeler aracılığı ile geçici olarak çözülmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.
- 173.** Sığınmaevinin 2 katlı müstakil bir bina olduğu, binada 4 adet tuvalet ve 2 adet banyo bulunduğu, odalarda tuvalet ve banyo bulunmadığı bildirilmiştir.
- 174.** Sığınmaevinde ibadethane bulunmadığı ancak mağdurların istemeleri halinde kendi odalarında ya da ortak alanlarda ibadetlerini gerçekleştirebildiği ifade edilmiştir. Sığınmaevinde televizyon ve sosyal aktivite alanı, yemekhane, çocuk oyun alanı, kütüphane, bahçe ve hobi bahçesi bulunduğu, her iki katta bulunan ortak alanda televizyon bulunduğu bildirilmiştir. Ayrıca mağdurların yaz aylarında sığınmaevi bahçesinde bulunan hobi bahçesinde etkinlikler gerçekleştirebildiği bildirilmiştir.
- 175.** Sığınmaevine alınan kişilerin kayıt işlemleri için gerekli belgelerin; Genel Adli Muayene Raporu, Bulaşıcı Hastalık Raporu (Hepatit, HIV, Verem) GİB’in sevk karar yazısı, sevk eden Müdürlük tarafından tutulan mağdur dosyası (mülakat, uzman raporu, tanımlama belgesi, statüsünü gösterir kimlik kartı, bulaşıcı hastalık raporu, refakatindeki çocuğa ilişkin tüm bilgi ve belge) Yol İzin Belgesi olduğu bildirilmiştir. Geçici koruma ve uluslararası koruma başvuru belgesi hamili olan yabancılardan uyruk, istismar sebebi, kronik hastalık durumu, refakatinde çocuğu varsa onunla ilgili bilgiler, sürekli kullandığı ilaç bilgileri, eğitim durumu, ayni-nakdi ihtiyaç durumuna (kıyafet ihtiyacı vb.) ilişkin bilgiler alındığı iletilmiştir.
- 176.** Sığınmaevine kabulü yapılan mağdurların odalara yerleştirilirken; uyruk, yaş, refakatinde çocuk olması, kronik hastalık durumu gibi özel ihtiyaç durumlarının gözetildiği bildirilmiştir.

177. İşkence ve kötü muamele iddiasıyla başvuruda bulunan yabancı olmadığı ve bu konuda bir şikâyet ya da ihbar bulunmadığı, sığınmaevinde son 5 yıl içerisinde ölüm vakası gerçekleşmediği bildirilmiştir.
178. Sığınmaevinde yaşayan mağdurlara sığınmaevinde yaşadıkları süre boyunca uymaları gereken kuralların GİB İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevlerinde Uygulanacak Usul ve Esasların Hizmet Alanların Sorumluluğu kapsamında tebliğ edildiği, ayrıca İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkındaki Yönetmelik'in "*Mağdur Destek Programının Sona Ermesi*" başlıklı 29'uncu maddesi kapsamında değerlendirilen mağdurlara destek programının sonlandırıldığı, mağdur destekleme programı sonlandırılan yabancılardan Türkiye'de yasal kalış hakkı bulunmayanlar hakkında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 52-60'ıncı maddeleri arasında düzenlenen sınır dışı etme hükümleri kapsamında işlem tesis edildiği bildirilmiştir.
179. Sığınmaevine kabulü yapılan yabancıların ilk olarak aile hekimine kayıt edildiği, kronik rahatsızlığı olanların takibinin ilde bulunan ihtisas hastanesinde yapıldığı, ilk basamak sağlık kuruluşlarında tedavi edilecek hastaların ise buraya yönlendirildiği iletilmiştir. İnsan ticareti mağduru ikamet izni veya insani ikamet izni hamili olarak mağdur destek programından yararlanmakta olan yabancıların poliklinik hizmetlerinden ücretsiz olarak faydalanma konusunda aksaklıklar yaşandığı bildirilmiştir.
180. Sığınmaevinde mağdurların ortak alanda yemek yiyebildiği, mağdurlara yönelik 3 öğün yemek hizmeti alımı, ilaçlama hizmet alımı, iş sağlığı ve güvenliği hizmet alımı, mağdur ve sığınmaevinin ihtiyaçlarında kullanılmak üzere araç kiralama hizmet alımının ilgili mevzuat çerçevesinde yürütüldüğü bildirilmiştir.
181. Sığınmaevinde ortak alan ve odaların temizliğinin sığınmaevinde görevli olan temizlik personeli tarafından yapıldığı, sıcak su ihtiyacının doğalgaz ile çalışan kombi ile sağlanmakta olduğu ve 7 gün 24 saat sıcak su kullanma imkanı sağlandığı bildirilmiştir.
182. Sığınmaevinde yaşayan mağdurların çamaşır yıkama hizmetlerinin binada bulunan çamaşır yıkama makinesi ve kurutma makinesi ile sağlandığı, deterjan, yumuşatıcı tedarikinin Kırıkkale İGİM bütçesinden temin edildiği bildirilmiştir.
183. Sığınmaevinde kalan mağdurlara yönelik İGİM ve ilde faaliyet gösteren bir STK iş birliği ile sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlendiği, mağdur ve çocuklarına yönelik olarak sinema, tiyatro, ören yeri gezileri, piknik, doğum günü kutlaması gibi etkinliklerin gerçekleştirildiği bildirilmiştir.
184. Sığınmaevinin fiziki kapasitesi sebebiyle kütüphane bulunmadığı ancak mağdurların kullanması amacıyla kitaplık oluşturulduğu, 78 adet Türkçe, 105 adet Arapça ve 60 adet Farsça kitap bulunduğu ve mağdurların kitaptan faydalanabildiği iletilmiştir.
185. Sığınmaevine kabulü yapılan çocukların ivedi olarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile iş birliği içerisinde uygun okullara kaydının yapılarak eğitim-öğretim hayatlarının devam etmesinin sağlandığı iletilmiştir. Anaokulu çağında olanlar için IOM desteği ile özel anaokullarına

kayıt yapıldığı bildirilmiştir. Okullara kaydı yapılan çocukların eğitim öğretim süresince ihtiyaç duyduğu kırtasiye malzemeleri, okul kıyafeti vb. ihtiyaçların STK'lar aracılığıyla karşılandığı bildirilmiştir. Sığınmaevinin dışında 5, içinde 7 olmak üzere 12 kameranın olduğu bildirilmiştir. Kamera sistemini izlemek için 1 adet monitör ve kayıt cihazının bulunduğu, kameraların kayıt saklama süresinin 5 gün olduğu iletilmiştir.

- 186.** Sığınmaevinin çatısı ve iç kısım tadilatının GiB koordinesinde 2023 yılında tamamlandığı, 2024 yılında IOM iş birliği ve GiB İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı koordinesinde çocuklar için oyun parkı oluşturulması, mağdurlar için dinlenme alanı oluşturulması ve kontenjanın 12 kişiden 20 kişiye çıkarılması için Sığınmaevi bahçesine konteyner yerleştirilmesi çalışmalarının devam ettiği iletilmiştir.

2. İkamet izni

- 187.** Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 30'uncu maddesinde kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni ve insan ticareti mağduru ikamet izni olmak üzere ikamet izni çeşitleri düzenlenmiştir. İlgili Kanun'un 48'inci ve 49'uncu maddelerinde insan ticareti mağduru ikamet iznine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Bu kapsamda; insan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan yabancılara, yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmeleri ve yetkililerle iş birliği yapma iradelerini güçlendirmek amacıyla valilikler tarafından otuz gün süreli ikamet izni verilebilmektedir. İyileşme ve düşünme süresi tanımak amacıyla verilen otuz gün ikamet izni, mağdurun güvenliği, sağlığı veya özel durumu nedeniyle en fazla altışar aylık sürelerle uzatılabilmektedir. Ancak bu süreler hiçbir şekilde toplam üç yılı geçememektedir. İnsan ticareti mağduru ikamet izinlerinde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmamaktadır. İnsan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe bulunan yabancıların, kendi girişimleriyle suçun failleriyle yeniden bağ kurduklarının belirlendiği durumlarda ikamet izinlerinin iptal edileceği ilgili Kanunda düzenlenmiştir.¹⁰⁹
- 188.** GiB tarafından 2023'te 33 yabancı insan ticareti mağdurunun geçici ikamet statüsü ikamet izni aldığı belirtilmiştir.¹¹⁰
- 189.** İnsan ticareti mağdurlarına tanınan ikamet iznine ilişkin esasların Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesi ile paralellik gösterdiği değerlendirilmektedir. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda insan ticareti mağdurları için ayrı bir ikamet izni düzenlenmesi, ikamet izninin harçsız verilmesi ve mağdurun önceki dönemlerde bulunan vize ve ikamet süresi ihlallerinden kaynaklanan cezalarının ikamet düzenlenmesine engel teşkil etmemesi olumlu olarak değerlendirilmektedir.

109 GiB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

110 GiB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

3. Çalışma İzni

- 190.** İnsan ticareti mağdurlarının çalışma izni ile ilgili işlemler ÇSGB Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 33'üncü maddesinde belirtildiği üzere ÇSGB tarafından, mağdur destek programından yararlanmakta olan insan ticareti mağdurlarının iş gücü piyasasına erişimi konusunda gerekli tedbirler alınmalıdır. Bunun yanında mağdurların iş gücü piyasasına erişimini kolaylaştırmak amacıyla, mağdurlara mesleki beceri ve niteliklerini geliştirmeye yönelik Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezleri gibi kurum ve kuruluşların destek sağlayacağı hüküm altına alınmıştır.
- 191.** 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 16'ncı maddesinde düzenlenen istisnai çalışma izni verilebilecekler arasında mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağdurları da yer almaktadır. Bu kapsamda insan ticareti mağduru ikamet izni ile kalan yabancıların çalışma izni başvurularında diğer yabancılara uygulanan; istihdam, sermaye ve ücret konularındaki değerlendirme kriterleri uygulanmamaktadır.
- 192.** GİB tarafından Ankara ve Kırıkkale Belediyelerinin desteği ile mağdurların iş gücü piyasasına erişimleri amacı ile meslek kurslarına katılımlarının desteklendiği, halihazırda bir mesleği olanlar ile meslek kurslarını tamamlayanların işgücü piyasasına erişimleri açısından cesaretlendirildiği belirtilmiştir. 2019 – 2023 yılları arasında 35 kişinin iş gücü piyasasına erişiminin sağlandığı, 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 16'ncı maddesinde yer alan mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağdurlarına istisnai olarak çalışma izni düzenlenebileceği hükmü çerçevesinde ülkemizde insan ticareti mağduru ikamet izni ile bulunan yabancıların çalışma izni başvuruları değerlendirilirken ücret, istihdam kotası gibi çalışma izni değerlendirme kriterlerinin uygulanmadığı ve bu kişilerin işgücü piyasasına erişiminin desteklendiği belirtilmiştir.¹¹¹
- 193.** GİB tarafından 2023 yılında 8 insan ticareti mağdurunun Resmî çalışma izni aldığı ifade edilmiştir.¹¹²
- 194.** 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nda mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağdurlarına istisnai olarak çalışma izni verilebileceği hususunun düzenlenmiş olması, insan ticareti mağdurlarına istihdam, sermaye ve ücret konularındaki değerlendirme kriterlerinin uygulanmaması ve çalışma izni konusunda kolaylık sağlanması önemlidir. Ancak uygulamada geçmiş yıllarda yaşanan sıkıntıların devam ettiği görülmektedir. Ziyaret edilen sığınamevi İdaresince yalnızca bir mağdurun çalıştığı ifade edilmiştir. Çalışma iznine ancak işveren tarafından başvuru yapılabildiği, mağdur tarafından başvuru yapılamadığı belirtilmiştir. Çalışmak isteyen mağdurların İŞKUR'a yönlendirildiği ve bu şekilde istihdam sağlanmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Mağdurların yabancı oldukları için iş bulmakta zorlandıkları, çalışma izni harç işlemlerinin masraflı

111 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

112 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

olması sebebiyle işverenlerin çalışma izni çıkarma konusunda isteksiz olduğu ve bu sebeple mağdurlara iş vermek istemedikleri ifade edilmiştir. Ayrıca mağdurların sosyal yardımların kesileceği endişesi ile çalışmaya soğuk baktıkları idarece belirtilmiştir. Tüm bu hususların GİB ile ÇSGB iş birliği ile çözülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

4. Adli Yardım ve Tazminat

- 195.** Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 15'inci maddesinde taraf devletlerce, yetkili mercilerle ilk temaslarından itibaren mağdurların anlayacakları bir dilde adli ve idari işlemlerle ilgili bilgiye erişimlerinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Yine taraf devletlerce, iç hukuk düzenlemeleri uyarınca, mağdurlara hukuki yardım ve ücretsiz adli yardım ile suçun failinden tazminat alma hakkı tanınması gerektiği ifade edilmektedir. Mağdurların tazminat hakkının güvence altına alınabilmesi amacıyla gerekli mevzuat ve düzenlemelerin yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.
- 196.** Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Stratejisi ve İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında adalete erişimin güçlendirilmesi amacıyla, maddi durumu elverişli olmayan kişilerin, adli yardıma başvuru usulünü kolaylaştırmak ve özel hukuk davalarında kullanılmak üzere standart bir başvuru formu oluşturulmuş, adli yardım başvurusunda istenecek belgelere ilişkin bir çerçeve çizilmiş, ayrıca e-Devlet üzerinden de adli yardım talebi yapılabilmesine imkân sağlanmıştır.¹¹³
- 197.** GİB tarafından insan ticareti mağdurlarına, yetkili makamlarla daha ilk temaslarında anlayabilecekleri bir dilde, adli ve idari işlemlerle ilgili bilgilere ve tazminat alma haklarına erişimlerinin sağlanması konusunda bilgi verildiği belirtilmiştir.¹¹⁴ İnsan ticareti suçu mağdurlarının, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında, 5237 sayılı TCK'nın 80'inci maddesindeki suça konu ceza miktarının alt sınırının beş yıldan fazla olması nedeniyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 234'üncü maddesi uyarınca baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkının bulunduğu, ayrıca 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu ile 11/11/2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde tanık koruma tedbirlerinden de faydalanabildiği belirtilmiştir.¹¹⁵ Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığından alınan bilgilere göre 6100 sayılı Kanun'un 149'uncu maddesinin beşinci fıkrasına istinaden hazırlanan ve 30/6/2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hukuk Muhakemelerinde Ses ve Görüntü Nakledilmesi Yoluyla Duruşma İcrası Hakkında Yönetmelik'in 9'uncu ve 11'inci maddeleri kapsamında hastalığı, yaşlılığı veya engelliliği sebebiyle mahkemeye bizzat gelmesi durumunda zorluk yaşaması muhtemel olan tüm ilgililerin, öncelikle bulundukları mesken ya da kurumdan, e-Duruşmaya katılmaları öngörülerek adalete erişimlerinin güçlendirilmesinin hedeflendiği, bu kapsamda 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 409,

113 Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nın 24/1/2024 tarihli ve 189 sayılı yazısı.

114 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

115 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

436 ve 437'nci maddeleri uyarınca zorunlu tedavi görenlerin mahkemeye erişimlerinin kolaylaştırılabilmesi ve sürecin hızlandırılabilmesi için de hasta, engelli ve yaşlıların bulundukları kurumdan (hastane vb.) mahkemeye sevk edilmelerine gerek kalmadan ve tedavilerinin aksatılmadan yürütülmesini sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulan kurumlara (hastanelere) e-Duruşma sisteminin kurulmasının planlanmakta olduğu; Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesinin cezaevi personeli ve jandarma personeli koruması altında bulunan bir odasına, ses ve görüntü sisteminin (e-Duruşma) kurulmasına yönelik olarak çalışma başlatıldığı iletilmiştir.¹¹⁶

198. İnsan ticareti mağdurlarına yönelik adli yardım sayılarına ilişkin istatistik veriler Tablo 12 ve Tablo 13'te belirtilmiştir.¹¹⁷

Tarih	Vekil Durumu	Mağdur	Müşteki	Genel Toplam
22/1/2024 tarihi itibarıyla derdest	Vekil	15	19	34
1/1/2024-31/12/2024 yıl içinde açılan	Vekil	16	15	31
1/1/2024-31/12/2024 yıl içinde kapanan	Vekil	46	13	59

Tablo 12: Cumhuriyet Başsavcılıklarında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Derdest, Açılan ve Kapanan Dosyalardaki İnsan Ticareti Mağdurlarına İlişkin Taraf Sifatına Göre Adli Yardım Sayıları

Tarih	Vekil Durumu	Katılan	Mağdur	Müşteki	Genel Toplam
10/4/2025 tarihi itibarıyla derdest	Tarafın atadığı	7		1	8
	Vekil	57	272	22	351
1/1/2024-31/12/2024 yıl içinde açılan	Tarafın atadığı	2		1	3
	Vekil	47	49	9	105
1/1/2024-31/12/2024 yıl içinde karara çıkan	Tarafın atadığı	3			3
	Vekil	35	54	10	99

Tablo 13: Ceza Mahkemelerinde 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Derdest, Açılan ve Karara Çıkan Dosyalardaki İnsan Ticareti Mağdurlarına İlişkin Taraf Sifatına Göre Adli Yardım Sayıları

199. Ankara 1 No'lu Barosu, yabancılara verilen CMK müdafiliği ve Adli Yardım hizmetleri için, genel avukat listesinden değil, yabancılara statülerine dair özel düzenlemelere dair eğitim almış özel listelerdeki avukatlardan görevlendirme yapıldığını, bu özel avukat listeleri için verilen eğitimlerde insan ticareti suçuna ayrı bir başlıkta yer verildiğini, bu eğitimde suçun niteliği hususu dışında, muhtemel mağdurlarda görülebilecek emarelere yer verilerek, herhangi bir nedenle, karşılaşılan bir kişinin insan ticareti mağduru olduğunun

116 Adalet Bakanlığı'nın 11/4/2025 tarihli ve 213847 sayılı yazısı.

117 Adalet Bakanlığı'nın 11/4/2025 tarihli ve 213847 sayılı yazısı.

tespiti konusunda farkındalığın artırılmasının amaçlandığı iletilmiştir. Ankara'da bulunan İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevi yönetimi tarafından, hukuki destek ihtiyacı olan kişilerin bildirimi yapıldığında, Adli Yardım sistemi üzerinde ivedilikle avukat atamasının Ankara 1 No'lu Barosunca yapılarak sürecin takip edildiği, bunlara ek olarak, CMK'nın 234'üncü maddesinde yer alan mağdurlara yönelik avukat atamalarına ilişkin olarak söz konusu hükmün zorunlu müdafilik kapsamına alınması gerektiği kanaati belirtilmiştir. 2019 GRETA raporunda da yer aldığı üzere insan ticareti mağdurunun tespit edilmesi süreçlerinde zorunlu olarak kişilerin hukuki destek alabilecekleri bir mekanizma bulunmadığı, CMK'da yapılabilecek bir yasal düzenleme ile beraber insan ticareti mağduru tespiti süreçlerinde de kişilerin bu desteği almasının büyük önem taşıdığı Ankara 1 No'lu Barosu tarafından iletilmiştir.¹¹⁸

- 200.** 10/6/2020 tarihli ve 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin yürürlüğe girmesiyle suç mağdurlarına sağlanacak desteklerin insan ticareti mağdurlarını kapsayacak şekilde teminat altına alındığı görülmektedir. Mevzuatımızda insan ticareti mağdurlarının tazminat hakkını düzenleyen bir hüküm bulunmasa da 6098 sayılı Borçlar Kanunu ile CMK'da yer alan mağdur hakları ve tazminatla ilgili genel hükümler insan ticareti mağdurları açısından da uygulanmaktadır.¹¹⁹

5. Güvenli Geri Dönüş ve Ülkelerine İade

- 201.** İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 30'uncu maddesi gönüllü ve güvenli geri dönüş programı ile ilgili hükümleri içermektedir. Buna göre gönüllü ve güvenli geri dönüş programı, mağdurun destek programından yararlanmak istemediğini, destek programı uygulandığı sırada veya program bitiminde talep etmesi hâlinde GİB koordinasyonu altında İGİM'ler tarafından gerçekleştirilmektedir. Mağdurun kendi ülkesine veya üçüncü bir ülkeye gitmek istediği hallerde, güvenli çıkışının sağlanması ve gerekli koruma önlemleri GİB koordinasyonunda gerçekleştirilmektedir. Mağdurun ulaşım ve diğer giderleri, İGİM veya protokol hükümlerine göre ilgili kurum veya kuruluş tarafından karşılanmaktadır.
- 202.** GİB tarafından insan ticareti mağdurlarının gönüllü ve güvenli geri dönüşünü sağlama prosedürünün hem uluslararası hukuk hem de yerel düzenlemeler çerçevesinde yürütüldüğü, bu kapsamda ilgili makamlarca mağdurun menşe ülkesine veya üçüncü bir ülkeye dönüşünün güvenli olup olmadığını değerlendirmek için kapsamlı bir risk analizi yapıldığı belirtilmiştir. Menşe ülke bilgisinin araştırıldığı ve mağdurun gideceği yerde onu tehlikeye atacak unsurların var olup olmadığının incelendiği, bu değerlendirmenin, insan hakları, güvenlik, ekonomik ve sosyal faktörleri içerdiği bildirilmiştir. Geri dönüşün, mağdurların gönüllü olarak kabul ettiği bir süreç olduğu, mağdurların talebi doğrultusunda gerçekleştirildiği ve zorla geri gönderme yapılmadığı iletilmiştir. İlgili kamu

118 Ankara 1 No'lu Barosu'nun 1/3/2024 tarihli ve 8322 sayılı yazısı.

119 TİHEK, İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu, Ankara, 2023, para. 171.

kurumları, STK ve uluslararası kuruluşlar arasında iş birliği yapıldığı, mağdurların geri dönüşü sırasında korunmaları ve ihtiyaçlarına uygun destek sağlandığı bildirilmiştir.¹²⁰

- 203.** IOM, mağdurların menşe ülkelerine gönüllü olarak dönmek ve yeniden entegrasyon desteği almak istemeleri halinde Destekli, Gönüllü Geri Dönüş ve Yeniden Entegrasyon (AVRR) programı aracılığıyla destek sağladığını, 2023 yılında 20 (13 kadın, 7 erkek) insan ticareti mağdurunun ülkelere güvenli ve etkili bir şekilde geri dönmelerinin desteklendiğini bildirmiştir.
- 204.** İnsan ticareti mağdurlarının güvenli ve etkili şekilde ülkelere geri dönüşlerinin sağlanması noktasında GİB ile IOM'ın koordineli bir şekilde hareket ettiği görülmüştür. Yapılan gözlem, görüşme ve yazışmalar neticesinde bu noktada yapısal bir sorun olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

I. Soruşturma ve Kovuşturma

- 205.** Cumhurbaşkanlığı Teşkilâtı Hakkında 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne göre Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü *"Bakanlığın görev ve yetkisine giren konularla ilgili istatistikî bilgilerin belirlenmesi, toplanması, sınıflandırılması ve değerlendirilmesi ile ilgili hizmetleri yürütmekle"* ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu uyarınca Resmî İstatistik Programına göre suç ve adalet istatistiklerini tutmak ve yayımlamakla görevli ve yetkilidir. Bu doğrultuda; Genel Müdürlükçe derlenen adalet istatistiklerinin, Resmî İstatistik Programına göre adli ve idari yargı teşkilâtındaki veriler ile adalet sistemiyle ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlara ait verilerden derlenen istatistikleri kapsadığı bildirilmiştir.¹²¹ Bununla birlikte; adalet istatistiklerini toplamak, sınıflandırmak, istatistik üretim metotlarını ve buna ilişkin teknik altyapıyı geliştirmek, adalet istatistiklerinin değerlendirilmesini yapmak üzere ihtiyaç halinde çalışma grupları ve/veya bilim komisyonları oluşturmak, eğitim programları düzenlemek, adalet istatistiklerine ilişkin ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve panel gibi etkinlikler düzenlemek amacıyla Genel Müdürlük bünyesinde 2022 yılında Adalet İstatistiklerini Derleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı kurulduğu belirtilmiştir.¹²²
- 206.** Adalet Bakanlığından 1/1/2024-21/12/2024 tarihleri arasında insan ticareti suçunun soruşturulması ve kovuşturulmasına yönelik detaylı istatistiki veri talebinde bulunulmuştur. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından aşağıda yer verilen Tablo 14-15-16 ve 17 iletilmiştir:¹²³

120 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

121 Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 25/1/2024 tarihli ve 148035 sayılı yazısı.

122 Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 25/1/2024 tarihli ve 148035 sayılı yazısı.

123 Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 25/1/2024 tarihli ve 148035 sayılı yazısı.

Dosya Yılı	Kanun No	Sevk Madde	Suç Adı	Dosya Sayısı	Şüpheli Sayısı	Suç Sayısı
2024	5237	80/1	İnsan Ticareti Yapma	217	435	522
		80/3	18 Yaşını Doldurmamış Kişilere Karşı İnsan Ticareti	28	45	60

Tablo 14: Cumhuriyet Başsavcılıklarında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Açılan Soruşturma Dosya, Şüpheli ve Suç Sayıları (2024)

Dosya Kapanış Yılı	Kanun No	Sevk Madde	Suç Adı	Kovuşturmayaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilen			Kamu Davası Açılması			Diğer Kararlar		
				Dosya Sayısı	Şüpheli Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Şüpheli Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Şüpheli Sayısı	Suç Sayısı
2024	5237	80/1	İnsan Ticareti Yapma	88	161	165	75	176	227	57	93	107
		80/3	18 Yaşını Doldurmamış Kişilere Karşı İnsan Ticareti	5	6	6	13	25	30	11	15	7

Tablo 15: Cumhuriyet Başsavcılıklarında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Kapanan Soruşturma Dosyalarındaki Karar Türüne Göre Dosya, Şüpheli ve Suç Sayıları - (2024)

Karar Yılı	Kanun No	Sevk Madde	Suç Adı	Mahkûmiyet			Beraat			Diğer Kararlar		
				Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı
2024	5237	80/1	İnsan Ticareti Yapma	17	39	53	54	160	257	14	16	16
		80/3	18 Yaşını Doldurmamış Kişilere Karşı İnsan Ticareti	3	5	5	7	12	12	1	1	1

Tablo 16: Ceza Mahkemelerinde 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 80'inci Maddesi Uyarınca Yıl İçerisinde Karara Çıkan Dosyalar, Dosyalardaki Sanık ve Suç Sayıları - (2024)

Karar Yılı	Kanun No	Suç Sevk Madde	Suç Mahkûmiyet Türü	Mahkûmiyet Yıl	Mahkûmiyet Ay	Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı
2024	5237	80/1	HAPİS	4	5	2	2	2
				6	8	12	31	45
				7	6	1	1	1
				8		4	5	5
		80/3	PARA			11	32	45
			HAPİS	8		1	3	3
			HAPİS	10		1	1	1
			PARA			2	4	4

Tablo 17: Ceza Mahkemelerinde 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci Maddesi Uyarınca Yıl İçerisinde Karara Bağlanan Dosyalardaki Mahkûmiyet Karar Türü ve Süresine Göre Dosya, Sanık ve Suç Sayıları (2024)

- 207.** Ankara 1 No'lu Barosunca Ankara 15. Ağır Ceza Mahkemesinde insan ticareti suçuna kapsamında yapılan yargılamaların takip edildiği bildirilmiştir.¹²⁴
- 208.** Adalet Bakanlığı tarafından, talep edilen insan ticareti suçuna ilişkin soruşturma ve kovuşturmayla ilişkin suçun yaygın görünme biçimlerine dair verilerin derlenmediği bildirilmiştir. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne tutulan istatistiklerin TCK'nın 80'inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkrası ayırımına göre yapıldığı ancak suçun yaygın görünüm biçimlerine göre ayrıca bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. İnsan ticaretiyle mücadelenin daha etkin yürütülmesi ve istatistiklerden yola çıkılarak belirlenecek politikaların optimizasyonu açısından suçun görünüm biçimlerine ilişkin ayrıştırılmış, detaylı istatistiklerin de tutulması gerektiği değerlendirilmektedir.

İ. İş Birliği

1. Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü

- 209.** İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 32'nci maddesinde taraflarca insan ticaretinin önlenmesi ve insan ticaretiyle mücadele, insan ticareti mağdurlarının korunması ve yardım sağlanması konularında sivil toplumla geniş çaplı iş birliği yapılması hususları düzenlenmektedir.
- 210.** İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik gereğince GİB, insan ticaretinin önlenmesi, mücadele edilmesi, mağdur tanımlama süreci, mağdurların korunması, barındırılması ve geri dönüş işlemleri alanında, ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, STK'lar, yükseköğretim kurumları, akademisyenler, yerli ve yabancı uzmanlar ile suçun sınır aşan özelliğini göz önünde bulundurarak ilgili ülkeler, uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlarla işbirliği yapabilmektedir.

¹²⁴ Ankara 1 No'lu Barosu'nun 1/3/2024 tarihli ve 8322 sayılı yazısı.

- 211.** ÇSGB tarafından sanayi ve ticaret odaları, esnaf odaları ve STK'lara yönelik başta çocuk işçiliği ile mücadele ve işyerlerinde insan haklarına yönelik farkındalık ve rehberlik çalışmalarının devam ettiği bildirilmiştir.¹²⁵
- 212.** Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığınca; insan ticareti suçunun çok yönlü bir suç türü olması ve suçun tüm yönlerinin deşifre edilebilmesi amacıyla gerek duyulduğunda STK'lar ile iletişim kanallarının sürekli açık tutulduğu, insan ticareti suçunun uluslararası bir suç olmasından bahisle diğer ülke birimleri ve irtibat görevlileri ile anlık bilgi paylaşımları yapıldığı bildirilmiştir.¹²⁶
- 213.** İnsan ticaretiyle mücadele alanında faaliyet gösteren STK sayısının az olduğu görülmektedir. Yapılan yazışmalarda STK'lardan yeterli katkı alınamamış, saha ziyaretlerinde de STK'ların etkinliğinin sınırlı olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda STK'ların insan ticaretiyle mücadele konusunda etkinliğinin giderek azaldığı değerlendirilmektedir. İnsan ticaretiyle mücadelenin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi, mağdurların korunması, desteklenmesi ve yeniden uyum sağlamalarının güçlendirilmesi açısından STK'ların etkinliği önem arz etmektedir.

2. Uluslararası Kuruluşlar

- 214.** GİB tarafından insan ticaretiyle mücadelenin daha etkin gerçekleştirilmesi amacıyla kapasite artırımı ve iş birliği kapsamında ve IOM ile Türkiye'de İnsan Ticaretiyle Mücadeleye AB Desteği Projesi ve ICMPD ile İnsan Ticareti ile Mücadele Kapasitesinin Artırılması Projesinin yürütüldüğü, bu projeler ile insan ticareti mağduru olarak tanımlanan mağdurların gönüllü ve güvenli geri dönüş programının desteklenmesi ve buna ek olarak mağdur destek programından faydalanan mağdurlara ayni ve nakdi destek sağlanması hususunda iş birliği sağlandığı bildirilmiştir. Ayrıca Üçüncü Ulusal Eylem Planının hazırlık sürecinde uluslararası kuruluşlarla yakın iş birlikleri gerçekleştirildiği belirtilmiştir.¹²⁷
- 215.** ÇSGB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın uluslararası iş birliğinin güçlendirilmesi amacıyla başta UNICEF ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile devam eden proje ve çalışmalarının bulunduğu, bu çalışmalar içerisinde çocuk işçiliği ve zorla çalıştırma ile mücadele, insan onuruna yakışır iş, tedarik zincirlerinde özen yükümlülüğü, işyerlerinde insan hakkı gibi konular bulunduğu, anılan uluslararası kuruluşlar dışındaki uluslararası kuruluşlarla iş birliği halinde çalışmalar yürütüldüğü bildirilmiştir.¹²⁸
- 216.** IOM tarafından insan ticaretiyle mücadele kapsamında kamu personeline ve ilgili profesyonellere yönelik Türkiye'de İnsan Ticaretiyle Mücadeleye AB Desteği projesi kapsamında, Dünya İnsan Ticaretiyle Mücadele Günü vesilesiyle 2/8/2023 tarihinde Ankara'da İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi düzenlendiği, Zirveye kamu kurumu, BM

125 ÇSGB, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın 26/1/2024 tarihli ve 334965 sayılı yazısı.

126 Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 6/2/2024 tarihli ve 2024020514061283396 sayılı yazısı.

127 GİB'in 8/3/2024 tarihli ve 242175 sayılı yazısı.

128 ÇSGB, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın 26/1/2024 tarihli ve 334965 sayılı yazısı.

Kuruluşları, STK'lar ve Türkiye ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'ndan toplam 88 kişinin katılım sağladığı; İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespit Sürecinin Güçlendirilmesi İnisiyatifi Projesi kapsamında 4-5, 6-7 ve 13-14/12/2023 tarihlerinde İstanbul'da 74 İGİM yetkilisine yönelik Kapasite Geliştirme Eğitimleri düzenlendiği belirtilmiştir.¹²⁹

- 217.** IOM tarafından insan ticareti mağdurlarına sağlanan desteği kayıt altına almak amacıyla dahili küresel vaka yönetimi veri tabanının kullanıldığı, böylece insan ticareti mağdurlarına sağlanan bireysel yardımın kaydedilebildiği ve yaş, cinsiyet ve sömürü türü gibi temel faktörler etrafında anonimleştirilmiş istatistiklerin detaylandırabildiği belirtilmiştir. Bu verilere dayanılarak küresel olarak hazırlanan istatistik örneklerine internet sitesi üzerinden erişim sağlanabileceği belirtilmiştir.¹³⁰
- 218.** IOM, GİB tarafından hazırlanmakta olan İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Eylem Planına dâhil edilmesi amacıyla çocuk ticaretine odaklanan bir Uzman Grup Çalıştayını desteklediğini, çalışmaya katılan kurumlar arasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, GİB, Adalet, Aile ve Sosyal Hizmetler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Milli Eğitim, Kültür ve Turizm Bakanlıkları, Diyanet İşleri Başkanlığı, Avrupa Konseyi, TIHEK, Türkiye Adalet Akademisi, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye Barolar Birliği, UNICEF, UNHCR ve UN Women gibi uluslararası kuruluşlar ve STK'ların yer aldığını belirtmiştir. Katılımcıların, cinsel sömürü, zorla çalıştırma, zorla dilendirme, erken yaşta evlendirme, suç faaliyetlerine dâhil olma, organ ve doku ticareti ve çocuk satışı gibi çocuk sömürüsünün çeşitli biçimlerini önleyici tedbirlere odaklanarak katkılarını sunduğu bildirilmiştir. Ayrıca IOM tarafından 2023 yılında 5 çocuk insan ticareti mağduruna/insan ticareti mağdurlarının çocuklarına doğrudan yardım sağlandığı bildirilmiştir.¹³¹
- 219.** IOM ve GİB ile birlikte yürütülmekte olan Türkiye'de İnsan Ticaretiyle Mücadeleye AB Desteği projesinin, sivil toplumun insan ticaretiyle mücadele çabalarına dâhil edilmesi konusunda güçlü bir bileşen içerdiğini, projenin özellikle, İnsan Ticareti ile Mücadele Üçüncü Ulusal Eylem Planının hazırlanmasına sivil toplumu dâhil etmeyi, STK'ların insan ticareti ile mücadele becerilerini geliştirmeyi ve GİB ile STK'lar arasında insan ticareti mağdurlarına yönelik özelleşmiş sığınmaevlerinin işleyişi için iş birliğini teşvik etmeyi amaçladığı belirtilmiştir. Projenin hedeflerinden birinin, GİB ile birlikte özelleşmiş sığınmaevleri işletmeleri için STK'ların etkinliğinin artırılması olduğu ifade edilmiştir.¹³²
- 220.** IOM tarafından, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik doğrultusunda, İnsan Ticareti Mağdurlarına sunulan hizmetlerin kapasitesinin güçlendirilmesinin desteklendiği ve doğrudan yardım sağlandığı belirtilmiştir. Farklı donörler/projeler tarafından finansal olarak desteklenen doğrudan yardım faaliyetinin nakit desteği, sağlık değerlendirmesi ve tedavisi, geçici konaklama, yerel ulaşım, temel

129 IOM, 2024/052 sayılı ve 16/2/2024 tarihli yazısı.

130 Bkz: CTDC, "The Counter Trafficking Data Collaborative", <https://www.ctdatacollaborative.org/> (E. T.: 30/9/2024).

131 IOM, 2024/052 sayılı ve 16/2/2024 tarihli yazısı.

132 IOM, 2024/052 sayılı ve 16/2/2024 tarihli yazısı.

ihtiyaçlar, hukuki destek harcamaları, çeviri hizmetleri gibi çeşitli destek hizmetlerini içerdiği belirtilmiştir. 2023 yılında 15 farklı milletten toplam 60 yararlanıcının (10 erkek, 50 kadın) bu kapsamda doğrudan yardım aldığı; yararlanıcıların GİB, insan ticareti mağdurları sığınmaevleri, büyükelçilikler, IOM misyonları ve STK'lar gibi kuruluşlar tarafından yönlendirildiği belirtilmiştir. İnsan ticareti mağduru 16 kişinin GİB'e bağlı insan ticareti mağdurları sığınmaevleri tarafından yönlendirildiği bildirilmiştir.¹³³

- 221.** IOM, doğrudan/olası insan ticareti mağdurlarıyla çalışan 2 uzman sosyal çalışmacı, (biri Ankara'daki sığınmaevinde), insan ticaretiyle mücadele alanında vaka yönetimi yapan 2 sosyal çalışmacı ve vakalar özelinde süpervizyon desteği sağlayan uzman kıdemli 1 personelden ekibe sahip olduğunu bildirmiştir. IOM tarafından, insan ticareti mağdurları için mevcut özelleşmiş sığınmaevleri ile iş birliği içinde, sığınmaevi tarafından sağlanan vaka yönetimini takiben mesleki eğitim ve iş piyasasına erişim konusunda destek sağlandığı iletilmiştir. IOM tarafından genellikle insan ticareti mağdurlarına yargı sürecinde doğrudan yardım sağlanmamakla birlikte bazı durumlarda insan ticareti mağdurları için hukuki danışmanlık sağlandığı ve yasal temsil ücretlerinin karşılandığı belirtilmiştir.¹³⁴
- 222.** IOM tarafından mağdurların menşe ülkelerine gönüllü olarak dönmek ve yeniden entegrasyon desteği almak istemeleri halinde AVRRO programı aracılığıyla destek sağlandığı, 2023 yılında 20 (13 kadın, 7 erkek) insan ticareti mağdurunun ülkelerine güvenli ve etkili bir şekilde geri dönmelerinin desteklendiği bildirilmiştir.¹³⁵
- 223.** IOM tarafından Türkiye'de İnsan Ticaretiyle Mücadeleye AB Desteği Projesi ve İstanbul'da İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespit Sürecinin Güçlendirilmesi İnisiyatifi Projesi kapsamında 2023 yılında kapasite geliştirme, farkındalık artırma ve politika geliştirme amaçları için 111.476,45 ABD doları ve insan ticareti mağdurlarına doğrudan yardım için 53.447,37 ABD doları tahsis edildiği bildirilmiştir.¹³⁶
- 224.** Yapılan yazışmalar ve görüşmeler neticesinde Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi, ICMPD ve IOM gibi uluslararası kuruluşların insan ticaretiyle mücadelede aktif rol aldığı görülmüştür. Özellikle IOM'ın insan ticareti mağdurlarına yönelik yoğun destek sağladığı görülmüştür. Mağdurların korunması, güvenli geri dönüşlerinin sağlanması konusunda uluslararası kuruluşlarla iş birliğinin devam etmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

133 IOM, 2024/052 sayılı ve 16/2/2024 tarihli yazısı.

134 IOM, 2024/052 sayılı ve 16/2/2024 tarihli yazısı.

135 IOM, 2024/052 sayılı ve 16/2/2024 tarihli yazısı.

136 IOM, 2024/052 sayılı ve 16/2/2024 tarihli yazısı.

IV. GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

A. Genel Değerlendirme

- 225.** İnsanın bedenini veya emeğini sömürerek gelir elde etme amacını ihtiva eden, insan onurunu yok sayan, dolayısıyla ağır insan hakları ihlallerine sebebiyet veren insan ticareti, kölelik müessesesinin form değiştirerek yeniden ortaya çıkmasının sonucu olduğundan modern kölelik olarak da nitelendirilmektedir. 18'inci yüzyıldan itibaren ortaya konulan çabaların sonucu olarak 1950'li yıllara gelindiğinde büyük ölçüde ortadan kaldırılan kölelik olgusu, İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında ortaya çıkan kitlesel yerinden edilmişlikler sonucunda, dezavantajlı kişilerin vardıkları hedef ülkelerde sömürülmesi yoluyla gelir elde etme arzusu insan ticareti suçunun yeni görünüm biçimlerinin vücut bulmasına neden olmuştur.
- 226.** Büyük ölçüde organize şekilde işlenen insan ticareti suçunu önlemek, suç mağdurlarını korumak, suç faillerinin etkin soruşturulma ve kovuşturulmasını sağlamak, suçla mücadelede ilgili tüm aktörlerin iş birliğini gerçekleştirmek yoğun bir çaba gerektirmektedir. İnsan ticareti suçuyla mücadele 2000 yılından itibaren hem dünyada hem de ülkemizde yeni bir ivme kazanmıştır. Bu çerçevede gerek küresel, gerek bölgesel, gerekse de ulusal bazda normatif ve kurumsal çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların işlerliğini izlemek, iyi uygulama örneklerini ve sorunlarını tespit etmek, iyi uygulama örneklerinin genele teşmilini sağlamak, sorunların çözüme kavuşturulmasını sağlamak raporlama çalışmalarının esas amacını oluşturmaktadır. Bağımsız kurumlarca yapılan raporlama etkin izlemenin sağlanması açısından insan ticaretiyle mücadele bağlamında büyük önem taşımaktadır.
- 227.** İnsan ticaretiyle mücadele ulusal raportör Kurum yetkisi çerçevesinde gerçekleştirilen raporlama faaliyetinin ikincisini teşkil eden İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal İkinci Raporu'nda iş birliği yapılan ulusal ve uluslararası kuruluşlardan edinilen bilgi ve belgeler, mağdurların barındırıldığı sığınmaevlerine yapılan saha ziyaretleri sonucu tespit edilen hususlar sonucunda özellikle 2000 yılından itibaren Türkiye'de insan ticaretiyle mücadele noktasında hem kurumsal hem de normatif anlamda önemli gayretlerin ortaya konulduğu ve suçla etkin mücadelenin ivme kazanarak devam ettiği görülmüştür. Uluslararası kuruluşların Türkiye temsilcilikleri ile yapılan iş birliği görüşmelerinde Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesinden duyulan memnuniyet dile getirilmektedir. Bununla birlikte insan ticareti ile etkin mücadelenin daha da güçlendirilmesi, uluslararası standartların tam anlamıyla uygulanması açısından başta GRETA raporlarında yer alan önerilerin yerine getirilmesi için geliştirilmesi gereken birtakım hususların da olduğu gözlemlenmiştir. Raporumuzda yer verilen tespitlerle ilgili çözüm önerilerinin gerçekleştirilmesi durumunda insan ticareti suçunun önlenmesine katkı sağlanacağı ve suçtan kaynaklanan mağduriyetlerin önemli ölçüde azalacağı değerlendirilmektedir.

B. Öneriler

- İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulunun yıllık toplantılarının gerçekleştirilmesi,

- İnsan ticaretiyle mücadele ulusal raportörlük görev ve yetkisinin TİHEK tarafından kullanılmasına ilişkin hususların 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'na eklenmesi,
- İnsan ticaretine ilişkin suç ve cezaların, İnsan Hakları Eylem Planı'nda belirtildiği üzere Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi hükümleri ve GRETA tavsiyeleri dikkate alınarak gözden geçirilmesi ve anılan Sözleşme ile uyumlu hale getirilmesi,
- İnsan ticaretiyle mücadelenin daha etkili olması, hukuki korumanın daha üst düzeyde sağlanması açısından insan ticaretiyle mücadele ve insan ticareti mağdurlarına ilişkin hususların kanunla düzenlenmesi, bu çerçevede müstakil bir kanunun çıkarılması,
- Çocukların suçu tanınması, suçun görünüm biçimleri konusunda farkındalık kazanması ve bu çerçevede çocukların suça karşı korunması refleksine sahip olması açısından eğitim müfredatında insan ticareti suçuyla ilgili düzenlemelerin yer alması,
- İnsan ticaretiyle mücadeleye ilişkin yürütülen eğitimlerin salt proje bazlı olmaması, eğitimlerin düzenli ve sistematik bir şekilde yapılması, eğitimlerin üst düzey karar verme mekanizmaları dâhil tüm düzeylerde uygulanması,
- GİB tarafından halihazırda yürütülmekte olan ulusal eylem planı hazırlıklarının hızlandırılması ve eylem planında insan ticaretiyle mücadeleye yönelik tüm paydaşların sorumluluklarının ortaya koyulması,
- İnsan ticaretiyle mücadelede farkındalık oluşturma tedbirleri kapsamında yazılı ve görsel materyallerin dağıtılmasının yanı sıra sosyal medya platformlarının daha aktif kullanılması,
- Tespit edilen mağdurların önemli bir kısmının çocuk olması nedeniyle çocuklara yönelik farkındalık artırıcı çalışmalar ile çocukların istismarını önlemeye yönelik tedbirlerin ayrıca ele alınması,
- İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik gereğince ASHB ile GİB arasında iş birliği protokolünün yapılması,
- İnsan ticareti mağduru Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının ASHB ile GİB arasında yapılacak iş birliği ile sadece insan ticareti mağdurlarına hizmet sağlayan ihtisaslaşmış sığınmaevlerinde konaklamalarının sağlanması,
- ASHB tarafından sadece insan ticareti mağduru çocuklara hizmet sağlayacak sığınmaevleri açılması,
- İGİM'ler ve sığınmaevi çalışanlarına insan hakları ve ilk yardım eğitimi verilmesi,
- Sığınmaevinde velisinin refakatinde kalan çocukların ikametgah adresinin İGİM adresi olması nedeniyle sığınmaevine yakın okullara kayıtla ilgili yaşanan sorunun çözümü için Milli Eğitim Bakanlığı kayıt sisteminde düzenleme yapılması,
- İşverenin yanı sıra mağdura da çalışma izni başvurusunda bulunma yetkisi verilmesi ve bu imkanın sağlanması açısından mağdura rehberlik edecek bir prosedürün belirlenmesi, çalışma hususunda yaşanan sıkıntıların giderilmesi için GİB ile ÇSGB arasında iş birliği yapılması,

- İnsan ticareti mağduru olduğu tespit edilen ve sağlık hizmetleri giderlerini karşılayacak imkanı olmayan yabancı uyruklu hastalara sağlanan ücretsiz sağlık hizmetinde yaşanan sağlık provizyonuna yönelik sıkıntıların giderilmesi,
- Sığınmaevinde kalan mağdurlara Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla ödenen aylık nakit desteğinin artırılması,
- Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevinde kalan mağdurlara kıyafet desteği sağlanması,
- Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevinde kalmakta olan insan ticareti mağdurlarına yönelik meslek edindirme ve mesleki beceriyi geliştirmeyi hedefleyen eğitim faaliyetlerinin artırılması,
- Ankara İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevinde çocuklar için önceden sağlanan ara öğün hizmetinin yeniden uygulanması ve çocuklara yeteri kadar oyuncak sağlanması,
- Sığınmaevinde mağdur destek hizmetlerinden yararlanan mağdurların refakatinde bulunan çocukların, farklı yaş ve gelişim süreçleri dikkate alınarak bu çocukların psiko-sosyal gelişimlerinin desteklenmesi, mağdurlara psikososyal destek sağlanması, bu konuda gereken durumlarda personel desteği sağlanması amacıyla İçişleri Bakanlığı ile ASHB arasında iş birliği yapılması,
- İnsan ticareti mağdurları sığınmaevlerinde mağdurların refakatinde kalan çocuklar için gerektiğinde Valiliklerce kreş desteği sağlanması,
- Kırıkkale İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevlerindeki kameraların kayıt sürelerinin artırılması,
- STK'ların insan ticaretiyle mücadele alanında çalışmalarını teşvik edici uygulamaların yürürlüğe konması,
- İnsan ticaretiyle mücadeleye ilişkin politikaların hazırlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine esas teşkil etmek üzere ayrıştırılmış, kapsamlı ve tutarlı bir veri ve istatistik sisteminin geliştirilmesi,

hususları önerilmektedir.

V. KAYNAKÇA

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 4'üncü Maddesine İlişkin Rehber, AİHM, C. İnsan Ticareti Özel Bağlamı, para. 9.

Avrupa Konseyi, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi, Varşova, 16 Mayıs 2005.

Değirmenci O., (2006), Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 67, 57-96.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2017), Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu, Yayın No: 49.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2018), Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu, Yayın No: 52.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2019), Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu, Yayın No: 60.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2020), Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu, Yayın No: 61.

GRETA, (2019), Report Concerning The Implementation of The Council of Europe Commission On Action Against Trafficking in Human By Türkiye, First Evaluation Round.

GRETA, (2020), Emek Sömürüsü Amaçlı İnsan Ticaretini Önleme ve İnsan Ticaretiyle Mücadeleye Dair Açıklayıcı Notlar.

GRETA, (2024), Report Concerning the Implementation of the Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings by Türkiye, Second Evaluation Round.

ILO, (2017), Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage.

ILO, (2020). Child Labour: Global Estimates, Trends And The Road Forward.

IOM, (2009), Göç Terimleri Sözlüğü, İkinci Baskı, Cenevre.

IOM, (2016), Ulusal ve Uluslararası Alanda İnsan Ticareti ile Mücadele ve Mağdurların Korunmasına İlişkin Hukusal Çerçeve, IOM Yayınları, Ankara.

IOM, (2019). Migrants And Their Vulnerability, Geneva.

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol, (2000), Genel Kurul, 2'nci madde.

TİHEK, İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu, Ankara, 2023.

Kararlar ve İnternet Siteleri

European Union, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0629&from=EN>, (E.T. 15/9/2024).

Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı, https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020102044bm_45.pdf, (E.T. 15/9/2024)

Adalet Bakanlığı, <https://magdurbilgi.adalet.gov.tr/>, (E.T. 15/9/2024).

UN, <https://news.un.org/en/story/2020/10/1074892>, (E.T. 15/9/2024).

AA, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-modern-zamanlarin-koleligi-insan-ticaretiyle-mucadelesini-kararlilikla-surduruyor/2317720>, (E.T. 15/9/2024).

Avrupa Konseyi, <https://www.coe.int/tr/web/ankara/strengthening-the-human-rights-protection-of-migrants-and-victims-of-human-trafficking-in-turkey>, (E.T. 15/9/2024).

GİB, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, (E.T. 15/9/2024).

GİB, <https://www.goc.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-kurulu-2021-yili-toplantisi-gerceklestirildi>, (E.T. 15/9/2024).

GİB, <https://www.goc.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-kurulu-2021-yili-toplantisi-gerceklestirildi>, (E.T. 15/9/2024).

Dış İşleri Bakanlığı, https://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-insan-ticaretiyle-mucadelesi-.tr.mfa, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/avrupa-birligi-avrupa-konseyi-bati-balkanlar-ve-turkiyeye-yonelik-yatay-destek-faz-ii-bolgesel-kapanis-konferansi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/avrupa-konseyi-insan-ticareti-karsi-eylem-uzmanlar-grubu-greta-ile-gorusme-gerceklestirildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/baskan-prof-dr-muharrem-kilic-insan-ticaretiyle-mucadele-zirvesine-katildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/birlesmis-milletler-uluslararası-goc-orgutu-ile-toplanti-gercekleştirildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/care-international-turkiye-temsilciliginden-kurumumuza-ziyaret>, (E.T. 15/9/2024)

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/en/pages/National-Report-of-Turkiye-on-Combating-Human-Trafficking>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/geri-gonderme-merkezi-mudurlerine-insan-haklari-egitimi-verildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/goc-idaresi-genel-mudurlugunde-insan-haklari-egitimi-gercekleştirildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/goc-idaresi-genel-mudurluguyle-teknik-toplanti>, (E.T. 15/9/2024)

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/il-insan-haklari-kurullari-uyelerine-yonelik-insan-ticaretiyle-mucadele-egitimi-gercekleştirildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/insan-haklari-egitim-programi-tanitim-toplantisi-gercekleştirildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/insan-haklari-esitlik-hukuku-seminerleri-sertifika-programi>, (E.T. 15/9/2024)

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/insan-haklari-ve-goc-egitimi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-egitimi/>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/kategori/pages/insan-ticaretiyle-mucadele-turkiye-ulusal-raporu>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/kategori/pages/turkiye-insan-ticareti-ile-mucadele-zirvesi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/turkiyedeki-gocmenler-ve-insan-ticareti-magdurlarinin-insan-haklari-acisindan-korunmasinin-guclendirilmesi-avrupa-birligi---avrupa-konseyi-ortak-projesi-kapanis-konferansi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/turkiye-insan-ticaretiyle-mucadele-zirvesi-gerceklestirildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/turkiyenin-dogu-guney-ve-guneydogu-sinirlarinda-sinir-yonetimi-kapasitesinin-arttirilmasi-projesine-katilim-saglandi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/turkiyenin-dogu-ve-guney-sinirlarinda-sinir-yonetimi-kapasitesinin-gelistirilmesi-projesine-katilim-saglandi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/uskudar-universitesinde-insan-haklari-baglaminda-gocmen-haklari-ve-insan-ticareti-konulu-bilgilendirme-konferansi-gerceklestirildi>, (E.T. 15/9/2024).

TİHEK, <https://www.tihek.gov.tr/vatandaslik-ve-insan-haklari-baglaminda-goc-calistayi>, (E.T. 15/9/2024).

UN, <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/Webstories2020/when-marriage-is-a-crime.html>, (E.T. 15/9/2024).

Resmî Yazılar

Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığından alınan veriler.

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığından alınan veriler.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından alınan veriler.

Ankara 1 No'lu Barosu Başkanlığından alınan veriler.

Çalışma Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığından alınan veriler.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından alınan veriler.

Gümrükler ve Muhafaza Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığından alınan veriler.

İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığından alınan veriler.

Kültür ve Turizm Bakanlığından alınan veriler.

Milli Eğitim Bakanlığından alınan veriler.

Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

Sosyal Güvenlik Kurumundan alınan veriler.

Türk Kızılayından alınan veriler.

Türkiye Adalet Akademisinden alınan veriler.

Türkiye Belediyeler Birliğinden alınan veriler.

Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünden alınan veriler.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından alınan veriler.

Uluslararası Göç Örgütünden alınan veriler.

TIHEK

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

Mithatpaşa Cad. No: 52 Çankaya/ANKARA
Tel: +90 312 422 78 00 / +90 312 422 78 99

